

**Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów
żywnościowo – żywnościowych na terenie
miasta Zabrze za 2015 r.**

Państwowa Inspekcja Sanitarna jako wyspecjalizowana instytucja wykonuje zadania z zakresu zdrowia publicznego, poprzez sprawowanie kontroli i nadzoru nad warunkami higieny w różnych dziedzinach życia. W 2015 r. Sekcja HŻŻiPU Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Gliwicach realizowała zadania w ramach nadzoru bieżącego mając na względzie bezpieczeństwo żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.

Głównym celem polityki Unii Europejskiej w dziedzinie bezpieczeństwa żywności jest zapewnienie jak najlepszej ochrony zdrowia ludzkiego i interesów konsumentów oraz jednoczesne zagwarantowanie niezakłóconego działania jednolitego rynku. Bezpieczeństwo artykułów spożywczych i produktów żywnościowych sprzedawanych w Unii Europejskiej może być zagwarantowane poprzez spełnienie szeregu wymogów, które nakładane są na przedsiębiorców poprzez akty prawne, nad egzekwowaniem których czuwają pracownicy Inspekcji Sanitarnej. Polityka bezpieczeństwa żywności opiera się na zintegrowanym podejściu „**od producenta do konsumenta**”, która obejmuje bezpieczeństwo żywności, zdrowie i dobrostan zwierząt oraz zdrowie roślin jak również gwarantuje możliwość śledzenia pochodzenia żywności od momentu jej wyprodukowania, aż do chwili gdy pojawi się na stole konsumenta. Zakłada przestrzeganie norm zarówno w odniesieniu do żywności wyprodukowanej w Unii Europejskiej, jak i do żywności importowanej. Podstawowymi aktami prawnymi określającymi wymogi zdrowotne żywności oraz wymagania dotyczące przestrzegania zasad higieny są: ustawa z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, która reguluje zagadnienia urzędowej kontroli żywności a także rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych.

Zagrożenia dla żywności występują już na poziomie **produkcji podstawowej** produktów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, w tym celu podstawowym działaniem służb kontrolnych jest intensyfikacja ich wspólnych działań kontrolnych i szkoleniowych mających na względzie właściwą ochronę zdrowia publicznego. Istotną rolę również odgrywa świadomość przedsiębiorców ponieważ, muszą przestrzegać właściwe wspólnotowe i krajowe przepisy prawne odnoszące się do kontroli zagrożeń w produkcji podstawowej i powiązanych działań.

W związku z powyższym w celu ułatwienia kontaktów z podmiotami opracowano informacje

skierowaną do producentów sektora spożywczego - w zakresie produkcji podstawowej produktów pochodzenia roślinnego oraz dostaw bezpośrednich środków spożywczych, którą umieszczono na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarnej –Epidemiologicznej w Gliwicach. W ww. informacji pouczono ww. podmioty działające na rynku spożywczym o konieczności złożenia **wniosku o wpis do rejestru zakładów** podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Na terenie działania tutejszej Stacji znajdują się gospodarstwa rolne zajmujące się produkcją pierwotną pochodzenia roślinnego i sprzedażą bezpośrednią. W 2015 r. w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli ujęte były **54** gospodarstwa rolne.

W „Planie działania na 2015r.” dotyczącym produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia z dnia 20 stycznia 2015r. w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych, Inspekcji Ochrony Środowiska działania kontrolne w zakresie bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego.

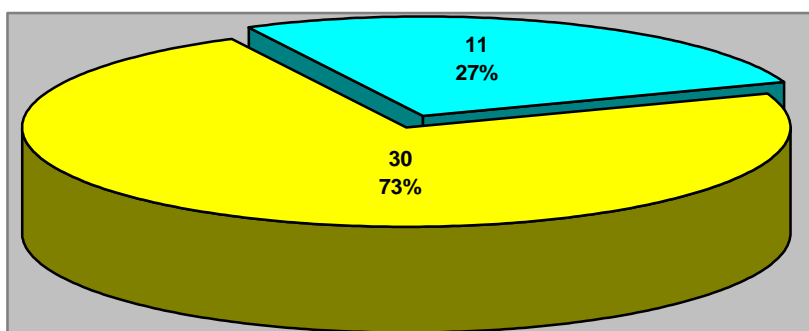
Ponadto w ramach zapewnienia bezpieczeństwa żywności na poziomie wspólnotowym funkcjonuje **System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF)**, który został opracowany i wdrożony aby zapobiegać przedostawaniu się niebezpiecznej żywności do konsumenta. Produkcja i obrót środków spożywczych składa się często z wielu procesów odbywających się w różnych miejscach na świecie, w których udział bierze duża liczba podmiotów począwszy **od produkcji pierwotnej (rolnej)**, a skończywszy na różnych kanałach dystrybucji, do których dostęp ma konsument ostateczny. System RASFF działa w sposób skoordynowany i zintegrowany, gdyż swoim działaniem obejmuje drogę „**od pola do stołu**”. Ponadto zapewnia wczesne przewidywanie zagrożeń i niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań zaradczych.

W ramach systemu RASFF w 2015 r. ogółem otrzymano **41** powiadomienia, w tym **33** alarmowe i **8** informacyjnych. Dotyczyły one w **30** przypadkach niebezpiecznych produktów żywnościowych oraz **11** materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Spośród otrzymanych powiadomień **21** dotyczyło produktów pochodzenia krajowego, **12** z Unii Europejskiej i **8** z „krajów trzecich”. W związku z otrzymaniem ww. powiadomień systemu RASFF w 2015 r. przeprowadzono łącznie **80** kontroli interwencyjnych. Obecność w obrocie niebezpiecznych produktów wymienionych w powiadomieniach RASFF sprawdzana była również podczas pełnienia bieżącego nadzoru podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych.

Tabela nr 1 Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów

	Suma powiadomień	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość powiadomień RASFF	41	30	11

Ilość powiadomień systemu RASFF - Żywność / Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

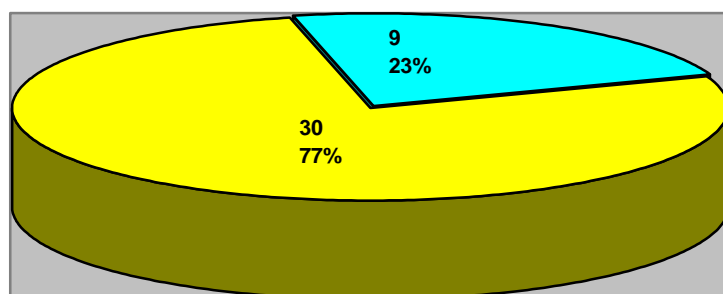
■ Żywność ■ Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

W roku 2015 z **30** powiadomień RASFF dotyczących żywności, aż **9** dotyczyło suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Najczęściej powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły wykrycia obecności nieautoryzowanych substancji czynnych w suplementach diety będących w obrocie m. nn. w obiektach zlokalizowanych na obszarze działania PSSE Gliwice. Kontrole sanitarne interwencyjne przeprowadzano zgodnie z załączanymi do powiadomień listami dystrybucji oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

Tabela nr 2 Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów.

	Żywność	Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego
Ilość powiadomień RASFF	30	9

Ilość powiadomień systemu RASFF - Żywność /Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego

■ Żywność ■ Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego

Sekcja HŻŻiPU w 2015 r. w ramach urzędowej kontroli żywności sprawowała nadzór nad **4853** obiektami żywnościowo-żywnościowymi w tym **1608** usytuowanych na terenie miasta Zabrze.

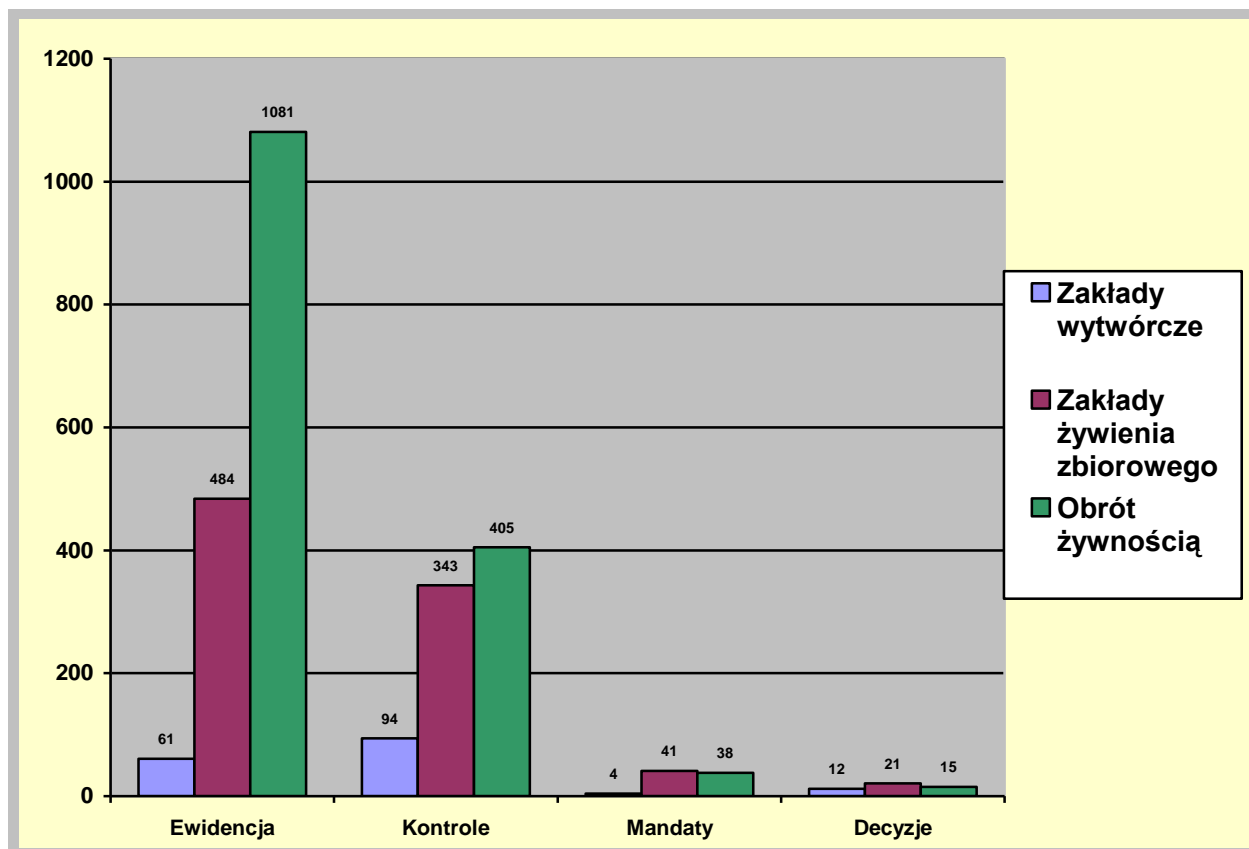
Tabela nr 3 - Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Zabrze

Lp	Grupa obiektów	Ilość zakładów wg/ewidencji	Ilość kontroli	Decyzje terminowe	Mandaty	
					Ilość	Suma
1	Zakłady wytwórcze	61	94	12	4	800
2	Zakłady żywienia zbiorowego	484	343	21	41	8750
3	Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1081	404	15	38	6750
RAZEM		1626	841	48	83	16300

W 2015 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach wydał w Zabrze:

- **232 decyzji** - zatwierdzających zakłady żywnościowo-żywnościowe,
- **4 decyzje** - potwierdzające spełnienie wymagań higieniczno – sanitarnych dla środków transportu.

Wyniki działalności Sekcji HŻŻ i PU na terenie Zabrze w 2015r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach wydał w Zabrze **48** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień w zakresie stanu technicznego. Natomiast osoby odpowiedzialne za nieprawidłowy stan sanitarny ukarano **83** mandatami na łączną kwotę **16300 zł**.

W 2015 r. w Zabrze przeprowadzono **75** kontrole interwencyjne, spośród których w **35** przypadkach przeprowadzone czynności kontrolne potwierdziły wniesione zarzuty. W wyniku podjętych działań wydano **13** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, a także nałożono **37** mandatów karnych na kwotę **8050 zł**.

W ramach prowadzonych działań urzędowej kontroli żywności Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach wydał **8** zarządzeń nakazujących zabezpieczenie środka spożywczego oraz **6** decyzji o nieprzydatności środka spożywczego dla żywienia ludzi z uwagi na wprowadzanie do obrotu przeterminowanych środków spożywczych oraz nieprawidłowe warunki

przechowywania żywności łatwo psującej, a także na produkty bez prawidłowego oznakowania i niewiadomego pochodzenia. Zgodnie z przedłożoną dokumentacją zabezpieczone środki spożywcze zostały przekazane po kontroli do utylizacji.

Natomiast w dwóch przypadkach na zabezpieczone środki spożywcze nie wydano ww. decyzji.

W pierwszym przypadku dotyczyło to zabezpieczonej „Wody źródlanej niegazowanej” w związku, ze stwierdzeniem w jednej z pięciu badanych próbkach obecności bakterii grupy coli, natomiast w pozostałych czterech próbkach nie stwierdzono ich obecności. Pobrano ponownie do badań laboratoryjnych ww. wodę celem ustalenia jakości mikrobiologicznej produktu, który został zabezpieczony w zakładzie. Przeprowadzone ponownie badania laboratoryjne pobranych próbek wody nie wykazały obecności bakterii grupy coli. Obecność bakterii grupy coli w stwierdzonej liczbie (zgodnie z oceną ryzyka przeprowadzoną przez NIZP-PZH) nie stanowiła bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia, ale wskazywała na zanieczyszczenie, jakie mogło mieć miejsce podczas produkcji przedmiotowej partii wody i świadczyć mogło o nieprawidłowości zachowania higieny procesu technologicznego. Wydano postanowienie o uchyleniu zabezpieczeniu środka spożywczego oraz wystosowano pouczenie do producenta o **konieczności** wzmożenia nadzoru oraz kontroli wewnętrznej poprzez zweryfikowanie procedur w ramach systemu HACCP.

Ponadto w **drugim** przypadku w ramach podjętych działań Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach podjął działania w związku powiadomieniem o podejrzeniu zatrucia pokarmowego dzieci szkolnych w wieku 7- 13 lat. Środkiem spożywczym, który stanowił główne źródło złego samopoczucia dzieci wskazanym również przez Dyrektora placówki oświatowej było *Mleko UHT Samo mleko Łaciate oraz Mleko UHT o smaku czekoladowym Łaciate* wydawane dzieciom w ramach programu „Szkłanka Mleka”. W toku prowadzonych czynności kontrolnych zabezpieczono ww. produkty. Ponadto pobrano do badań laboratoryjnych 15 próbek podejrzanego produktu w celu przeprowadzenia badań w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Badania wykazały, że przedmiotowe środki spożywcze odpowiadają obowiązującym wymaganiom w zakresie jakości zdrowotnej. W związku z powyższym wydano postanowienie o uchyleniu zabezpieczenia środków spożywczych. Przeprowadzono kontrolę sprawdzającą w toku której, osoby odpowiedzialne w szkole za program „Szkłanka Mleka” przedłożyły do wglądu opracowane procedury przyjęcia i dystrybucji mleka na terenie szkoły oparte na zasadach systemu HACCP i GHP.

W związku z przeprowadzonym dochodzeniem epidemiologicznym oraz na podstawie uzyskanych wyników badań laboratoryjnych **ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego zostało odwołane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach.**

Z uwagi na zaistniałą ww. sytuacją przedstawiciel Sekcji HŻŻiPU uczestniczył

w zorganizowanym spotkaniu przez Wydział Oświaty w Zabrze dla dyrektorów szkół na temat programu „**Mleko w szkole**”. Podczas spotkania omówiono działania kontrolne podjęte przez pracowników Stacji i wyniki dochodzenia epidemiologicznego w związku z zaistniałym ww. zdarzeniem. Ponadto przekazane były informacje na temat obowiązujących przepisów w zakresie bezpieczeństwa żywności. Równocześnie na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Gliwicach umieszczona została „**Informacja dla dysponentów placówek oświatowo – wychowawczych biorących udział w programach „Warzywa i owoce w szkole” oraz „Szlanka mleka”**”.

W informacji zawarto obowiązujące przepisy w zakresie bezpieczeństwa żywności oraz wymagań techniczno - sanitarnych oraz higienicznych podczas przechowywania i wydawania dzieciom warzyw, owoców, mleka, które muszą spełnić dysponenti placówek oświatowo – wychowawczych biorący udział w programach „Warzywa i owoce w szkole” oraz „Szlanka mleka”.

Ponadto w ramach bieżącego nadzoru pobrano do badań laboratoryjnych **239** próbek, które pobrano w zakładach produkcyjnych **35**, zakładach obrotu żywnością **189** oraz zakładach żywienia zbiorowego **15** w zakresie zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Próbkę pobrano w ramach urzędowej kontroli, monitoringu środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, próbek sanitarnych typu wytrzepki z koszyczków do garowania pieczywa. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne, obecność zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych, azotanów, napromieniania żywności, mikotoksyn, pozostałości pestycydów, metali pozostałych parametrów (parametry jęłczenia, pH, kwasowości) znakowanie, a także GMO. Próby zbadano w zintegrowanym laboratorium woj. śląskiego oraz w innych akredytowanych laboratoriach na terenie całego kraju. W 2015 r. kwestionowano **2** próbki w zakresie zanieczyszczeń biologicznych, produkt kwestionowany został umieszczony w systemie RASFF.

W zakładach produkcyjnych do najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie stanu techniczno – sanitarnego należy:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,
- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się z żywnością.

Do głównych uchybień i nieprawidłowości w zakresie higieny produkcji i dystrybucji w tej grupie obiektów należy:

- nie zachowanie czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki magazynowania, pakowania, transportu.

Do głównych uchybień w zakresie zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności należą:

- nieprawidłowe procedury i ich realizacja w zakresie GHP i GMP HACCP,
- brak prowadzonych badań właścicielskich.

Zakłady Produkcyjne

W 2015 r. figurowało w ewidencji **61** zakładów produkcyjnych zlokalizowanych na terenie miasta Zabrze, z których pobrano **35** próbki, w tym: 25 w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 3 próbki w kierunku oceny organoleptycznej, 1 próbka na obecność GMO, 6 próbek sanitarnych na obecność szkodników zbożowo – mącznych z wytrzępków i zmiotków.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w zakładach wytwórczych w Zabrzu nałożono 4 mandaty karne w wysokości 800 zł i wydano 12 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu technicznego oraz opracowania prawidłowych, wymaganych prawem informacji dotyczących środków spożywczych niepakowanych przeznaczonych dla klienta finalnego.

W 2015 roku wydano 8 decyzji zatwierdzających zakłady produkcyjne: 1 zakład wytwórni lodów w związku z poszerzeniem działalności o możliwość konsumpcji lodów i deserów lodowych na miejscu w naczyniach wielokrotnego użytku, 3 automaty do lodów sezonowe, 2 piekarnie, 1 ciastkarnia, oraz 1 wytwórnia żywności- produkcja bułki tartej.

W czerwcu 2015 r. w Zabrzu na terenie położonym między dzielnicą Rokitnicą, a Mikulczycami w tzw. Katowickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej uruchomiono jeden z największych na Śląsku zakładów produkcji wyrobów piekarniczo - cukierniczych „Kłos”, zatrudniający 120 pracowników. Zakład wyposażony został w nowoczesną linię produkcyjną wraz z zapewnieniem odpowiednich warunków magazynowania i dystrybucji. Produkcja oparta jest na starych recepturach z zastosowaniem przygotowywanego na miejscu od podstaw zakwasu chlebowego. Wyroby piekarnicze i ciastkarskie dystrybuowane są do sklepów firmowych zakładu zlokalizowanych na teren Śląska i Zagłębia.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny nadzoruje dwa duże zakłady produkcyjne **Browar VAN-PUR S.A.** i **Zakład Produkcji Spożywczej „Bellako”** usytuowane na terenie miasta Zabrze.

Zabrzański Browar jest jednym z najstarszych zakładów produkcyjnych miasta, historia browarnictwa w Zabrzu zaczyna się w 1860 roku. VAN PUR stał się właścicielem Browaru w 2005 roku, natychmiast wdrożono kompleksowy system inwestycji . prowadzi działalność w zakresie

produkcji i sprzedaży piwa butelkowego, puszkowego i w pojemnikach ze stali nierdzewnej. Proces produkcji prowadzony jest w zamkniętych zbiornikach – tankofermentorach, część asortymentu wytwarzana metodą klasyczną, w której proces fermentacji odbywa się w otwartych zbiornikach, a leżakowanie w zamkniętych tankach leżakowych. Rozlew odbywa się na trzech liniach rozlewniczych: butelek, puszek i kegow. W zakładzie wdrożono system HACCP. Zakład produkcyjny posiada własne laboratorium, w którym przeprowadza się analizy fizyko - chemiczne oraz mikrobiologiczne nadzorując prawidłowość prowadzenia procesów technologicznych na każdym etapie produkcji oraz bezpieczeństwo i jakość wyrobów gotowych, a także surowców używanych do produkcji. Zakład znajduje się również pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej ze względu na przekazywanie produktów odpadowych (gęstwa drożdżowa, wysłodziny, obłuszczyzny) na cele paszowe. W czasie przeprowadzonych w 2015 r. kontroli sanitarnych nie stwierdzono uchybień w zakresie stanu sanitarno - technicznego.

Zakładem działającym na rynku spożywczym od 1987 r., produkującym koncentraty spożywcze, naturalne kompozycje przypraw z dodatkiem suszy warzywnych i aromaty usytuowanym na terenie miasta Zabrze - Biskupice jest Zakład Produkcji Spożywczej „Bellako”. Szeroki asortyment naturalnych przypraw, aromatów oraz kompozycji aromatyczno – smakowych przygotowywanych pod indywidualne zamówienie klientów firmy „Bellako” z różnych gałęzi branży spożywczej stosują najwięksi krajowi producenci jak i producenci pochodzący z krajów Unii Europejskiej oraz Federacji Rosyjskiej. Wdrożony i utrzymany, podlegający stałej weryfikacji system HACCP oraz zintegrowany system zarządzania jakością ISO 9001:2000 umożliwiają doskonalenie jakości i podnoszenie stopnia bezpieczeństwa produktów firmy. Dlatego też, jednym głównych priorytetów firmy jest bezpieczeństwo oferowanych wyrobów, a co za tym idzie ochrony zdrowia konsumentów. W związku z tym, produkcja wyrobów opartych na bazie soi podlega szczególnemu nadzorowi. W ramach opracowanych procedur i instrukcji prowadzona jest bieżąca weryfikacja i ocena dostawców, surowców mająca na celu wyeliminowanie możliwości użycia do produkcji składników mogących zawierać materiał genetycznie modyfikowany. W ramach systemu HACCP prowadzona jest ocena dostawców, ocena surowca przy każdej dostawie, wykonywane są testy paskowe na obecność GMO dla każdej partii dostarczanego surowca, co pozwala na ustalenie zgodności surowca z ustalonymi wymaganiami. W związku z realizacją „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowych kontroli i monitoringu dla PIS na 2015 r.”, w kierunku GMO w zakładzie pobrano do badań laboratoryjnych 1 próbkę mąki sojowej NON GMO z importu. Wyniki badań przedmiotowej próbki nie wykazały DNA zawierającego promotor 35S, promotor 34S i terminator NOS stanowiących o obecności organizmów genetycznie modyfikowanych.

Ponadto znajduje się firma „Bochen” Sp. z o.o. powstała w połowie lat dziewięćdziesiątych, której głównym zakresem działania jest produkcja szerokiego asortymentu pieczywa oraz wyrobów cukierniczych. Produkcja oparta na naturalnym kwasie chlebowym, bez dodatków polepszaczy. Dystrybucja pieczywa oraz wyrobów odbywa się w 20 sklepach z logo Piekarni „Bochen” Sp. z o.o. oraz w innych sieciach handlowych Biedronka, Auchan, Netto, Tesco. Jakość produkowanych wyrobów jest pod stałym nadzorem posiadanego przez Firmę „Bochen” Sp. z o.o. laboratorium zakładowego pracującego według metod zawartych w PN, kontrolą objęte są również prowadzone procesy technologiczne oraz mycia i dezynfekcji. Zakłady produkcyjne tj.: piekarnia, ciastkarnia oraz zakład produkcji kanapek posiada wdrożony i utrzymany system HACCP. W 2015 roku w przeprowadzono 4 kontrole sanitarne, w tym 2 kontrole sprawdzające dotyczące znakowania produktu finalnego oraz kontrola w związku z poborem próbek sanitarnych na obecność szkodników zbożowo - mącznych w koszyczkach do garowania pieczywa, nieprawidłowości nie stwierdzono.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego

Na terenie miasta Zabrze zlokalizowanych jest **466** zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego, w których przeprowadzono **333** kontroli sanitarnych, nałożono **41** mandatów karnych na kwotę **8750** zł i wydano **21** decyzje represyjne nakazujące wykonanie zaleceń kontroli.

W 2015 r. skontrolowane **2** zakłady zgodnie z harmonogramem kontroli uzyskały **wysoką** kategorię ryzyka z czego **1** oceniono jako niezgodny z wymaganiami. W ocenionych zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego w obszarze stanu technicznego oraz obszarze utrzymania czystości i porządku stwierdzono rażące nieprawidłowości.

Wysokie ryzyko stwierdzono w restauracji działającej w Zabrze od 2010 r. Zakład uzyskał wysoką kategorię ryzyka w części technicznej jak i sanitarnej. Podstawowymi nieprawidłowościami były: zdewastowany sprzęt pomocniczy, brak zachowanej segregacji w urządzeniach chłodniczych, brak prawidłowych środków myjących i dezynfekcyjnych, nieprawidłowe procesy mycia, nieprawidłowe magazynowanie żywności. Stwierdzono również brak procedur mających znaczenie dla bezpieczeństwa produkowanych produktów, tj. opracowanej dokumentacji opartej na zasadach systemu HACCP oraz GHP, GMP. Właściciela ukarano mandatem karnym w wysokości 400 zł, kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie zaleceń i usunięcie nieprawidłowości

Natomiast niezgodnym zakładem z wysokim ryzykiem, który uzyskał **84 %** z maksymalnej liczby punktów była restauracja świadcząca również usługi cateringowe usytuowana na terenie

hotelu w Zabrze. Kontrola sanitarna wykazała, że stan techniczny pomieszczeń i urządzeń wymaga poprawy, czystość pomieszczeń, zabiegi mycia i dezynfekcji są niedostateczne, również poprawy wymagają warunki magazynowania i przechowywania surowców i wyrobów gotowych. Pomimo opracowanych procedur GHP i GMP oraz systemu HACCP stwierdzono rozbieżności pomiędzy dokumentacją, a realizacją postanowień, brak monitoringu CCP. W związku z powyższym na osoby odpowiedzialne nałożono mandat karny w wysokości 400 zł oraz wydano decyzję administracyjną. Przeprowadzono również kontrolę sprawdzającą w toku, której nie stwierdzono poprawy stanu sanitarnego, a dodatkowo stwierdzono środki spożywcze przeterminowane, które zabezpieczono zarządzeniem nakazującym zabezpieczenie środka spożywczego i wydano decyzję o nieprzydatności środka spożywczego dla żywienia ludzi. W toku kontroli wykonano również dokumentację fotograficzną, którą dołączono do protokołu. Osoby odpowiedzialne za zaistniałą sytuację ukarano 2 mandatami karnymi na kwotę 500 zł. W okresie od marca do grudnia 2015 r. w ww. zakładzie przeprowadzono 5 kontroli sprawdzających, w toku których stwierdzono nieznaczną poprawę stanu sanitarnego, natomiast nadal trwa postępowanie administracyjne w celu przymuszenia strony do wykonania zaleceń technicznych wynikających z wydanej decyzji terminowej.

W ramach rozpatrywanych interwencji przeprowadzono kontrole w zakładach żywienia zbiorowego otwartego, w których stwierdzono rażące uchybienia sanitarne i nieprawidłowości techniczne. Osoby wnoszące interwencje kwestionowały w zakładach między innymi prawidłowość działania wentylacji, oraz niewłaściwą jakość zdrowotną oferowanych potraw.

W restauracji zlokalizowanej w centrum Zabrze podczas kontroli stwierdzono szereg nieprawidłowości z zakresu stanu technicznego oraz sanitarnego: sprzęt, wyposażenie zakładu, podłogi zdewastowane, brudne. W obrębie kuchni właściwej dokonuje się obróbki wstępnej warzyw okopowych, do produkcji potraw używa się jaj świeżych niedezynfekowanych, produkty żywnościowe przechowywane na posadzkach narażone na zanieczyszczenie. Stwierdzono obecność owadów latających. Zaplecze socjalne dla pracowników utrzymane brudno, szafki na odzież zdewastowane, punkty wodne brudne z resztkami żywności, przy umywalkach do mycia rąk brak środków do higienicznego mycia i suszenia rąk. Osobę reprezentującą właściciela zakładu ukarano mandatem karny w wysokości 500 zł, ponadto wydano decyzję represyjną. W toku przeprowadzonych kontroli sprawdzających nadal stwierdzano liczne nieprawidłowości oraz niewykonanie decyzji terminowej, kierownika zakładu ukarano mandatem karnym w wysokości 500 zł, postępowanie administracyjne w toku.

W zakładzie gastronomicznym typu - bistro rozpoczęto działalność w zakresie produkcji

i sprzedaży posiłków bez uprzedniego zatwierdzenia i wpisania zakładu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli. Podczas kontroli stwierdzono anty-sanitarne uchybienia techniczno - sanitarne tj.: zagrzybione, zawilgocone ściany w pomieszczeniach żywnościowych, brak bieżącej czystości sprzętu, urządzeń i pomieszczeń, stwierdzono również środki spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia. Wydano decyzję przerwania działalności z dniem otrzymania niniejszej decyzji oraz nałożono mandat karny na przedstawiciela firmy w wysokości 400 zł, postępowanie w toku.

W miesiącu sierpniu otrzymano telefoniczną interwencję dotyczącą niewłaściwych warunków sanitarnych oraz nieprawidłowych warunków przy produkcji posiłków w ramach usług cateringowych przez Przedsiębiorstwo Wielobranżowe prowadzącym działalność na terenie Rodzinnych Ogródków Działkowych w Zabrze. Podczas kontroli sanitarnej w ww. zakładzie stwierdzono prowadzenie działalności w zakresie produkcji posiłków od surowca do gotowej potrawy i świadczenia usług cateringowych przy braku spełnienia warunków techniczno - sanitarnych oraz braku dopełnienia obowiązku zatwierdzenia i wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Ponadto za stwierdzone uchybienia sanitarno – porządkowe osobę odpowiedzialną ukarano mandatami karnymi na łączną kwotę 800 zł, wydano również decyzję represyjną nakazującą w terminie natychmiastowej wykonalności przerwanie działalności zakładu. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała przerwanie działalności w zakładzie.

W związku z powyższym zgodnie skierowano wniosek o wymierzenie kary pieniężnej w stosunku do właściciela przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

W 2015 r. na terenie miasta Zabrze działalność cateringową prowadziło 9 zakładów w zakresie produkcji dań od surowca do gotowego wyrobu, w tym usług w zakresie przygotowywania posiłków na zamówienie dla stałych odbiorców i indywidualnych zleceń konsumentów. Posiłki transportowane były przeważnie do wydawalni szkolnych, oraz innych zakładów pracy.

W zależności od odbiorców oraz warunków technicznych panujących w wydawalniach posiłki podawane są w naczyniach wielokrotnego lub jednorazowego użytku. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych w *zakładach usług cateringowych* wydano 1 decyzję terminową nakazującą trwale zlikwidowanie przyczyny zawilgocenia ścian oraz odnowienie brudnych, zniszczonych ścian w pomieszczeniach żywnościowych zakładu, odnowienie lub wymianę zdewastowanego wyposażenia, stwierdzono w jednym przypadku nieprawidłowe przechowywanie odpadów poprodukcyjnych, używanie do zabiegów mycia i dezynfekcji wody

z gotowanej wcześniej kapusty za ww. nieprawidłowości ukarano osoby odpowiedzialne grzywnami w drodze mandatu karnego na kwotę 300 zł.

Ponadto na terenie miasta Zabrze znajduje się Dom Dziennego Pobytu „Rodzina” Caritas Diecezji Gliwickiej, który prowadzi działalność w zakresie żywienia. DDP „Rodzina” dostarczający własnymi środkami transportu posiłki do wydawalni- jadalni. W 2015 r. powstały 4 nowe wydawalnie posiłków – jadalni dla ludzi potrzebujących prowadzone przez Caritas.

Na obszarze miasta Zabrze zlokalizowane są 69 bloki żywienia w szkołach i przedszkolach, żłobkach, domu dziecka, zakładach wychowawczych prowadzące działalność w kuchniach usytuowanych na terenie placówek, w których prowadzona jest działalność w zakresie produkcji posiłków przygotowywanych od surowca do gotowej potrawy oraz 13 bloków żywienia w formie wydawania posiłków dostarczanych w ramach tzw. usług „cateringowych” przez firmy zewnętrzne.

W maju 2015 r. oddano do użytku nowo wybudowany budynek przedszkolny mieszczący się przy ul. Św. Wawrzyńca 49, gdzie zostały przeniesione oddziały przedszkolne z ul. Strażackiej 1 oraz ul. Ogórka 9, tworząc Zespół Przedszkoli Nr 1. W obiekcie przeznaczonym dla 200 dzieci mieści się nowoczesny, profesjonalnie wyposażony blok żywienia składający się z pomieszczeń kuchennych, obróbkę wstępnych mięsa surowego, jaja świeżych, warzyw, jarzyn i owoców, magazynów oraz pomieszczeń socjalnych dla pracowników. Posiłki wydawane są na parterze oraz piętrze budynku, gdzie usytuowano pomieszczenia wydawalni oraz zmywalni naczyń stołowych, transport pomiędzy piętrami zapewniają dwie windy kuchenne.

W czerwcu zakończono remont pochodzącego z końca XIX wieku budynku Przedszkola Nr 34 z Oddziałami Integracyjnymi przy ul. Brysza 4. Roboty objęły renowację elewacji budynku, pokrycia dachu, w ramach prowadzonych robót odnowiono kuchnię, zaadoptowano nowe pomieszczenia gdzie wydzielono obróbkę mięsa surowego, całość bloku żywienia wyposażono w nowe meble oraz sprzęt kuchenny.

W 2015 roku istotnym zadaniem prowadzonym przez Inspekcję Sanitarną był program „**Żywienie na wagę zdrowia**” wpisujący się w wieloletni projekt realizowany przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego „**Zdrowe dziecko – zdrowy dorosły – zdrowa rodzina**”. W 2014 roku rozpoczęto w ramach wojewódzkiego programu III edycję programu „Żywienie na wagę zdrowia”. Akcja zbierania jadłospisów z okresu zimowego trwała do końca lutego 2015 roku. Z okręgu gliwickiego i miasta Zabrze zebrano 58 jadłospisów dekadowych. W III edycji programu wzięło udział: 5 żłobków, 32 przedszkola, 6 szkół, 13 zespołów szkolno-przedszkolnych, 1 gimnazjum i 1 bursa szkolna. Należy przypomnieć, że kontrole prowadzone przez Państwową Inspekcję Sanitarną województwa śląskiego podparte badaniami na przestrzeni lat 2007-2010 wykazały, że w żywieniu dzieci i młodzieży występuje szereg nieprawidłowości. W związku

z powyższym pracownicy HŻŻiPU realizowali dalsze etapy planu naprawczego już po raz trzeci. Głównym celem programu „Żywienie na wagę zdrowia” było wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez zbilansowane odżywianie oraz propagowanie aktywności fizycznej, dzięki którym poprawi się jakość żywienia w żłobkach, przedszkolach i szkołach. Akcja skierowana jest również do rodziców i opiekunów prawnych dzieci i młodzieży, aby podnieść ich świadomość znaczenia odżywiania na etapie intensywnego rozwoju fizycznego, intelektualnego i emocjonalnego. Odbiorcami są także dyrektorzy, intendentzi, pracownicy kuchni.

Z każdej placówki wyznaczono koordynatora odpowiedzialnego za wdrażanie programu. Przeważnie koordynatorem były osoby zajmujące stanowisko intendenta jak również kucharz, kierownik świetlicy, referent. Na szkoleniu koordynatorzy otrzymali wskazówki dotyczące opracowania jadłospisów. Dla koordynatorów odbywały się dodatkowe konsultacje z zakresu planowania jadłospisów.

W ramach programu wojewódzkiego „Żywienie na wagę zdrowia” obliczenia jadłospisów zostały przeprowadzone przez studentów Wydziału Zdrowia Publicznego Śląskiego Uniwersytetu Medycznego przy użyciu programu Dieta 4.0, natomiast ich analiza przez pracowników Sekcji HŻŻiPU. W minionych latach już 5000 jadłospisów zostało poddanych szczegółowej ocenie. Efektem wieloletniej pracy był opracowany raport Instytutu Żywności i Żywienia z którego wynika, że w województwie śląskim jest najmniej otyłych dzieci w stosunku do innych regionów Polski. W województwie śląskim nadmierną masę ciała stwierdzono u 16,5 % badanych uczniów, tymczasem w woj. mazowieckim problemy z wagą ma aż 32 % uczniów natomiast średnia krajowa wynosi 22,3 %.

Z uwagi na to, że sytuacja w zakresie żywienia dzieci i młodzieży w Polsce pod wieloma względami jest niezadowolająca. Diety młodego pokolenia są często nieprawidłowo zbilansowane, charakteryzują się zbyt dużą zawartością niektórych składników pokarmowych, przy wyraźnych niedoborach innych składników. U części dzieci i młodzieży obserwuje się nadmierne spożycie żywności, przez co kaloryczność diety przekracza wydatek energetyczny, co z kolei prowadzi do obserwowanego w ostatnich latach wzrostu nadwagi i otyłości wśród dzieci i młodzieży. Podstawą wypracowania skutecznych rozwiązań w nowoczesnym podejściu do zdrowia publicznego było opracowanie opublikowanie z dniem 1 września 2015 r. Rozporządzenia Ministra Zdrowia, które ściśle określiło jakie produkty spożywcze i posiłki mogą być udostępniane dzieciom i młodzieży w zakładach żywienia oraz normy, jakie muszą być spełnione w jadłospisach dzieci. Stanowi ono akt wykonawczy do nowej ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia. Rozporządzenie składa się z dwóch załączników, pierwszy dotyczy żywności, która może być sprzedawana w szkolnych

sklepikach, bufetach i automatach, drugi natomiast zawiera szczegółowe wymagania dotyczące żywienia zbiorowego, a więc tego, co może być podawane w stołówkach przedszkolnych i szkolnych. Główną przesłanką nowych przepisów jest ograniczenie spożycia cukrów i substancji słodzących, soli (sodu), tłuszczu oraz potraw smażonych, przy jednoczesnym promowaniu spożycia owoców i warzyw, mleka i produktów mlecznych oraz – w sklepikach szkolnych – posiłków (kanapek, sałatek) zamiast przekąsek. Cukry powinny pochodzić głównie z produktów, w których występują one w sposób naturalny (owoce, warzywa, mleko i przetwory mleczne). Zgodnie z najnowszymi zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) cukry dodane nie powinny przekraczać 5% wartości energetycznej diety, co wynosi 17,5 g dziennie w przypadku dzieci w wieku przedszkolnym, 22,5 g dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym i ok. 30 g dla młodzieży. Ograniczenie spożycia soli również wynika z zaleceń WHO, która rekomenduje, aby całodzienne spożycie soli nie przekraczało 5g. Ograniczenie podawania potraw smażonych na rzecz polecanych gotowanych, pieczonych, duszonych jest kolejnym sposobem na zmniejszenie ilości tłuszczu oraz wielu szkodliwych związków w diecie dzieci i młodzieży. W rozporządzeniu położony został nacisk na zwiększenie ilości oraz asortymentu warzyw i owoców, a także zwiększenie spożycia mleka i produktów mlecznych.

W ramach działań informacyjno – edukacyjnych poinformowano wydziały oświaty poszczególnych miast, że z dniem 9 stycznia 2015 r. poz. 35 w ustawie z dnia 28.11.2014 r. ogłoszono zmianę do ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, w której określono między innymi wymagania w zakresie żywienia dzieci i młodzieży w ramach żywienia zbiorowego, zasady sprzedaży, reklamy i promocji środków spożywczych w przedszkolach, innych formach wychowania przedszkolnego, szkołach z wyłączeniem szkół dla dorosłych, a także w placówkach systemu oświaty. Powyższą informację umieszczono również na stronie internetowej tutejszej Stacji.

W związku z wejściem w życie ww. rozporządzenia pojawiło się wiele pytań i wątpliwości dotyczących poszczególnych produktów niejasno sprecyzowanych w załącznikach. Wynikiem powyższego było udzielanie konsultacji osobom prowadzącym działalność w zakresie żywienia w placówkach oświatowo – wychowawczych. Zebrano również najbardziej niejasne zagadnienia, które zostały przekazane do dalszej konsultacji.

Ponadto wyznaczeni pracownicy sekcji brali udział w konferencji pod hasłem „Żywienie na wagę Zdrowia” w której omówiono zagadnienia dotyczące realizacji zasad racjonalnego żywienia w warunkach żywienia zbiorowego w aspekcie obowiązujących przepisów i zaleceń.

Miejsca obrotu żywnością

Stan sanitarno – higieniczny obiektów obrotu żywnością jest bardzo zróżnicowany. Działają zarówno obiekty wielko powierzchniowe o wysokim standardzie jak i małe obiekty, mieszczące się w budynkach mieszkalnych w zwartych zabudowach. Sklepy wielko powierzchniowe i tzw. „sieciówki” stanowią dużą konkurencję dla mniejszych przedsiębiorców, którzy między innymi z powodu trudności ekonomicznych pozbawieni są możliwości rozbudowy swoich obiektów i modernizacji. Jednak dzięki systematycznym kontrolom stan sanitarny i techniczny zakładów ulega poprawie. W 2015 r. na terenie miasta oddano do użytku 2 nowe sklepy wielko powierzchniowe sieci Aldi i Polomarket.

W 2015 r. pod nadzorem tutejszej stacji na terenie miasta Zabrze znajdowało się **1081** obiektów obrotu żywnością, w których zostało przeprowadzone **404** kontrole. W ramach przeprowadzonych kontroli nałożono **38** mandatów karnych na kwotę **6750** zł. Ponadto zatwierdzenie zakładu w drodze decyzji uzyskało **235** zakładów w tym **4** środki transportu.

W 2015 r. w sieci sklepów „Żabka Polska” sp. z o. o oraz „Freshmarket” odnotowano zwiększoną ilość przeprowadzanych ponadplanowych kontroli w związku z częstą zmianą ajenta w tych samych obiektach.

Na terenie miasta Zabrze zlokalizowane są dwa centra handlowe: Centrum Handlowe **Platan** oraz Centrum Handlowe **M1**, w których znajdują się dwa wielko powierzchniowe hipermarkety Auchan. W Centrach Handlowych usytuowane są obiekty obrotu żywnością, zakłady małej gastronomii, kawiarnie, punkty usługowe dla ludności, apteki, oraz obiekty oferujące materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Lokalizację ma również zakład wytwórczy w którym przygotowywane są lody smakowe na bazie past z dodatkami oraz automaty do lodów.

W lutym 2015 dokonano odbiorów hipermarketów Auchan w CH Platan i CH M1 na terenie, których zlokalizowano: piekarnie, zakłady małej gastronomii, zakłady produkcji bułki tartej, w jednym z nich usytuowano wydawalnię posiłków pełniącą rolę stołówki pracowniczej, do której obiady dostarcza zewnętrzna firma cateringowa natomiast w drugim uruchomiono stołówkę pracowniczą gdzie prowadzi się produkcję dań od surowca do gotowej potrawy.

W ww. hipermarketach pobrano w ogółem 18 próbek środków spożywczych do badań laboratoryjnych.

W sklepie spożywczym po przeprowadzonej kontroli sanitarnej w związku z interwencją wydano decyzję przerwania działalności. Kontrola wykazała, że w zakładzie prowadzono działalność w zakresie obrotu żywnością bez uprzedniego zatwierdzenia i wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli, ponadto stwierdzono anty-sanitarny stan higieniczno-sanitarny.

Zakład nie spełniał również wymagań techniczno - sanitarnych do prowadzenia działalności w przedmiotowym zakresie. Za powyższe nieprawidłowości na pełnomocnika zakładu nałożono 2 mandaty karne na kwotę 550 zł, kontrole sprawdzające potwierdziły przerwanie działalności.

Noworoczna edycja Zabrzeńskiego Jarmarku Bożonarodzeniowego „Idą Święta” zainaugurowano 3 grudnia. Świąteczne kramy usytuowano na placu Wolności w centrum miasta. Przygotowano 20 domków w świątecznym klimacie, a w sprzedaży oferowano między innymi: ekologiczną żywność, miód do świątecznych wypieków, swojskie wędliny, chleby, ciasta regionalne i wypieki. Klienci mieli możliwość degustacji grzanego wina i gorącej czekolady. Swoje wyroby oferowali do sprzedaży lokalni przedsiębiorcy oraz wystawcy zza wschodniej i południowej granicy. Przeprowadzono 3 kontrole sanitarne, w toku których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Na terenie miasta Zabrze usytuowana jest jedna z największych samoobsługowych hurtowni MAKRO, która oferuje swoim klientom szeroki asortyment środków spożywczych, przedmiotów użytku, sprzętu AGD. W 2015 r. w hurtowni przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych, w tym kontrolę interwencyjną przekazaną do rozpatrzenia przez Śląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Katowicach dotyczącą warunków higieniczno sanitarnych przy transporcie środków spożywczych do klientów hurtowni. Kontrola sanitarna nie wykazała naruszenia przepisów w zakresie dystrybucji żywności. W zakładzie prowadzone są procedury oparte na zasadach systemu HACCP oraz ISO 22000. Ponadto w 2015 r. pobrano 62 próby żywności w kierunkach; oceny organoleptycznej i znakowania, zanieczyszczeń biologicznych, fizycznych, mikrobiologicznych, kwasowości pH, aflatoksyny B, ochra toksyny A, toksyny T-2, HT-2, oraz 2 asortymenty materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w kierunku migracji globalnej oraz migracji formaldehydu.

Obrót żywnością na terenie targowisk miejskich

W dzielnicach miasta tj. Zaborze, Helenka, Rokitnica, Małe Zabrze, Zabrze Centrum zlokalizowane są 5 placów targowych, na których usytuowanych jest 65 kiosków spożywczych, w tym 14 kiosków sprzedaży mięsa i jego przetworów - wszystkie podłączone są do sieci wodociągowej i energetycznej. Zakłady obrotu podlegają bieżącemu nadzorowi w ramach urzędowej kontroli żywności. W 2015 roku przeprowadzono 38 kontroli sanitarnych, w wyniku których nałożono 3 mandaty karne na kwotę 400zł.

W październiku 2015 r. po rocznym remoncie oddano do użytku plac targowy w Zabrzu przy ul. Boboli, który otrzymał nazwę „Pod Ratuszem”. Na targowisku powstało 18 pawilonów handlowych o łącznej powierzchni użytkowej około dwóch tysięcy metrów kwadratowych, które zostały podzielone na 150 punktów handlowych. W pawilonach handlowych dysponenci rozpoczęli

działalność w zakresie sprzedaży: pieczywa, warzyw, owoców, mięsa, wędlin, świeżych ryb, słodczy, jaj świeżych w tym materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków.

W 2015 r. na terenie ww. targowiska zaopiniowano **11** zakładów obrotu żywnością w tym jeden z mięsem, oraz zakład małej gastronomii, gdzie produkcja dań oparta jest na dostawach półproduktów i wyrobów gotowych. Do wszystkich punktów zapewniono stały dopływ ciepłej i zimnej wody z odpływem nieczystości do kanalizacji. Zapewniono również dostęp do WC dla osób pracujących na placu targowym oraz klientów.

W 2015 r. na stronie internetowej tutejszej Stacji udostępniono ulotkę pt. „Podstawowe Zasady Bezpiecznego Grzybobrania” opracowaną przez Głównego Inspektora Sanitarnego. W okresie letnio – jesiennym w siedzibie tutejszej Stacji prowadzone były konsultacje dla zainteresowanych osób na temat grzybów. Udzielano konsultacji prywatnym osobom w sprawie klasyfikacji gatunkowej przyniesionych do oceny grzybów.

Akcje

W 2015 r. podejmowano wiele dodatkowych działań wynikających między innymi z sytuacji bieżącej:

- kontroli punktów sprzedaży żywności trakcie trwania tzw. „Jarmarku świątecznego” organizowanego na terenie Rynku w Gliwicach, Zabrze,
- kontroli zakładów żywnościowych w ramach akcji „Bezpieczne ferie 2015r,
- kontroli podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby narodowości chińskiej oraz wietnamskiej,
- kontroli w sklepach firmowych Konsorcjum Mięsnego Okrasa dotyczące nieprawidłowości w zakresie znakowania wyrobów wprowadzanych do obrotu oraz postępowania ze zwrotami,
- kontrole zakładów produkcyjnych: wytwórnie lodów, automaty do lodów, piekarnie, ciastkarnie, zakłady garmazeryjne oraz obiekty ruchome i tymczasowe obejmujące swoim zakresem znakowanie środków spożywczych nieopakowanych w ramach akcji „Etykieta informacją dla konsumenta”,
- kontrole zakładów w ramach akcji „Tłuszcze smaźalnicze”,
- kontynuacja „Akcji Mklik próchniczek” w zakładach piekarniczych,
- kontroli rynku w zakresie sprawdzenia wszelkich form oświadczeń przekazywanych klientom na temat produktów kosmetycznych.

AKCJA „ETYKIETA INFORMACJĄ DLA KONSUMENTA”

W 2015 roku na terenie województwa śląskiego była prowadzona akcja „Etykieta informacją dla konsumenta” mająca na celu sprawdzenie przestrzegania wymagań rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, a także rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych (Dz. U z 2015 poz.29)

w odniesieniu do środków spożywczych wprowadzanych do obrotu bez opakowania „luzem”.

Akcja była prowadzona dwuetapowo, okres poprzedzający przeprowadzane w ramach akcji kontrole przeznaczony był na szkolenie personelu oraz prowadzenie działań informacyjnych dla przedsiębiorców. W ramach tych działań udostępniono na stronie internetowej PSSE w Gliwicach mini-skrypt zawierający najważniejsze kwestie dotyczące znakowania środków spożywczych zgodnie z rozporządzeniem nr 1169/2011 oraz rozporządzeniem MRiRW (Dz. U. z 2015 poz. 29).

Zgodnie założeniem programu akcji w ramach działań edukacyjnych koordynator akcji przeprowadził dwa bezpłatne szkolenia dla przedsiębiorców obejmujące zagadnienia prawidłowości znakowania środków spożywczych. W pierwszym przypadku szkolenie współorganizowane przez Cech Rzemieślników w Zabrze odbyło się w dniu 26.05.2015r., i było dedykowane przedsiębiorcom prowadzącym działalność na terenie miasta Zabrze. Natomiast szkolenie przeprowadzone w dniu 28.05.2015r. odbyło się w Cechu Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Gliwicach i było dedykowane przedsiębiorcom prowadzącym działalność na terenie miasta Gliwice oraz powiatu Gliwickiego. Oba szkolenia po przedstawieniu wymagań w zakresie znakowania żywności w świetle ww. przepisów zawierały część dyskusyjną, w czasie, którego prowadzący omawiał konkretne przykłady znakowania produktów oraz udzielał odpowiedzi na pytania uczestników. Spotkania cieszyły się sporym zainteresowaniem ze strony przedsiębiorców.

W szkoleniach ogółem uczestniczyły 73 osoby.

W ramach prowadzonej akcji kontrole przeprowadzono w zakładach produkcyjnych: wytwórniach lodów, automatach do lodów, piekarniach, ciastkarniach oraz obiektach ruchomych i tymczasowych.

Znakowanie produktów oceniano pod kątem:

1. zaznaczenia obecności alergenów w produkcie zgodnie z art. 44 ust. 1 pkt a i wykazem składników alergicznych umieszczonym w załączniku II rozporządzenia nr 1169/2011 tj.:

- zboża zawierające gluten (tj. pszenica, żyto, jęczmień, owies, pszenica orkisz, kamut lub ich odmiany hybrydowe) oraz produkty pochodne,

- skorupiaki i produkty pochodne,
 - jaja i produkty pochodne,
 - ryby i produkty pochodne,
 - orzeszki ziemne (orzeszki arachidowe) i produkty pochodne,
 - soja i produkty pochodne,
 - mleko i produkty pochodne (łącznie z laktozą),
 - orzechy, tj. migdały, orzechy laskowe, orzechy włoskie, orzechy nerkowca, orzechy pekan, orzechy brazylijskie, pistacje/orzech pistacjowy, orzechy makadamia i produkty pochodne,
 - seler i produkty pochodne,
 - gorczyca i produkty pochodne,
 - nasiona sezamu i produkty pochodne,
 - dwutlenek siarki i siarczyny w stężeniach powyżej 10 mg/kg lub 10 mg/l w przeliczeniu na SO₂,
 - łubin i produkty pochodne,
 - mięczaki i produkty pochodne,
2. podania niezbędnych danych dotyczących danego środka spożywczego zgodnie z art. 19.1 rozporządzenia MRRiRW tj. nazwę środka spożywczego, wykaz składników, klasę jakości handlowej jeżeli to konieczne, w przypadku pieczywa dodatkowo masę jednostkową oraz informację „pieczywo produkowane z ciasta mrożonego” albo „pieczywo produkowane z ciasta głęboko mrożonego” – gdy został zastosowany taki proces technologiczny,
 3. zgodności wykazu składników widocznego na etykiecie ze stanem rzeczywistym- w tym celu dokonywano oceny zgodności deklarowanego składu z recepturą zakładową itp. wybranych asortymentów produktów,
 4. umieszczenia informacji w miejscu dostępnym bezpośrednio konsumentowi finalnemu zgodnie z art. 19.2 rozporządzenia MRRiRW,
 5. niewprowadzania klientów w błąd zgodnie z art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 1169/2011 np. w zakresie informacji dodatkowych o produkcie, reklamy itp.

W ramach prowadzonej akcji skontrolowano ogółem **120** zakładów, w tym 9 wytwórni lodów tradycyjnych, 22 automaty do lodów, 56 piekarni, 31 ciastkarni, 1 zakład garmazeryjny oraz 1 obiekt ruchomy i tymczasowy. Wyniki przeprowadzonych kontroli kształtują się następująco:

Tabela nr 4

Rodzaj zakładu	Ilość skontrolowanych obiektów	Podanie danych zgodnie z art. 19,2 rozp. MRiRW,	Dane dostępne bezpośrednio konsumentowi finalnemu/ nie dotyczy (zakład produkcyjny)	Podanie alergenów zgodnie z rozp. nr 1169/2011	Zgodność składu ze stanem faktycznym Wyroby zgodne/niezgodne	Podjęte działania Decyzja administracyjna/ inne
Wytwórnice lodów	9*	4	5/1	5	8/4	1/4
Automaty do lodów	22	20	20/0	21	55/3	0/2
Piekarnie	56	38	36/12	48	153/72	8/11
Ciastkarnie	31	18	16/9	26	77/60	4/13
Zakłady garmazeryjne	1**	-	-	-	-	-
Obiekty ruchome i tymczasowe	1	1	1/0	1	3/0	0/0
Suma	120	81	60/23	101	296/139	13/30

* jeden zakład produkuje wyłącznie wyroby pakowane jednostkowo

** zakład produkuje wyłącznie wyroby pakowane jednostkowo

Podczas przeprowadzanej oceny znakowania poszczególnych wyrobów w zakresie zgodności deklarowanego składu ze stanem faktycznym na podstawie receptury zakładowej, lub innego dokumentu wewnętrznego, częstą przyczyną niezgodności był brak receptur, co w ogóle uniemożliwiało przeprowadzenie porównania.

Najczęściej stwierdzanymi nieprawidłowościami były:

- poprzedzenie wykazu składników słowem „skład” a nie „składniki”,
- brak ostrzeżenia na etykiecie „może mieć szkodliwy wpływ na aktywność i skupienie uwagi u dzieci” przy użyciu barwników: E 102, E 104, E 110, E 122, E 124 oraz E 129,
- stosowanie nazw fantazyjnych nie określających produktu,
- brak podania pełnego składu składników złożonych,

- nieprawidłowo sformułowana funkcja technologiczna lub jej brak, albo nie właściwa kolejność podania funkcji technologicznej i nazwy lub symbolu składnika, niezgodnie z załącznikiem VII część C do rozporządzenia nr 1169/2011,
- podanie składników produktu w niewłaściwej kolejności (niezgodnie z ich udziałem masowym w produkcji),
- pominięcie zaznaczenia obecności alergenu,
- nie określenie dla oleju/ tłuszczu roślinnego z jakiej rośliny pochodzi,
- przy zaznaczaniu obecności alergenów pominięcie wyróżnienia przy powtarzającym się alergenie w wykazie składników - podkreślenie tylko raz,
- nie podanie informacji „pieczywo produkowane z ciasta mrożonego” albo „pieczywo produkowane z ciasta głęboko mrożonego” – gdy został zastosowany taki proces technologiczny,
- brak bezpośredniej dostępności informacji o znakowaniu dla konsumenta lub informacja mało czytelna.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano **13** decyzji represyjnych nakazujących uzupełnienie etykietowania, a także w **30** przypadkach ustalono termin usunięcia nieprawidłowości w porozumieniu ze Stroną, lub na podstawie pisemnego oświadczenia Strony. W czasie prowadzonych działań kontrolnych oraz w trakcie czynności dokonywano pouczeń oraz udzielano odpowiedzi i wyjaśniano wątpliwości odnośnie interpretacji i zastosowania ww. przepisów w odniesieniu do konkretnych przypadków etykietowania.

Działania kontrolne prowadzone były również po zakończeniu terminu akcji w wyniku czego ogółem wydano **16** decyzji terminowych. Po zakończeniu akcji były przeprowadzane kontrole sprawdzające wydanych decyzji oraz zaleceń.

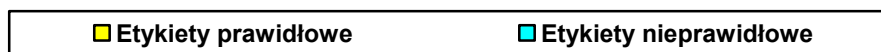
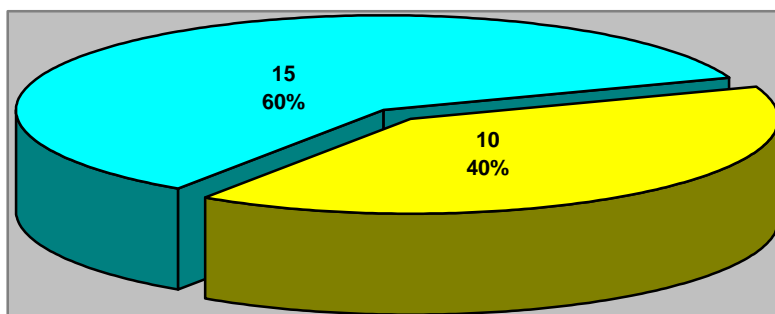
Wyniki działań na terenie Zabrza ujęto w poniższej tabeli.

Tabela nr 5

L p.	Rodzaj obiektu	Ilość obiektów skontrolowanych	Ilość			Decyzje	Oświadczenia
			kontroli	Sprawdzających	Ogółem		
1	Wytwórnie lodów	2	2	2	4	1	1
2	Automaty do lodów	10	10	1	11	0	1
3	Piekarnie	10	10	8	18	4	5

4	Ciastkar nie	3	3	3	6	2	1
	Ogółem	25	25	14	39	7	8

Zakłady wytwórcze, w których dokonano oceny etykiet

Podsumowując wyniki przeprowadzonej akcji „Etykieta informacją dla konsumenta” należy stwierdzić, że w **64%** skontrolowanych zakładach ich dysponenci nie przestrzegali wymagań obowiązujących przepisów prawnych w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności. Przeprowadzone kontrole sprawdzające w większości przypadków potwierdziły zweryfikowanie i opracowanie brakujących informacji zwłaszcza wykazu składników alergicznych przekazywanych klientom dla asortymentów żywności nieopakowanej. Biorąc powyższe pod uwagę działania kontrolne w zakresie przekazywania ww. informacji podczas przeprowadzonej akcji obejmowały tylko zakłady wytwórcze, natomiast wymagania również dotyczą zakładów żywienia zbiorowego i obrotu żywnością.

W związku z powyższym egzekwowanie prawidłowego przekazywania wszelkich informacji o żywności konsumentom pozwoli zapewnić im w zależności od zdrowia i diety wybór właściwych produktów dostosowanych do ich potrzeb indywidualnych.

Współpraca z innymi służbami kontroli

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

W 2015 r. Sekcja HŻŻiPU kontynuowała realizację porozumienia ramowego zawartego w 2008 r. pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Gliwicach

i Powiatowym Lekarzem Weterynarii. Zgodnie z ww. porozumieniem w styczniu i lipcu 2015 r. przedstawiciel Sekcji HŻŻiPU przesłał Inspekcji Weterynaryjnej listę zakładów produkujących i przechowujących środki spożywcze wspólnie nadzorowanych przez inspekcje oraz listę zakładów produkujących lub przechowujących środki spożywcze, które produkują i wprowadzają na rynek pasze dla zwierząt.

Organy szczebla powiatowego obu inspekcji w ramach współdziałania i współpracy, przekazują sobie również informacje i dokumenty dotyczące naruszeń przepisów: w związku ze zgłoszonymi interwencjami oraz uzyskania wyników badań laboratoryjnych.

Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną

Porozumienie o współpracy organów Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie śląskim w 2015 r. było ściśle realizowane.

Na bieżąco Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach powiadamiał pisemnie Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego o zamiarze przeprowadzania kontroli w aptekach zlokalizowanych na obszarze tutejszej Stacji w zakresie poboru próbek, wynikających z aktualnej sytuacji.

W związku z powyższym przekazywano sobie również informacje i dokumenty dotyczące naruszeń przepisów w związku ze zgłoszonymi interwencjami oraz uzyskania wyników badań laboratoryjnych.

Współpraca z Inspekcją Handlową

W styczniu 2015 r. otrzymano korespondencję z Wojewódzkiego Inspektoratu Inspekcji Handlowej w Katowicach, iż przedstawiciele Inspekcji Handlowej przeprowadzili kontrolę w sklepie spożywczym w Zabrze. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzili 6 asortymentów artykułów spożywczych przeterminowanych w tym wyroby garmażeryjne oraz wyroby cukiernicze. Powyższą informację przekazano do tutejszej stacji do wykorzystania służbowego. W związku z powyższym przedstawiciele Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili kontrolę tematyczną w ww. sklepie i nie stwierdzono nieprawidłowości w ww. zakresie tj. wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych.

Skargi i wnioski

W Sekcji Higieny Żywności i Żywienia w 2015 r. ogółem zgłoszono **208 interwencji** w tym **145 anonimowo**.

W związku z powyższym ogółem przeprowadzono **214** kontroli interwencyjnych, w 12 przypadkach spraw nie rozpatrzono z uwagi na brak możliwości tj. obiekt został zlikwidowany lub np. nie stwierdzono prowadzenia działalności we wskazanym miejscu.

W wyniku przeprowadzonych kontroli interwencyjnych na terenie miasta Zabrze przeprowadzono **75** interwencji za potwierdzone nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarnego nałożono 37 mandatów karnych na kwotę 8050 zł oraz wydano 13 decyzji administracyjnych.

W 2015 r. na **75** rozpatrzonych interwencji:

- 35 uznano za uzasadnione,
- 40 za nieuzasadnione.

Interwencje zgłaszane w Sekcji HŻŻiPU w 2015 r. dotyczyły głównie:

- sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości w tym mięsa i wędlin o nieprawidłowych cechach organoleptycznych tj. nieświeży zapach oraz nietypowa konsystencja,
- niewłaściwą jakość produktów oraz potraw w zakładach żywienia zbiorowego otwartego np. o niewłaściwych cechach sensorycznych,
- wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- niehigieniczną sprzedaż środków spożywczych,
- niewłaściwy stan higieniczno - sanitarny pomieszczeń zakładu.

W 2015 r. znaczną ilość interwencji dotyczyła sklepów sieci Żabka i Freshmarket. Klienci informowali głównie tutejszą stację o sprzedaży w ww. sklepach przeterminowanych środków spożywczych oraz zatrudnianie osób bez aktualnych książeczek zdrowia do celów sanitarno - epidemiologicznych.

W związku ze zgłoszonymi interwencjami na nieprawidłową jakość zdrowotną środków spożywczych w ramach urzędowej kontroli celowanej pobrano do badań laboratoryjnych suplement diety pn.: „*Omega-3 + witamina E. Biotter*”.

Ocena i wnioski końcowe

Działalność Sekcji HŻŻiPU Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Gliwicach w 2015 r. miała za zadanie sprawowania nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością produkowanych i wprowadzanych do obrotu, poprzez prowadzenie efektywnej działalności kontrolnej w podległych zakładach. Głównym zmierzaniem było wyegzekwowanie przestrzegania obowiązujących przepisów prawa krajowego i europejskiego w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia.

W wyniku prowadzonego bieżącego nadzoru stwierdzono, że stan sanitarny zakładów utrzymuje się na porównywalnym poziomie w stosunku do 2014 r.

Potwierdzeniem powyższego faktu jest porównanie wynikowości kontroli w stosunku do roku ubiegłego. W 2014 r. wynikowość wynosiła **27,6%** natomiast w ocenianym okresie **25,7 %** pomimo wcześniej opisanej trudnej sytuacji kadrowej. Wynikowość kontroli jest rezultatem prowadzonych intensywnych działań kontrolnych w latach ubiegłych. Natomiast procent próbek kwestionowanych z 1,5 % uległ zmniejszeniu do 0,5 %.

Przyczyną zmniejszenia ilości kwestionowanych próbek w stosunku do ubiegłego roku była poprawa stanu sanitarnego zakładów piekarniczych, w których w żadnej z pobranych próbek sanitarnych nie stwierdzono obecności szkodników zbożowo – mącznych.

W 2015 r. ogólna ilość zgłoszonych interwencji wynosiła 208 natomiast w ubiegłym roku wynosiła 209 tak więc utrzymuje się na porównywalnym poziomie.

Realne zagrożenie w zakresie zachowania bezpieczeństwa zdrowotnego żywności stwarza nadal ekspansja handlu elektronicznego. Potwierdzeniem powyższego jest wzrastająca ilość oferowanych przez Internet środków spożywczych w tym suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

Produkcja i sprzedaż ww. produktów rozwija się bardzo dynamicznie. Powyższe w dużej mierze związane jest z agresywnymi kampaniami reklamowymi zwiększającymi zainteresowanie konsumentów ww. produktami. Celem reklam jest dotarcie do jak największego grona odbiorców i zainteresowanie ich swoim produktem. Przedsiębiorcy aktywnie rywalizując o swoich klientów nie zawsze pamiętają o przepisach prawa oraz nie zawsze rzetelnie informują o cechach i właściwościach suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, żywności wzbogaconej witaminami i składnikami mineralnymi. Ponadto oferenci ww. produktów mając na względzie korzyści finansowe często poprzez reklamę i ich opisy wprowadzają w błąd konsumentów, co do ich właściwości przypisując im działanie lecznicze.

Podsumowując wyniki przeprowadzonej akcji „Etykieta informacją dla konsumenta” należy

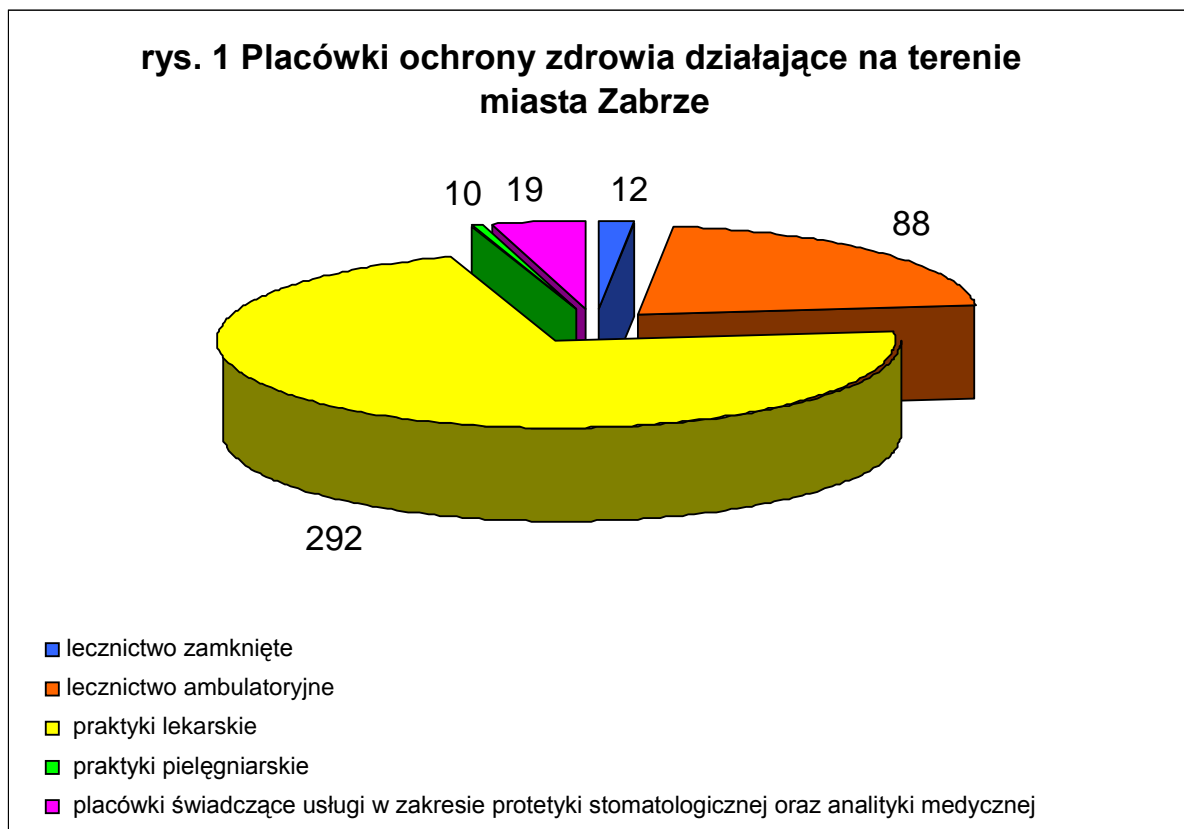
stwierdzić, że dysponenci skontrolowanych zakładów nie posiadali pełnej wiedzy w zakresie obowiązujących przepisów prawnych w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat składu żywności. Pomimo działań edukacyjnych przeprowadzonych przez przedstawiciela tutejszej Stacji podczas kontroli stwierdzano nadal trudności w prawidłowym opracowaniu informacji zwłaszcza wykazu składników alergicznych przekazywanych klientom dla asortymentów żywności nieopakowanej.

Powyższe wymagania dotyczą również zakładów żywienia zbiorowego i obrotu żywnością, w związku z tym egzekwowanie prawidłowego przekazywania wszelkich informacji o żywności konsumentom będzie jednym z głównych celów działania sekcji w 2016r.

W związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. 2015 poz. 1256), pojawiło się wiele pytań i wątpliwości dotyczących poszczególnych produktów niejasno sprecyzowanych w załącznikach. Powyższe dotyczyło nie tylko osób prowadzących działalność w zakresie żywienia w placówkach oświatowo – wychowawczych, ale również samych pracowników inspekcji. Ponadto przekazywane informacje przez media wpływały na dezinformację dysponentów głównie sklepików szkolnych, co związane było z ich weryfikacją przez pracowników inspekcji podczas przeprowadzanych kontroli.

Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia

W roku 2015 na terenie miasta Zabrze sprawowano nadzór sanitarny nad (rys.1):

- 12 zakładami leczenia zamkniętego tj. 4 szpitalami z 2 obiektami, 5 szpitalami jednego dnia oraz filią zakładu opiekuńczo - leczniczego, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice,
- 88 zakładami leczenia ambulatoryjnego z 61 obiektami i 30 filiami, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice, w tym 4 zakłady oraz 1 obiekt i 3 filie posiadają status publicznego zakładu opieki zdrowotnej (rys.2),

rys. 2 Zakłady lecznictwa ambulatoryjnego miasta Zabrze

- 292 praktykami lekarskimi, w tym 67 indywidualnymi praktykami lekarskimi, 215 indywidualnymi specjalistycznymi praktykami lekarskimi, 10 grupowymi praktykami lekarskimi,
- 8 indywidualnymi praktykami pielęgniarek, 2 grupowymi praktykami pielęgniarzkimi,
- 19 placówkami świadczącymi usługi w zakresie protetyki stomatologicznej oraz analityki medycznej.

Lecznictwo zamknięte

W placówkach lecznictwa zamkniętego przeprowadzono 33 kontrole, w tym skontrolowano 4 szpitale wraz z obiektami, zakład opiekuńczo – leczniczy oraz 2 szpitale jednodniowe.

W trakcie kontroli sanitarnej i interwencyjnej, w jednym szpitalu, stwierdzono naruszenia wymagań higieniczno-sanitarnych dotyczących m.in. brudnych powierzchni ściennych i sufitowych. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano dwie decyzje administracyjne, które są w toku realizacji.

W skontrolowanych podmiotach leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi zgodnie z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami. Dokumentacja

z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

W ramach przeprowadzonych kontroli działalności zespołów i komitetów ds. zakażeń szpitalnych stwierdzono, że prowadzone jest monitorowanie i rejestracja zakażeń zakładowych oraz drobnoustrojów alarmowych. Personel medyczny wchodzący w skład zespołu podnosi swoje kwalifikacje w ramach specjalistycznych kursów i szkoleń zewnętrznych, prowadzi szkolenia wewnętrzne dla pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych zakładu w zakresie zasad, praktyk i metod kontroli zakażeń zakładowych oraz nadzoruje przestrzeganie opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami.

W ramach dwóch akcji odszczurzenia ogłoszonych przez Prezydenta Miasta Zabrze przeprowadzono 9 kontroli pod kątem przygotowania do powszechnych akcji deratyzacyjnych, kontrole potwierdziły prawidłowe przygotowanie szpitali.

Przeprowadzono także celowane kontrole w oddziałach dermatologii dwóch szpitali oraz pulmonologii jednego szpitala. W trakcie kontroli sprawdzano m.in. zaopatrzenie w materiały i sprzęt sterylny, ilość środków dezynfekcyjnych, dostępność środków ochrony osobistej, postępowanie personelu medycznego z obowiązującymi i wdrożonymi procedurami. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości w przedmiocie sprawy.

W jednym szpitalu wystąpiło ognisko epidemiczne wywołane *Burkholderia cepacia complex*.

Na podstawie przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego ustalono: *Burkholderia cepacia complex* wykryto u 6 pacjentów, objawy chorobowe wystąpiły u 5 pacjentów, w tym u 3 rozpoznano zapalenie płuc, u 1 sepsę, a u 1 bakteriemię. Ponadto u 1 pacjenta stwierdzono kolonizację dróg oddechowych bez objawów chorobowych. Zgon wystąpił u 5 pacjentów, 1 pacjent zmarł w wyniku sepsy wywołanej zakażeniem *Burkholderia cepacia complex*, u pozostałych pacjentów przyczyną zgonu była skrajna niewydolność krążenia. Nie stwierdzono objawów chorobowych u personelu medycznego. Przeprowadzono badania środowiskowe, pobrano 91 wymazów ze środowiska szpitalnego oraz przebadano 93 pacjentów przebywających w oddziałach objętych ogniskiem epidemicznym. Decyzją Zespołu ds. Zakażeń Szpitalnych jako źródło zakażenia wskazano pacjentkę przyjętą do szpitala w trybie pilnym ze wskazań życiowych po nagłym zatrzymaniu krążenia. Zakażenia zostały udokumentowane w indywidualnych kartach zakażenia szpitalnego, założono również indywidualne karty alert patogenu. W oddziale wdrożono obowiązujące procedury dotyczące postępowania w ognisku epidemicznym, wprowadzono reżim sanitarny, izolację kontaktową oraz kohortację pacjentów, a także ograniczono ruch i przyjęcia chorych. Dokonano zabiegów dezynfekcji i fumigacji sal chorych. W związku z brakiem kolejnych przypadków zakażeń decyzją Zespołu ds. Zakażeń Szpitalnych wygaszono ognisko.

Przyjęto i rozpatrzono trzy interwencje. W dwóch szpitalach przeprowadzono kontrole interwencyjne stwierdzające zasadność wniesionych skarg. Stwierdzono między innymi zły stan sanitarny

pomieszczeń higieniczno – sanitarnych dla pacjentów, brudne powierzchnie ścienne i sufitowe, uszkodzone powierzchnie podłóg. W związku z powyższym wydano zalecenia doraźne oraz wszczęto postępowanie administracyjne, a termin usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości podano w decyzji terminowej. Decyzja w toku realizacji. Jedną interwencję po przeprowadzonej analizie pozyskanej od szpitala dokumentacji uznano za niezasadną.

W jednym szpitalu funkcjonuje centralna sterylizatornia, która nie spełnia wymagań określonych rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. poz. 739), natomiast dwa szpitale posiadają certyfikat stwierdzający, iż ich system zarządzania jakością jest zgodny z wymogami ISO w zakresie świadczenia usług sterylizacji wyrobów medycznych. Jeden szpital ma podpisaną umowę na sterylizację z zakładem posiadającym system zarządzania jakością ISO.

W zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej zainstalowanych jest 25 autoklawów parowych, 2 urządzenia na tlenek etylenu, 2 urządzenia sterylizacyjne na suche gorące powietrze. Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco.

W ramach prowadzonego nadzoru PPIS w Gliwicach wydał 8 opinii o spełnieniu wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. poz. 739) oraz 10 opinii zmieniających treść wydanych wcześniej decyzji.

W placówkach lecznictwa zamkniętego prowadzone są prace remontowo-modernizacyjne związane z dostosowaniem pomieszczeń do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012r. poz. 739), termin realizacji programów dostosowania został przesunięty do 31.12.2017r.

Lecznictwo ambulatoryjne

W 2015r. objęte nadzorem były 83 przychodnie wraz z 59 obiektami, medyczne laboratorium diagnostyczne wraz z obiektem, 2 zakłady rehabilitacji leczniczej wraz z obiektem oraz inne 2 podmioty lecznicze, a także 30 filii, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice.

W przedsiębiorstwach podmiotów leczniczych przeprowadzono 112 kontroli, w tym 5 kontroli

wynikowych. Wydano 2 decyzje administracyjne, które nakazywały poprawę stanu sanitarno - higienicznego pomieszczeń zakładu. W toku realizacji pozostała jedna decyzja administracyjna. Nałożono mandat karny w wysokości 500 złotych na poradnię stomatologiczną ze względu na brak środków dezynfekcyjnych, nieprawidłową gospodarkę odpadami medycznymi. W dwóch przypadkach, po kontrolach sanitarnych, strony poinformowały pisemnie o usunięciu nieprawidłowości.

W ramach prowadzonego nadzoru PPIS w Gliwicach wydał 12 opinii o spełnieniu wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. poz. 739) oraz 10 opinii zmieniających treść wydanych wcześniej decyzji.

W placówkach leczniczych prowadzone są prace remontowo-modernizacyjne związane z dostosowaniem pomieszczeń do wymagań wyżej cytowanego rozporządzenia.

W zakładach było zainstalowanych 69 autoklawów parowych, 1 urządzenie na suche gorące powietrze, 1 urządzenie na tlenek etylenu, 12 zakładów posiada podpisaną umowę z jednostką świadczącą usługi w zakresie sterylizacji, natomiast w pozostałych zakładach używany jest sprzęt jednorazowego użycia. W 2015r. w zakładach lecznictwa ambulatoryjnego przeprowadzono kontrole dokumentacji z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji. Dokumentacja prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zakłady dysponowały wystarczającą ilością środków dezynfekcyjnych stosowanych zgodnie z zaleceniami producenta, sprzętu jednorazowego użycia oraz środków ochrony osobistej.

Przyjęto i rozpatrzono jedną interwencję dotyczącą niewłaściwych warunków higieniczno – sanitarnych w laboratorium analitycznym. Przeprowadzona kontrola nie wykazała zasadności wniesionej interwencji.

Praktyki lekarskie, pielęgniarskie oraz inne usługowe obiekty medyczne

W 2015r. nadzorem objętych było 67 indywidualnych praktyk lekarskich, 215 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich, 10 grupowych praktyk lekarskich, 8 indywidualne praktyki pielęgniarek, 2 grupowe praktyki pielęgniarek oraz 19 innych podmiotów leczniczych.

Przeprowadzono 31 kontroli, w wyniku których wydano jedną decyzję administracyjną nakazującą naprawę uszkodzonych mebli w pomieszczeniach praktyki oraz nałożono mandat karny w wysokości 400 złotych na praktykę stomatologiczną ze względu na brak środków dezynfekcyjnych,

nieprawidłowe procesy sterylizacji oraz nieprawidłową gospodarkę odpadami medycznymi.

W ramach prowadzonego nadzoru PPIS w Gliwicach wydał 16 opinii o spełnieniu wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. poz. 739).

W praktykach lekarskich zabiegowych zainstalowanych było 57 autoklawów parowych, 44 praktyki mają podpisaną umowę w zakresie sterylizacji z innym podmiotem świadczącym usługi w tym zakresie, a pozostałe praktyki korzystają ze sprzętu jednorazowego użycia. Dokumentacja w zakresie wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia w ilości i asortymencie pokrywającym zapotrzebowanie gabinetów. Stwierdzono dostateczną ilość i rodzaj preparatów dezynfekcyjnych.

Przyjęto jedną anonimową interwencję dotyczącą niewłaściwych warunków higieniczno – sanitarnych w pomieszczeniach praktyki pielęgniarskiej. Interwencji nie rozpatrzono ze względu na brak danych osobowych osoby wnoszącej interwencję oraz precyzyjnych danych adresowych przedmiotowej praktyki.

Reasumując w 2015 roku w porównaniu z rokiem poprzednim stwierdzono znaczną poprawę stanu sanitarno – technicznego wielu obiektów. Uzyskano ją w dużej mierze poprzez realizację zadań ujętych w programach dostosowawczych, a także zakup nowego, coraz nowocześniejszego sprzętu medycznego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi podmioty wykonujące działalność leczniczą uzyskały wydłużenie do grudnia 2017r. terminu dostosowania obiektów i urządzeń do wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

Analiza chorób zakaźnych dla miasta Zabrze za rok 2015

Analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych w mieście Zabrze przeprowadzono w oparciu o roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia Mz-56.

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych w mieście Zabrze w 2015r należy uznać za ogólnie dobrą. Nie obserwowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, zaś wzrost liczby zachorowań na niektóre choroby zakaźne, przybierał podobnie jak w latach ubiegłych, charakter sezonowy lub był kontynuacją obserwowanych wcześniej trendów wieloletnich.

Od szeregu lat obserwuje się tendencję spadkową w występowaniu wielu chorób zakaźnych a od kilku lat niektórych chorób nie rejestruje się tj. błonica, porażenie dziecięce.

Nie odnotowano również zachorowań na szczególnie groźne choroby zakaźne tj. dżumę, węglik, wściekliznę oraz wirusowe gorączki krwotoczne.

Stale obserwuje się kontynuację korzystnych tendencji zapadalności na te choroby zakaźne, którym można zapobiegać przez szczepienia w tym objęte programem szczepień obowiązkowych. Nadzór nad tą grupą chorób jest szczególnie ważny ze względu na to, iż dane o zapadalności na te choroby mają bezpośrednie przełożenie na politykę szczepień.

Systematyczna analiza zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne umożliwiła wdrożenie działań przeciwepidemicznych i zwiększenia zdrowotnego bezpieczeństwa mieszkańców.

Ogółem w mieście Zabrze w 2015r odnotowano **4190** zachorowań na choroby zakaźne, z czego 45% stanowiły zachorowania na grypę i schorzenia grypopodobne. Natomiast w 2014r odnotowano 3881 zachorowań na choroby zakaźne. W porównaniu z rokiem 2014r nastąpił wzrost liczby zachorowań o ok. 8%.

Liczba osób hospitalizowanych w stosunku ogólnej liczby zachorowań pozostaje na podobnym poziomie. W 2015r hospitalizowano 430 osób co stanowiło ok. 10% wszystkich chorych.

Śmiertelność z powodu chorób zakaźnych w porównaniu do roku ubiegłego wzrosła dwukrotnie, zmarło 10 osób. Główną przyczyną zgonów zarówno w 2015 jak i 2014 była gruźlica płuc i jej późne następstwa.

W 2015r przeprowadzono 907 wywiadów epidemiologicznych, nadzorem epidemiologicznym objęto 225 osób z kontaktu z chorymi.

Dla porównania w 2014r przeprowadzono 728 wywiadów epidemiologicznych, nadzorem epidemiologicznym objęto 197 osób z kontaktu z chorymi.

Podobnie jak w roku ubiegłym w 2015 roku dominowały zachorowania na grypę i schorzenia grypopodobne, biegunki i zapalenie żołądkowo- jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu a także choroby wieku dziecięcego, które cechują się cyklicznością wzrostu zachorowań i występowaniem cyklicznych epidemii wyrównawczych.

W odniesieniu do roku ubiegłego największy spadek zapadalności w stosunku do roku poprzedniego odnotowano w przypadku ospy wietrznej.

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania stanowią poważny problem zdrowia publicznego. Powoduje ona również duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych

choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Szczepienia przeciw grypie zmniejszają prawdopodobieństwo zachorowania, hospitalizacji i zgonu z powodu tej choroby. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji. Stosunkowo szybko odnotowano upowszechnienie się szczepień przeciw tej chorobie. W 2015r przeciwko grypie zaszczepiono 3013 osób. W 2015r nastąpił dwukrotny wzrost zachorowań na grypę i grypopodobne. Na terenie miasta Zabrze odnotowano 1881 zachorowań na grypę i grypopodobne w tym 261 dzieci do lat 14.

Problem dla zdrowia publicznego na terenie miasta Zabrze jest gruźlica, nad którą należy wzmóc nadzór. Obserwowany jest relatywny wzrost zapadalności na przestrzeni ostatnich lat. Pomimo obserwowanej wysokiej zapadalności osób starszych o niskim statusie społecznym i niedostatecznych warunkach bytowych obserwuje się również zachorowania wśród osób młodych pracujących zawodowo. Osoby te często lekceważą swój stan zdrowia, nie korzystają z porad lekarskich i zwolnienia lekarskiego w obawie przed utratą pracy.

Kolejnym problemem zdrowia publicznego są wirusowe zapalenia wątroby typu B i C, przenoszone poprzez naruszenie ciągłości tkanek. Spośród nich najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi wirusowe zapalenia wątroby typu C, przeciw któremu nie ma skutecznej szczepionki.

Tendencja spadkowa jest zjawiskiem budzącym nadzieję na dalszą poprawę związaną z higieną i jakością sterylizacji w instytucjach medycznych. Jednak ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń oraz narastający problem związany z leczeniem powikłań WZW typu C stanowi nadal zagrożenie dla zdrowia publicznego.

Sytuacja epidemiologiczna zakażeń WZW typu B jest kształtowana przede wszystkim przez możliwość czynnego uodpornienia, gdzie istotną sprawą jest utrzymanie wysokiego poziomu zaszczepienia przeciwko WZW B. Zapadalność na WZW typu B w porównaniu z rokiem ubiegłym uległa wzrostowi. Problemy związane z zakażeniami wirusami hepatotropowymi wymagają usprawnienia działań profilaktycznych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń. W ramach działań edukacyjnych PPIS w Gliwicach od listopada 2014 bierze czynny udział w realizacji programu „Edukacja pracowników wybranych zawodów zwiększonego ryzyka transmisji zakażeń krwiopochodnych i ogółu społeczeństwa w zakresie prewencji HCV, HBV, HIV”.

W roku 2015 w ramach kampanii „Zapobieganie zakażeniom HCV” odbyły się szkolenia skierowane do właścicieli i pracowników gabinetów pielęgnacji urody.

W zakresie zatruc pokarmowych i zakażeń pokarmowych w 2015r obserwowany jest wzrost zapadalności. Spośród wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych dominującymi są zakażenia o etiologii wirusowej przede wszystkim zachorowania wywołane przez rotawirusy. Natomiast w zakresie bakteryjnych zatruc i zakażeń pokarmowych dominowały zakażenia wywołane przez *Clostridium difficile*.

Niepokój budzi wzrost zapadalności na biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe u dzieci do lat dwóch, a więc w przedziale wieku, w którym biegunki mogą mieć groźny przebieg prowadząc do ciężkiego odwodnienia.

Zachorowania występowały w środowiskach domowych, na które organy władzy państwowej mają niewielki wpływ. W kształtowaniu zachowań prozdrowotnych na rzecz zwiększania higieny osobistej, otoczenia oraz higieny przygotowania posiłków ma oświata zdrowotna.

Ponadto opóźnienia i niedostatki w zakresie diagnostyki mikrobiologicznej zatruc pokarmowych i zakażeń żołądkowo-jelitowych stanowią poważny mankament systemu nadzoru epidemiologicznego szczególnie wobec faktu, że kontrola chorób przenoszonych przez żywność i ich zwalczanie jest jednym z priorytetów nadzoru nad chorobami zakaźnymi prowadzonymi w ramach Unii Europejskiej.

Na terenie miasta Zabrze stale prowadzony jest aktywny nadzór nad OPW. Nadzór polega na telefonicznym, cotygodniowym kontakcie z oddziałami neurologii ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów neurologii dziecięcej a w przypadku podejrzenia zachorowania pobierania i przesyłania do badań laboratoryjnych w NIZP-PZH próbek kału. Od lat nie odnotowano żadnego przypadku zachorowania na OPW.

Na poprawę zgłaszalności chorób zakaźnych niewątpliwie ma wpływ porozumienie ramowe zawarte pomiędzy Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach i Narodowym Funduszem Zdrowia.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach co kwartał otrzymuje informacje, dotyczące liczby chorób zakaźnych zgłaszanych przez zakłady opieki zdrowotnej do Narodowego Funduszu Zdrowia. Powyższe dane są wnikliwie analizowane i porównywane z liczbą chorób zakaźnych zgłaszanych przez poszczególne zakłady opieki zdrowotnej do Powiatowej Stacji Sanitarnej –Epidemiologicznej w Gliwicach.

W związku z powyższym, do kierowników poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej, w których stwierdzono niezgodności w liczbie chorób zakaźnych zgłoszonych do Narodowego Funduszu Zdrowia i Powiatowej Stacji Sanitarnej –Epidemiologicznej w Gliwicach, wysłała się pisma wnoszące o sprostowanie powstałych nieścisłości.

W związku z zastaniem zagrożenia dla zdrowia publicznego związanym ze stosowaniem nowych narkotyków tzw. dopalaczy PPIS w Gliwicach sprawuje bieżący nadzór nad zatruciami środkami zastępczymi. Na podstawie informacji przekazywanych z palcówek służby zdrowia sporządzane są dzienne i tygodniowe raporty o zatruciach, hospitalizacjach oraz zagonach spowodowanych środkami zastępczymi co pozwala na monitorowanie i możliwość szybkiego reagowania na wzrost liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi. Na terenie miasta Zabrze w 2015r odnotowano 43 przypadków zatruc dopalaczami.

Podsumowując

Z grupy chorób zakaźnych objętych w Polsce zgłaszaniem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na sytuację epidemiologiczną chorób podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym oraz chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek.

Korzystna sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych nie zwalnia z konieczności systematycznego monitorowania zachorowań i prowadzenia aktywnego nadzoru epidemiologicznego nad tymi chorobami.

Pomyślna sytuacja epidemiologiczna może być utrzymana w przyszłości pod warunkiem:

- kontynuowania szczepień ochronnych
- realizacji programu eradykacji poliomyelitis i eliminacji odry
- zwrócenia uwagi na wczesne wykrywanie chorych i zakażonych, ich zgłaszanie i rejestracje umożliwiające szybkie podjęcie postępowania leczniczego i przeciw epidemicznego – zwłaszcza dotyczy to chorób rzadko występujących lub tych które mogą być zawleczone do Polski
- zwiększenie dostępu do badań diagnostycznych – określenie czynnika etiologicznego choroby ma wpływ nie tylko na postępowanie terapeutyczne ale także na profilaktykę przeciwepidemiczną.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie miasta Zabrze zostały przedstawione w formie tabelarycznej (tab.1).

Tab. 1 Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby zakaźne podlegających zgłoszeniom w

ramach nadzoru epidemiologicznego w 2015r i 2014r

w Zabrze

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2015r	Zapadalność na 1000 00 ludności w 2015r	Liczba zachorowań w 2014r	Zapadalność na 1000 00 ludności w 2014r	Spadek/wzrost zapadalności
Grypa	1881	1132,63	977	550,20	+582,43
Płonica	323	194,49	239	134,59	+59,90
Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	327	196,90	245	137,97	+58,93
Bakteryjne zakażenia jelitowe	37	22,27	16	9,01	+13,26
Krztusiec	23	13,85	8	4,50	+9,35
Wirusowe zakażenia jelitowe	154	92,73	149	83,91	+8,82
Gruźlica	83	49,98	73	41,11	+8,87
Borelioza	95	57,20	86	48,43	+8,77
Salmonellozy zatrucia pokarmowe i zakażenia pozajelitowe	19	11,44	14	7,88	+3,56
Świnka	16	9,63	12	6,76	+2,87
WZW B	32	19,27	33	18,58	+0,69
<i>Ich wywołana przez Streptococcus pneumoniae</i>	2	1,20	2	1,13	+0,07
Neuroinfekcje	8	4,82	12	6,76	-1,94
Różyczka	8	4,82	23	12,95	-8,13
<i>Ich wywołana przez Streptococcus pyogenes</i>	78	46,97	100	56,31	-9,34
WZW C	21	12,64	48	27,03	-14,39
Ospa wietrzna	1021	614,79	1781	1002,96	-388,17

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie poszczególnych chorób zakaźnych

ZATRUCIA I ZAKAŻENIA POKARMOWE

Zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią ważny wskaźnik stanu higieny żywności, zarówno jeśli chodzi o jej przygotowanie, transport i składowanie, jak i higienę przyrządzania i spożywania potraw. Mimo obserwowanej w tym zakresie poprawy w ostatnich latach nadal zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią poważny problem zdrowia publicznego. Dominują tutaj zatrucia pokarmowe i zakażenia żołądkowo – jelitowe oraz biegunki w tym wirusowe, bakteryjne i nie określone o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

Głównym problemem w zakresie bakteryjnych i wirusowych zatruc i zakażeń pokarmowych jest problem niedodiagnozowania. Laboratoryjne badania diagnostyczne są przeprowadzane głównie w sytuacji, gdy osoba chora jest hospitalizowana bądź leczona ambulatoryjnie a objawy pomimo wdrożonego leczenia utrzymują się nadal. Natomiast osoby z nieżytym żołądkowo-jelitowym leczone ambulatoryjnie o łagodnym przebiegu nie są kierowane na badania laboratoryjne kału. W związku z powyższym ok. 61% wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych stanowią biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w których nie przeprowadzono odpowiednich badań diagnostycznych celem ustalenia etiologii zachorowania. W 2015r nie odnotowano ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych.

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań
Salmonelozy – zatrucia pokarmowe	15
Bakteryjne zakażenia jelitowe	37
Wirusowe zakażenia jelitowe	154
Biegunka i zapalenie żołądkowo – jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	327

Tab. 2 Liczba zakażeń i zatruc pokarmowych

Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

Biegunki w szczególności występujące u dzieci mogą powodować poważne konsekwencje zdrowotne - odwodnienia organizmu i zaburzenia metaboliczne.

W **2015r** zarejestrowano **327** zachorowań w tym 82 dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu zachorowań

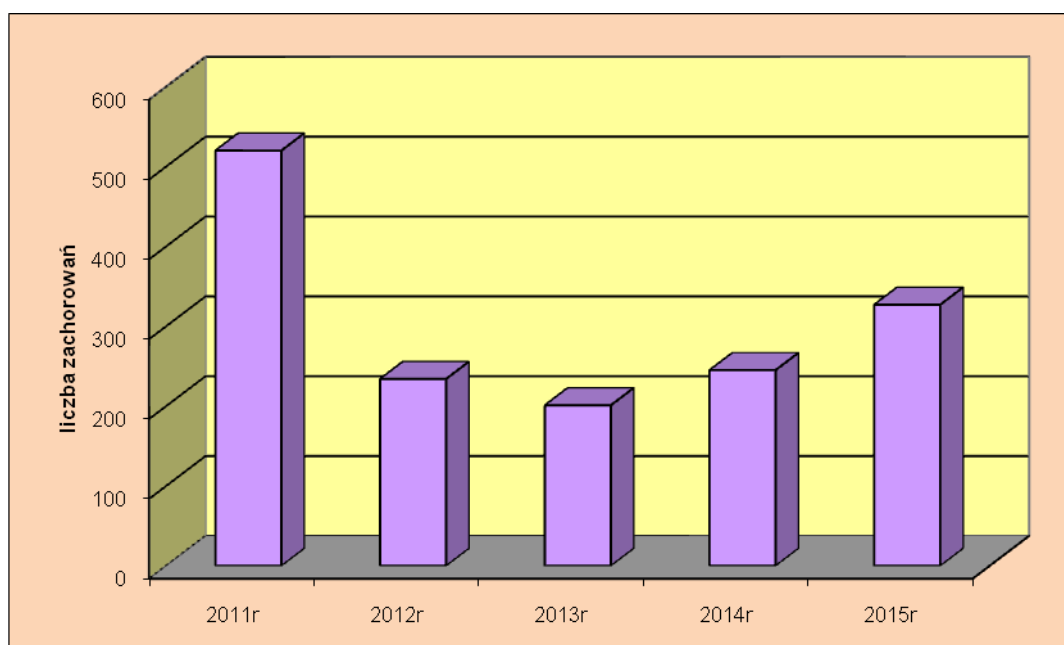
hospitalizowano 75 osób w tym 34 dzieci do 2 lat.

W **2014r** zarejestrowano **245** zachorowań w tym 68 dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu zachorowań hospitalizowano 68 osoby w tym 25 dzieci do 2 lat.

Obserwuje się wzrost liczby zachorowań (ryc.1), w tym u dzieci do lat dwóch, co może świadczyć o niedostatecznej diagnostyce w tym zakresie i odstępowania od poszukiwania przyczyny zachorowania przez lekarzy.

Na ogół zachorowania mają łagodny przebieg, świadczy o tym mała liczba hospitalizacji, w związku z tym chorzy leczeni są ambulatoryjnie a badania diagnostyczne nie są wykonywane.

Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu nie były potwierdzone badaniami bakteriologicznymi i stanowią one nadal poważną słabość nadzoru epidemiologicznego. Świadczy to o niedostatecznej diagnostyce w tym zakresie a lekarze coraz częściej odstępują od poszukiwania przyczyny zachorowania.

Ryc 1. Liczba zachorowań na biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w latach 2011-2015

Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe

Wirusowe zakażenia jelitowe w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym objawiające się najczęściej w postaci ostrej biegunki, stanowią poważny problem epidemiologiczny i terapeutyczny. Głównym czynnikiem etiologicznym wirusowych infekcji jelitowych są zakażenia rotawirusowe.

Rotawirusy zakażają głównie dzieci przed 5 rokiem życia, nawet w krajach rozwiniętych, gdzie poziom higieny jest relatywnie wysoki. Infekcje rotawirusowe stanowią nie tylko poważny problem zdrowotny ale również społeczno-ekonomiczny.

Ze względu na wysoką zapadalność koszty leczenia są wysokie a choroba dziecka to nie tylko koszty medyczne ale również absencja rodzica w pracy. Do rozwiązania problemu infekcji rotawirusowych mogłoby przyczynić się szersze stosowanie szczepień zalecanych przeciwko rotawirusom. W 2015r przeciwko rotawirusom zaszczepiono 295 dzieci.

W 2015r wirusowe zakażenia jelitowe pozostają na podobnym poziomie.

W **2015r** odnotowano **154** zachorowań 63 dzieci do lat dwóch (ryc.2). Hospitalizowano 127 osób w tym 60 dzieci do lat dwóch.

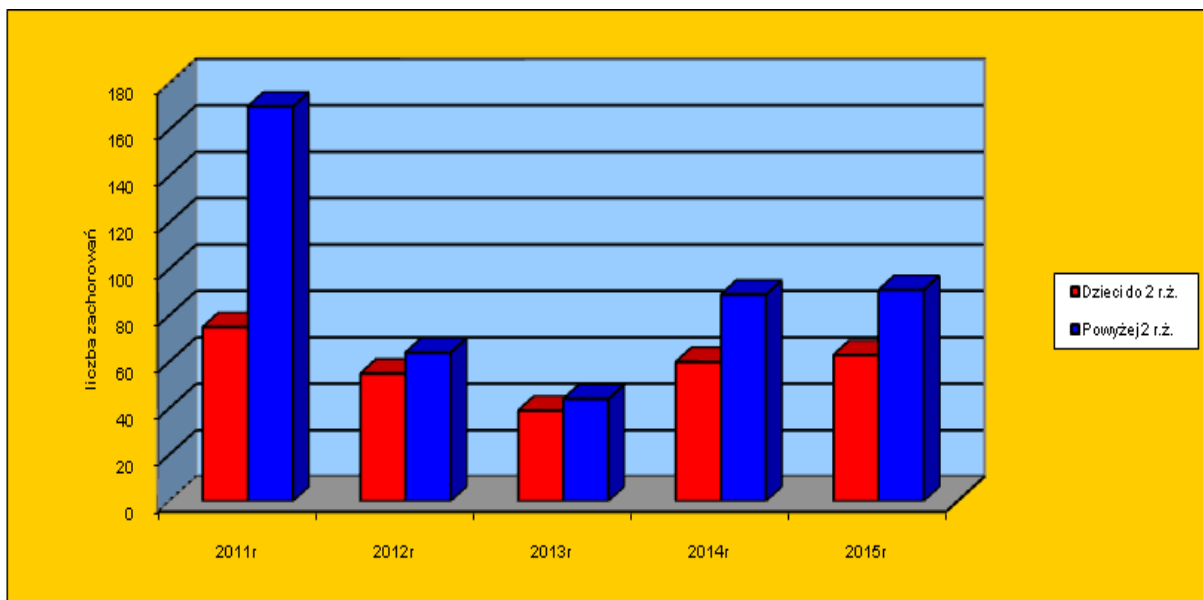
W **2014r** zarejestrowano **149** zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe w tym 60 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 117 osób w tym 56 dzieci do lat dwóch

106 zachorowań wywołanych było przez rotawirusy, 27 zachorowań wywołanych przez adenowirusy, 21 zachorowań sklasyfikowano jako wirusowe zakażenia jelitowe nie określone.

Podobnie jak w roku ubiegłym spośród wszystkich zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe zachorowania wywołane przez rotawirusy były główną przyczyną hospitalizacji.

Z ogółu wszystkich osób hospitalizowanych 83% chorych hospitalizowano z powodu infekcji rotawirusowej. Na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy zachorowały dzieci, które nie były szczepione przeciwko rotawirusom. Nie odnotowano zachorowań u osób dorosłych.

Na zakażenia wirusowe, nieokreślone zachorowały głównie osoby dorosłe leczone ambulatoryjnie, u których nie wykonano badań diagnostycznych a rozpoznanie postawiono na podstawie objawów klinicznych.

Ryc. 2 Liczba zachorowań na wirusowe określone zakażenia jelitowe w latach 2011-2015

Salmonelozы

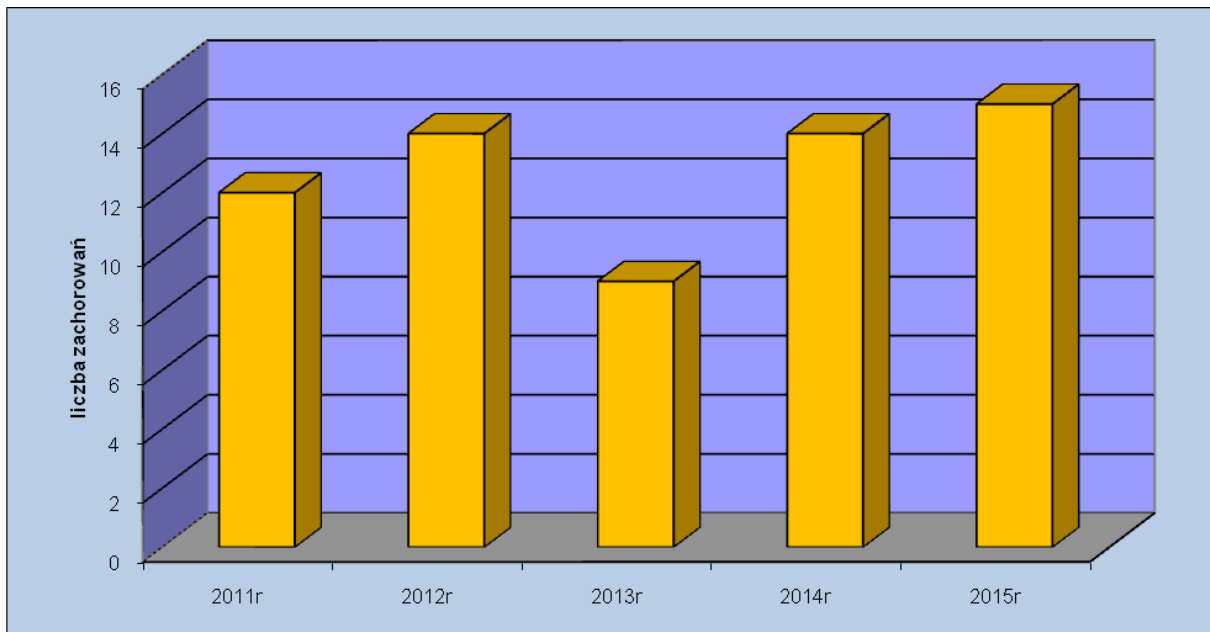
Sytuacja epidemiologiczna w zakresie zachorowań na salmonelozę sukcesywnie się poprawia. Zapadalność utrzymuje się na zbliżonym poziomie (ryc.3).

W **2015r** odnotowano **19** zachorowań w tym 15 przypadków zatruc pokarmowych oraz 4 zakażenia pozajelitowe. Hospitalizacji wymagało 17 osób.

W **2014r** zarejestrowano **14** zachorowań na salmonelozę, hospitalizowano 8 osób.

Zapadalność zatruc pokarmowych wywołane pałeczkami *Salmonella* u mężczyzn jest trzykrotnie większa niż u kobiet. Zachorowało 8 dzieci od 0 do 14 lat oraz 7 osób dorosłych. 86% zachorowań wywołanych było przez pałeczki *Salmonella* z gr *D enteritidis*.

Zachorowania występowały na przestrzeni całego roku, ze zwiększoną zapadalnością w okresie letnim.

Ryc. 3 Liczba zachorowań na salmonelozę w latach 2011-2015

Wszystkie zachorowania wystąpiły w środowiskach rodzinno – domowych. Przypuszczać można, że przyczynami tego stanu są zaniedbania higieny i błędy związane z niewłaściwym przechowywaniem gotowych potraw, błędy technologiczne w przygotowywaniu posiłków i nie poddawaniu żywności odpowiedniej obróbce termicznej, a także nie przestrzeganie wymogów sanitarno- higienicznych. Nie odnotowano ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych.

Odnotowano 4 przypadki salmonellozy pozajelitowej w tym 3 posocznice oraz 1 przypadek zapalenia pęcherza moczowego wywołanego przez pałeczki z rodzaju *Salmonella*. Wszystkie osoby zostały objęte nadzorem epidemiologicznym, przeprowadzono badania kału na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*. U 2 osób stwierdzono obecność pałeczek *Salmonella* w kale.

Bakteryjne zakażenia jelitowe

Zapadalność na bakteryjne zakażenia pokarmowe kształtuje się na podobnym poziomie. Czynnikiem chorobotwórczym wywołującym najliczniejsze zachorowania było *Clostridium difficile*.

W **2015r** odnotowano **37** przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych, w tym:

- 6 zakażeń o nieokreślonej etiologii
- 2 zakażenia inne określone
- 1 zakażenia wywołane biegunkotwórczą *Escherichia coli*
- 28 zakażeń *Clostridium difficile*

U wszystkich osób przeprowadzono badania bakteriologiczne kału.

W 2014r zarejestrowano 16 bakteryjnych zakażeń jelitowych, w tym:

- 15 zakażeń *Clostridium difficile*
- 1 zakażenie o nieokreślonej etiologii

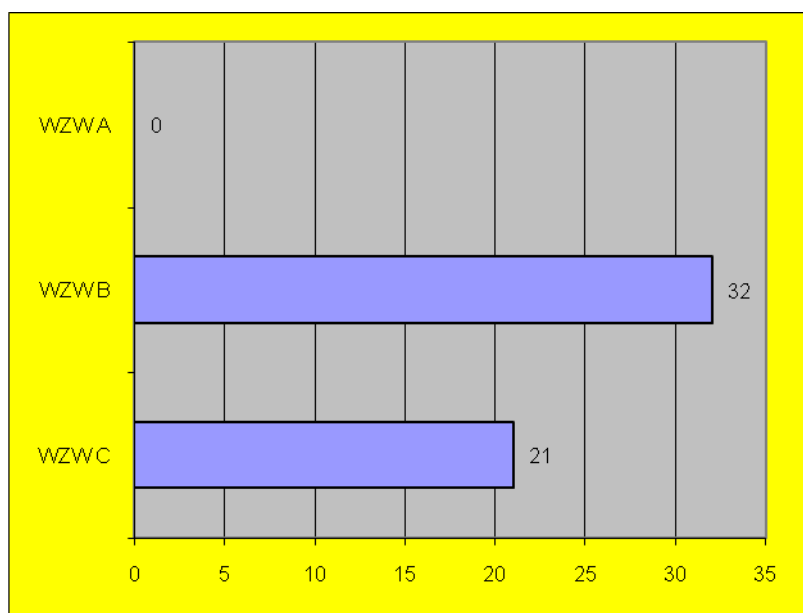
Niemal dwukrotnie wzrosła liczba zachorowań wywołanych przez pałeczki *Clostridium difficile*. *Clostridium difficile* jest bakterią powszechnie występująca w środowisku. Kolonizacja tym patogenem jest szczególnie częsta w warunkach szpitalnych. Do wystąpienia choroby przyczynia się narażenie na czynniki ryzyka tj. hospitalizacja, antybiotykoterapia, wiek, obciążenie chorobami dodatkowymi. Obserwowany wzrost liczby zachorowań wywołanych *Clostridium difficile* jest również spowodowany upowszechnieniem się diagnostyki laboratoryjnej tego patogenu.

Zachorowania wystąpiły wśród osób dorosłych po 60 roku życia. W wyniku przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych ustalono, że zakażenia nastąpiły wskutek długotrwałej hospitalizacji i antybiotykoterapii.

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

Ważny problem zdrowia publicznego stanowią wirusowe zapalenia wątroby. Ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń liczba osób zakażonych wirusami zapalenia wątroby stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz narastający problem związany z leczeniem ciężkich powikłań. Z ogólnej liczby zarejestrowanych zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby ok.60% stanowią zakażenia wirusem żółtaczkki typu B.

Jednakże spośród wirusowych zapaleń wątroby najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi WZW typu C (ryc.4), przeciw któremu nie ma skutecznej szczepionki.

Ryc. 4 Liczba zachorowań na WZW w 2015r

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

Rejestrowane w 2015r zakażenia WZW C przebiegały w większości przypadków bezobjawowo z podwyższonym poziomem transaminaz rzadziej były to przypadki objawowe.

Z tego powodu zakażenia HCV są rozpoznawane niemal wyłącznie u osób chorujących objawowo na wirusowe zapalenie wątroby typu C lub w trakcie badań przesiewowych. Przebieg WZW typu C jest bardziej skryty niż innych typów WZW. Wszystkie zarejestrowane zachorowania miały charakter przewlekły. Bezobjawowy i przewlekły charakter tej choroby powoduje, że chorzy zbyt późno trafiają pod opiekę medyczną, co może być przyczyną groźnych dla zdrowia powikłań w postaci marskości wątroby i pierwotnego raka wątroby.

W **2015r** odnotowano **21** zachorowań, w **2014r** zarejestrowano **48** zachorowań.

Zapadalność spadła dwukrotnie (ryc.5) co może być efektem zmiany wprowadzonej do obowiązującej definicji przypadków wg której wykazywane są jedynie przypadki potwierdzone badaniami molekularnymi.

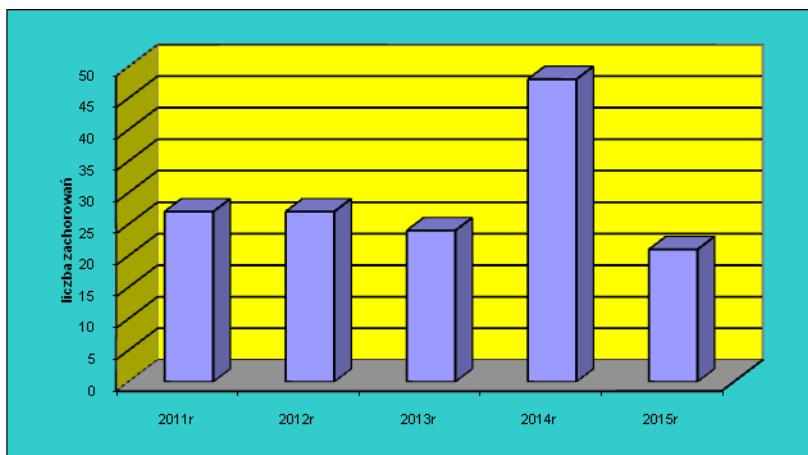
W 24% chorych uskarżało się na dolegliwości w postaci bólu brzucha, objawów dyspeptycznych, złego samopoczucia. U pozostałych osób przebieg choroby był bezobjawowy. Zapadalność jest porównywalna u mężczyzn jak i u kobiet. Zachorowało 12 kobiet oraz 9 mężczyzn. 5 osób hospitalizowano w oddziałach hepatologicznych.

Zachorowania wystąpiły tylko u osób dorosłych. Największą zapadalność odnotowano u osób powyżej 30 roku życia.

W przeważającej części nie udaje się ustalić czasu i okoliczności zakażenia.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika iż, dominującą drogą zakażenia były procedury medyczne związane z naruszeniem ciągłości tkanek (85% wszystkich zachorowań). W grupie osób młodych obserwuje się wzrost udziału zachorowań nabytych drogą niemedyczną poprzez wykonywanie tatuaży, kolczykowania, przyjmowanie dożylnie i donosowo narkotyków oraz w drodze kontaktów seksualnych (66% wszystkich zachorowań).

Odnotowano 2 zachorowania wśród pracowników służby zdrowia.

Ryc.5 Liczba zachorowań na WZW typu C w latach 2011– 2015

WZW typu C pozostaje poważnym problemem zdrowia publicznego, dlatego konieczne jest dalsze usprawnianie działań profilaktycznych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i równoległe do poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń.

Istotną rolę nadzoru epidemiologicznego nad zakażeniami HCV jest dostarczanie jak najwięcej informacji pozwalających określić zarówno trendy występowania WZW C jak i zidentyfikować grupy i obszary, w których szczególnie wiele przypadków może pozostawać nierozpoznanych. W 2015r nadzorem epidemiologicznym objęto 28 osób ze styczności z chorymi.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W **2015r** zarejestrowano **32** przypadki przewlekłego WZW B. Zachorowań ostrych nie odnotowano.

W **2014r** zarejestrowano **33** zachorowania na przewlekłe WZW typu B (ryc.6).

Zapadalność pozostaje na takim samym poziomie jak w roku ubiegłym. Zapadalność jest wyższa u mężczyzn, zachorowało 19 mężczyzn i 13 kobiet.

Najwyższą zapadalność odnotowano u osób dorosłych, najwyższą zapadalność odnotowano w grupie wiekowej 20-39 lat.

Nie odnotowano zachorowań wśród dzieci, co jest efektem wprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych przeciwko WZW typu B.

U ok. 10% chorych na przewlekłe WZW B wystąpiły objawy dyspeptyczne oraz bóle brzucha, u pozostałych osób choroba miała przebieg bezobjawowy.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż 84% chorych poddanych było

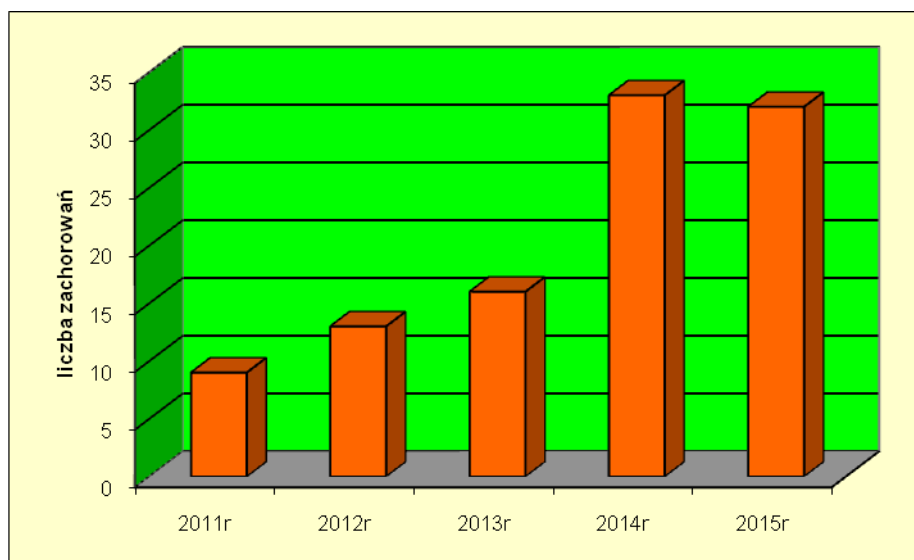
zabiegom medycznym związanych z naruszeniem ciągłości tkanek wykonywanych w otwartych i zamkniętych zakładach opieki zdrowotnej.

Ponadto u 40% chorych były wykonywane zabiegi niemedyczne zwłaszcza kolczykowanie, tatuaże, a także kontakty z osobą zakażoną lub przypadkowe kontakty seksualne.

Odnotowano 3 przypadki zachorowania u pracowników służby zdrowia. Zachorowało 28 osób nie szczepionych przeciwko WZW B. Wpływ na sytuację epidemiologiczną WZW B ma przede wszystkim wprowadzenie do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowych szczepień przeciwko WZW typu B.

Wprowadzone od 1990r do kalendarza szczepień szczepienia p/WZW typu B dzieci urodzonych przez kobiety zakażone HBV, a od 1996r wszystkich noworodków i od 2000r młodzieży w 14 roku życia i obejmowanie tymi szczepieniami całej populacji przyczyniło się do zmniejszenia liczby zachorowań.

Do grup ryzyka zalicza się: uczniów i studentów szkół medycznych, osoby wykonujące zawody medyczne narażone na zakażenie, osoby z bliskiego otoczenia chorych na WZW typu B, osoby zakażone wirusem zapalenia wątroby typu C, osób dializowanych /zgodnie z kalendarzem szczepień ochronnych/. Ze względu na wzrost zachorowań nabywanych drogą pozamedyczną uzasadnionym jest również zalecanie szczepień ochronnych osobom nieszczepionym szczególnie narażonych na zakażenie ze względu na styl życia.

Ryc.6 Liczba zachorowań na WZW typu B w latach 2011-2015

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W latach 2014-2015 nie odnotowano zachorowań na WZW A

NEUROINFEKCJE I CHOROBY INWAZYJNE

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią istotny problem współczesnej medycyny. Zapalenia opon i mózgu, szczególnie bakteryjne są chorobami często zagrażającymi życiu i wiążą się z licznymi powikłaniami i następstwami pochorobowymi. Wczesna diagnostyka i tym samym prawidłowe leczenie farmakologiczne ma kluczowe znaczenie dla dalszych losów chorego.

Zapadalność na neuroinfekcje w 2015 roku utrzymywała się na niskim poziomie.

W **2015r** zarejestrowano **10** zachorowań na zapalenie opon mózgowo rdzeniowych i mózgu w tym **3** zachorowania o etiologii bakteryjnej, **4** zachorowania o etiologii wirusowej, w pozostałych **3** przypadkach etiologii nie ustalono.

W **2014r** zarejestrowano **12** zachorowań na zapalenie opon mózgowo rdzeniowych i mózgu, w tym **4** zachorowania o etiologii bakteryjnej, **3** zachorowania o etiologii wirusowej w pozostałych **5** przypadkach etiologii nie ustalono.

Etiologia wszystkich zachorowań została ustalona na podstawie badania ogólnego i mikrobiologicznego płynu mózgowo-rdzeniowego.

W przypadku 3 zachorowań, w których etiologii nie ustalono można wnioskować, iż wdrożone natychmiastowe leczenie nie pozwoliło na prawidłowe ustalenie czynnika chorobotwórczego bądź stan chorego nie pozwalał na wykonanie punkcji lędźwiowej.

W 2015 roku nie zanotowano zgonów z powodu neuroinfekcji.

Infekcje wirusowe

Wirusowe zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych są najczęściej rozpoznawane na podstawie objawów klinicznych i badania ogólnego płynu mózgowo-rdzeniowego. Potwierdzenia wirusologiczne wykonywane są rzadko, gdyż wymagają kosztownych badań.

Zapadalność na neuroinfekcje utrzymuje się na tym samym poziomie.

Na neuroinfekcje wirusowe zachorowały 4 osoby. Zachorowania wystąpiły u 3 kobiet i 1 mężczyzny.

Na zapalenie mózgu w przebiegu ospy wietrznej zachorowała 5-letnia dziewczynka, pozostałe zachorowania wystąpiły u osób dorosłych.

Chorzy byli hospitalizowani w oddziałach neurologicznych, po kilkunastodniowej hospitalizacji chorzy bez powikłań pochorobowych zostali wypisani do domu.

Tab. 3 Zachorowania na wirusowe zapalenie opon i mózgu

	2015		2014	
	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu
Limfocytarne	2	-	-	-
Nieokreślone	-	-	2	1
Opryszczkowe	-	1	-	-
W przebiegu ospy wietrznej	-	1	-	-

Infekcje bakteryjne

Bakteryjne zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią nadal istotny problem współczesnej medycyny. Pomimo postępów farmakoterapii i intensywnej opieki medycznej, bakteryjne, ropne zapalenia opon i mózgu pozostają chorobami o niepewnym rokowaniu.

W wielu przypadkach dochodzi do wystąpienia trwałych, neurologicznych następstw pochorobowych.

Podstawowym badaniem w diagnostyce zakażeń bakteryjnych OUN jest posiew płynu mózgowo-rdzeniowego na podstawie, którego można określić rodzaj bakterii i wdrożyć odpowiednie, celowane leczenie.

Zanotowano 2 zachorowania na zapalenie opon mózgowych wywołane przez *Streptococcus pneumoniae*, 1 zachorowanie skalsyfikowane jako nieokreślone bakteryjne zapalenie opon mózgowych.

W 2015r na zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych wywołane przez *Streptococcus pneumoniae* zachorował 4-letni chłopiec oraz 59-letni mężczyzna. Chorzy z objawami oponowymi, gorączką hospitalizowani byli w oddziałach neurologicznych.

W pobranym od chorych płynie mózgowo-rdzeniowym wyhodowano *Streptococcus pneumoniae*. Chorzy po kilkudniowej hospitalizacji zostali wypisani w stanie dobrym, bez powikłań do domu. Żaden z chorych nie był szczepiony przeciwko pneumokokom.

Na sytuację epidemiologiczną inwazyjnej choroby pneumokokowej mają wpływ szczepienia ochronne. Szczepienia przeciw *Streptococcus pneumoniae* są obowiązkowe wyłącznie dla dzieci z grup podwyższonego ryzyka. Natomiast zalecane jest dla osób powyżej 65 r. z., dzieciom powyżej

2 r. ż. oraz dla osób dorosłych z grup ryzyka. W 2015r zaszczepiono 597 osób.

Na bakteryjne zapalenie opon mózgowych nie określone zachorował 5-letni chłopczyk. Chłopczyka hospitalizowano w oddziale pediatrycznym z wysoką temperaturą i objawami oponowymi, wymiotami. Po 19 dniach leczenia chłopca wypisano do domu w stanie dobrym.

Tab. 4 Zachorowania na bakteryjne zapalenie opon i mózgu

	2015		20143	
	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	2	-	2	-
nieokreślone	1	-	1	-
listeriozowe	-	-	-	1

Na nieokreślone zapalenie opon i mózgu zachorowały 1 kobieta oraz 2 mężczyzn. Zachorowania wystąpiły u osób dorosłych.

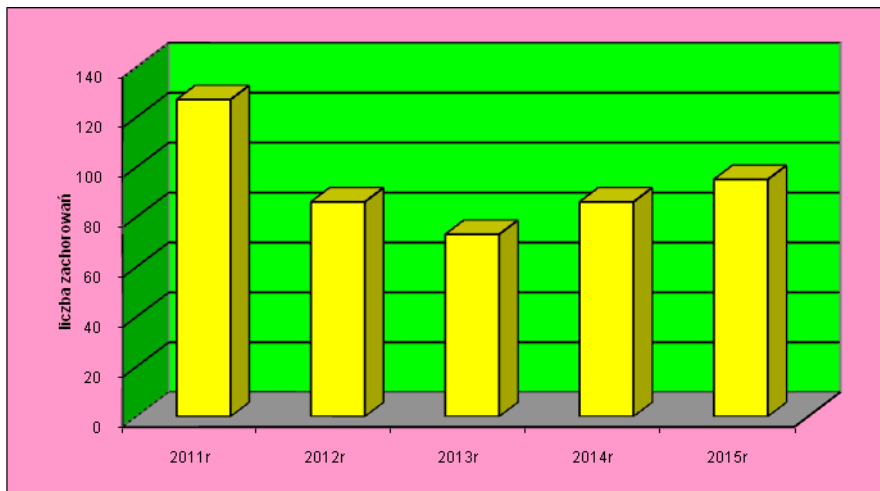
Ponad to spośród chorób inwazyjnych odnotowano 78 przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes*. Były to zachorowania na różę. Wszystkie zachorowania na różę miały przebieg łagodny, hospitalizowano 19 osób, a zachorowania zostały rozpoznane jedynie na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia laboratoryjnego. W 2014r zarejestrowano 100 zachorowań na różę z czego hospitalizowano 13 osób.

CHOROBA Z LYME

Borelioza jest najczęstszą chorobą odkleszczową. W Polsce zakażenia szerzą się w obszarach do tej pory nieendemicznych i stała się chorobą ogólnopolską.

W **2015 roku** zarejestrowano **95** przypadków zachorowań, **2014r** odnotowano **86** przypadków zachorowań na boreliozę.

Zarejestrowano nieznacznie wzrosła, odnotowano ok. 10% wzrost liczby zachorowań w stosunku do roku ubiegłego (ryc.7)

Ryc. 7 Liczba zachorowań na boreliozę w latach 2011-2015

Symptomatologia boreliozy jest zróżnicowana. W oddziałach chorób zakaźnych hospitalizowano 28 osób. Zapadalność na boreliozę jest wyższa u kobiet, zachorowało 57 kobiet i 38 mężczyzn. Jest to związane z wyższą aktywnością fizyczną kobiet i częstszym przebywaniem na terenach zielonych.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż najczęstszym terenem ekspozycji nie jest tylko las ale i ogródki przydomowe, parki miejskie i alejki spacerowe.

Najwięcej ukąszeń przez kleszcze dochodzi w miesiącach wiosennych i letnich.

Wszystkie osoby chore były poddane antybiotykoterapii.

Duża wilgotność, występująca w miesiącach wiosennych i wysokie temperatury zimą niedostatecznie przetrzebają populację zakażonych kleszczy, co również może przyczyniać się do wzrostu liczby zachorowań na boreliozę. Groźnymi dla ludzi są również nymfy, które również przenoszą krętki boreliozy a które nie są zauważalne gołym okiem.

Zachorowania wystąpiły głównie u osób dorosłych, jednakże zanotowano również 6 zachorowania u dzieci do 14 roku życia. Nie odnotowano zachorowań wśród leśników i pracowników zieleni miejskiej.

Najwięcej zachorowań odnotowano wśród rencistów i emerytów, co jest związane częstszym przebywaniem na terenach zielonych w parkach, skwerach, ogródkach działkowych.

GRUŻLICA

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wielonarządową, atakującą wszystkie narządy i tkanki ze szczególną predyspozycją do układu oddechowego.

Poważnym problemem jest przerwanie przez chorego kontynuacji leczenia ambulatoryjnego po leczeniu szpitalnym. Osoby, które przerwały leczenie stanowią poważne zagrożenie dla otoczenia, prowadzi to również do lekooporności. Natomiast lekooporność jest przyczyną utrudnionego leczenia co może być przyczyną przedwczesnego zgonu.

W latach 2011-2015 zarejestrowano następującą liczbę chorych.

- w roku 2011 – 91 osób
- w roku 2012- 72 osoby
- w roku 2013 – 51 osób
- w roku 2014 – 73 osoby
- w roku 2015 – 83 osoby

Zapadalność na gruźlicę wzrosła o ok. 13%.

Wszystkie zachorowania stanowiła gruźlica układu oddechowego. Mężczyźni chorują ponad 3-krotnie częściej niż kobiety. Zachorowały 24 kobiety i 59 mężczyzn. Większa zapadalność na gruźlicę mężczyzn może wynikać z częstszego występowania u mężczyzn czynników ryzyka reaktywacji gruźlicy. Takim czynnikiem jest m.in. palenie papierosów, alkohol, niehigieniczny tryb życia. Największą zapadalność odnotowano u osób w wieku 30-39 lat i 50-59 lat. Odnotowano 2 zachorowania wśród młodzieży do 19 r.ż.

Spośród wszystkich zachorowań 13% to wznowy. Wznowy wystąpiły u osób wcześniej leczonych, które przerwały leczenie, nie współpracowały z lekarzami i lekcewały zalecenia lekarskie.

8 chorych leczonych było ambulatoryjnie pozostali chorzy byli hospitalizowani w oddziałach chorób płuc. Osoby z kontaktu z chorymi obejmowane są nadzorem epidemiologicznym i kierowane pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań. W 2015 pod nadzór lekarski skierowano 107 osób.

Dwukrotnie wzrosła liczba zgonów z powodu gruźlicy. W 2015r odnotowano 10 zgonów, natomiast w 2014r zarejestrowano 4 zgony z powodu gruźlicy.

Zgon jest najczęstszą konsekwencją zbyt późnego wykrycia choroby lub przerwania leczenia przez chorego, nie przyjmowanie środków farmakologicznych oraz braku współpracy chorego z lekarzem.

Zachorowania wystąpiły przeważnie u osób o niskim statusie społecznym. 49% stanowiły osoby bezrobotne, 19% to osoby pracujące zawodowo, 26% to osoby przebywające na rentach i emeryturach. Odnotowano 2 zachorowania wśród uczniów.

Zrejestrowano 5 zachorowań wśród osób bezdomnych. Część z nich z różnych względów nie współpracuje ze służbą zdrowia, uchylając się od realizacji zaleceń zarówno lekarskich, sanitarnych. Obficie prątkujący chorzy stanowią zagrożenie dla zdrowia publicznego. Inni mają utrudniony dostęp do systemu ze względu na brak ubezpieczenia, zaawansowany wiek i ograniczoną mobilność.

Wśród osób czynnych zawodowo odnotowano zachorowania u osób pracujących fizycznie, które lekcewały swój stan zdrowia i objawy chorobowe.

CHOROBY WENERYCZNE

Od 2010r. prowadzony jest nadzór nad chorobami wenerycznymi. Wcześniej rejestr zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową był prowadzony przez wojewódzką poradnię skórno-wenerologiczną.

- W **2015r** zarejestrowano **6** przypadków kiły.
- W **2014r** zarejestrowano **5** przypadków kiły oraz **1** zachorowanie na rzeżączkę.

Na choroby weneryczne zachorowało 5 mężczyzn i 1 kobieta.

Zachorowania wystąpiły u młodych mężczyzn w przedziale wiekowym 18-50 lat. Liczba zachorowań może być nie adekwatna do rzeczywistej liczby osób chorych. Problemem nadzoru nad chorobami przenoszonymi drogą płciową jest problem nie dopełniania przez lekarzy ustawowego obowiązku zgłaszania tych zachorowań, co powoduje że dane epidemiologiczne są niepełne.

Problemem w prowadzeniu skutecznych działań profilaktycznych chorób wenerycznych jest fakt, iż chorzy nie ujawniają personaliów swoich partnerów seksualnych i często nie informują ich o konieczności zgłoszenia się do lekarza. Ze względu na wstydlivy charakter tych chorób chorzy często korzystają z prywatnych porad lekarskich. Niekorzystny wpływ na sytuację epidemiologiczną jest brak środków na prowadzenia badań profilaktycznych i działań edukacyjnych, niski poziom świadomości zdrowotnej oraz łatwy dostęp do usług seksualnych.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

Do najczęściej rejestrowanych na terenie tut. Stacji chorób wieku dziecięcego jest: ospa wietrzna, płonica, świnka, różyczka i krztusiec. Najwięcej zachorowań odnotowano na ospę wietrzną, która stanowiła największy odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego.

Ospa wietrzna

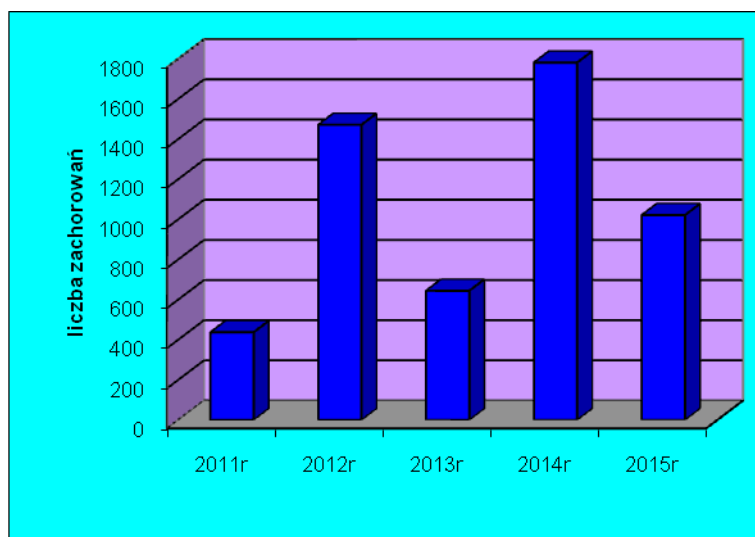
Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną o bardzo wysokiej zaraźliwości. Z tego względu najbardziej podatną na zachorowanie populacją są dzieci zwłaszcza przebywające w zbiorowiskach np. przedszkolach i szkołach. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci i młodzieży do 15 r.ż. Od 2002r obowiązują zalecenia stosowania szczepień przeciw ospie wietrznej. Na terenie miasta Zabrze zaszczepiono 132 dzieci. Niski odsetek dzieci zaszczepionych przemawia za potrzebą większego rozpropagowania szczepień.

Szczepienia te nie są finansowane z budżetu państwa a dość wysoki koszt szczepionki powoduje że rodzice nie decydują się na szczepienie za wyjątkiem dzieci z grup ryzyka oraz dzieci uczęszczających do żłobków.

W 2015r zachorowało 1021 osoby co stanowiło spadek liczby zachorowań o ok. 42% w stosunku do roku 2014. W 2014r zachorowało 1781 osób (ryc.8).

Zachorowania przebiegały łagodnie nie odnotowano powikłań pochorobowych a hospitalizowano tylko 2 osoby. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci od 1 do 4 lat. Zapadalność jest porównywalna u kobiet jak i u mężczyzn. Najwięcej zachorowań wystąpiło w I półroczu.

Zachorowania wystąpiły u dzieci nie szczepionych przeciwko ospie. Obserwowany wzrost zachorowań na ospę potwierdza okresowość epidemiczną choroby.

Ryc.8 Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2011-2015r

Płonica

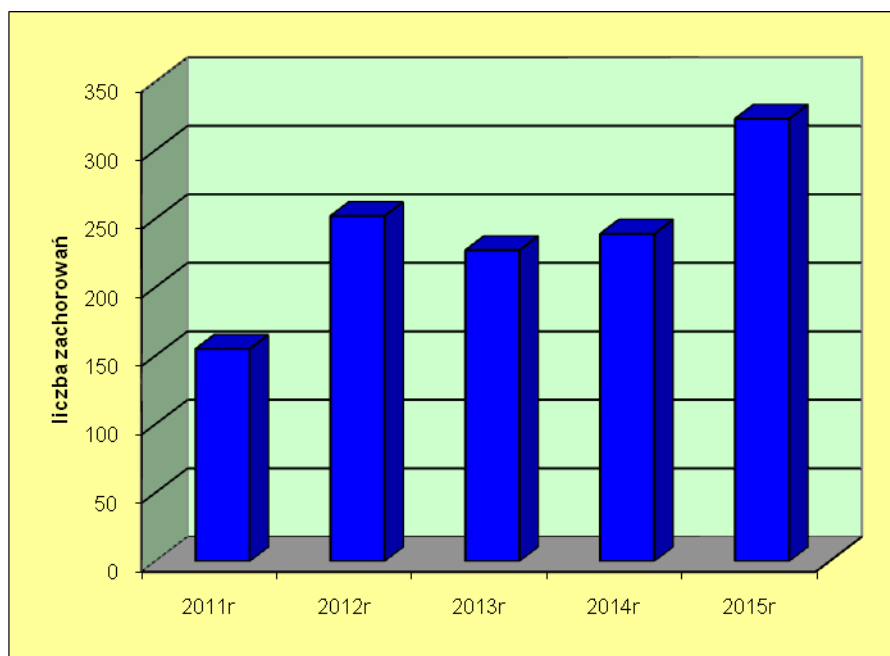
Płonica jest chorobą bakteryjną przeciwko, której nie ma szczepionki. W **2015r** zarejestrowano **323** przypadków, w **2014r** odnotowano **239** przypadków (ryc. 9).

Zapadalność wzrosła o ok. 35%. Zachorowania na płonicę charakteryzują się występowaniem cyklicznych epidemii wyrównawczych.

Wszystkie zachorowania miały przebieg łagodny i hospitalizowano 2 osoby.

Zapadalność jest porównywalna u kobiet jak i u mężczyzn. Zachorowały głównie dzieci w przedziale wiekowym 0-9 lat, pojedyncze zachorowania odnotowano u osób dorosłych.

Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci przebywających w zbiorowiskach społecznych tj. przedszkola, szkoły. Najwięcej zachorowań odnotowano w I półroczu.

Ryc. 9 Liczba zachorowań na płonicę w latach 2011 -2015.

Sytuacja epidemiologiczna odry świnki i różyczki jest uwarunkowana poprzez prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw w/w chorobom.

Wprowadzenie od 1975r szczepienia przeciw odrze, od 1988r szczepienia dziewczynek w 13 roku życia przeciw różyczce, od 2004r szczepienia szczepionką skojarzoną MMRII przeciw odrze, śwince i różyczce oraz od 2006r dawki przypominającej wraz z wysokim odsetkiem zaszczepienia dzieci spowodowały znaczny spadek zapadalności dzieci na w/w choroby (ryc.10).

Odra

W 2015r i 2014r nie odnotowano zachorowań na odrę.

Świnka

Zapadalność na świnkę w ostatnich 5-latach utrzymuje się na takim samym niskim poziomie.

W **2015r** zarejestrowano **16** przypadków zachorowań.

W **2014r** odnotowano **12** przypadków zachorowań na świnkę.

Zapadalność jest nieco wyższa u mężczyzn. Zachorowało 9 mężczyzn i 7 kobiety.

Zachorowania wystąpiły w grupie wiekowej 0-10 lat – 9 osób, od 11-18 lat – 3 i 4 zachorowania wystąpiły u osób dorosłych.

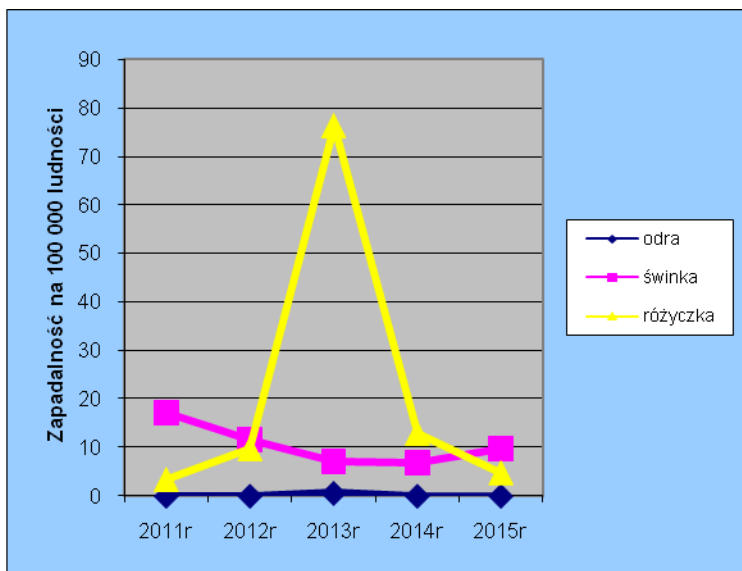
Spośród ogółu zachorowań 12 osób było szczepionych szczepionką skojarzoną. 3 osoby dorosłe nie podlegały szczepieniu p/ śwince zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, 1 dziecko nie było szczepione z powodu nieuzasadnionej obawy odnośnie bezpieczeństwa szczepionek.

Różyczka

W **2015r** odnotowano **8** zachorowań, w **2014r** odnotowano **23** zachorowania na różyczkę. Nastąpił niemal trzykrotny spadek liczby zachorowań. Zapadalność jest wyższa u mężczyzn, ok. 75% to zachorowania wśród mężczyzn. Zachorowało 6 mężczyzn i 2 kobiety. Zachorowały 3 osoby dorosłe i 5 dzieci w wieku przedszkolnym.

Chorujący chłopcy i młodzi mężczyźni stanowią zagrożenie dla dziewczynek i młodych kobiet, które mogą pozostać nieuodpornione m.in. z powodu zaniechania lub przeciwwskazań do szczepienia. Choć różyczka jest chorobą o łagodnym przebiegu to zakażenie wirusem różyczki może stanowić poważne zagrożenie dla kobiet w ciąży.

Spośród ogółu zachorowań 4 osoby były szczepione szczepionką skojarzoną przeciwko różyczce zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych. 2 dzieci nie było zaszczepionych przeciwko różyczce z powodu nieuzasadnionej obawy odnośnie bezpieczeństwa szczepionek. U 2 osób dorosłych nie udało się ustalić historii szczepień.

Ryc. 10 Zapadalność na 100 000 mieszkańców na odrę, świnkę i różyczkę w latach 2011-2015

Sytuację epidemiologiczną błonicy, tężca i krztuśca określają systematycznie od lat prowadzone szczepienia ochronne, których wykonawstwo na terenie miasta Zabrze ocenia się jako dobre.

Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób.

W ostatnich 5 latach nie odnotowuje się zachorowań na błonicę.

W 2015r i 2014r nie odnotowano zachorowań na tężec.

Krztusiec

Zapadalność na krztusiec utrzymuje się na stałym, stabilnym poziomie. W **2015r** zarejestrowano **23** zachorowania na krztusiec. W 2014r zanotowano **8** zachorowań.

Lata	Liczba zachorowań
2011	16
2012	5
2013	8
2014	8
2015	23

Zapadalność jest wyższa u kobiet. Zachorowało 18 kobiet i 5 mężczyzn.

Odnotowano 5 zachorowań dzieci do 9 roku życia, 5 zachorowań u młodzieży do 19 roku życia. Pozostałe zachorowania wystąpiły wśród osób dorosłych. Dzieci i młodzież były szczepione przeciwko krztuścowi zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych. 1 dziecko nie było szczepione ponieważ nie podległo jeszcze szczepieniu.

Osoby dorosłe nie były szczepione przeciwko krztuścowi bądź nie odtworzono ich historii szczepień, natomiast pozostałe osoby były zaszczepione przeciwko krztuścowi.

Stosunkowo krótki okres ochrony immunologicznej zapewnianej przez szczepienia sprawia, iż zachorowania mogą wystąpić u osób dorosłych, u których krztusiec może mieć słabiej zaznaczone objawy. Dorośli ci mogą stanowić poważne źródło zakażenia dla dzieci, które nie zostały zaszczepione. Zachorowania były potwierdzone badaniami serologicznymi i nie miały powiązania epidemiologicznego.

Grypa

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania powodują duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Upowszechnienie szczepień przeciwko grypie umożliwia zmniejszenie szerzenia się zakażeń wirusem grypy, wpływając na obniżenie poziomu kosztów, jakie państwo ponosi w związku z leczeniem grypy, jej powikłań oraz na wynik absencji chorobowej pracowników w sezonie zwiększonej liczny zachorowań. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

W 2015r przeciwko grypie zaszczepiono 3013 osób.

Zapadalność na grypę wzrosła niemal dwukrotnie, wzrosła również zapadalność wśród dzieci do 14 lat (ryc.11).

W **2015r** zarejestrowano **1881** przypadków w tym **261** dzieci do lat 14.

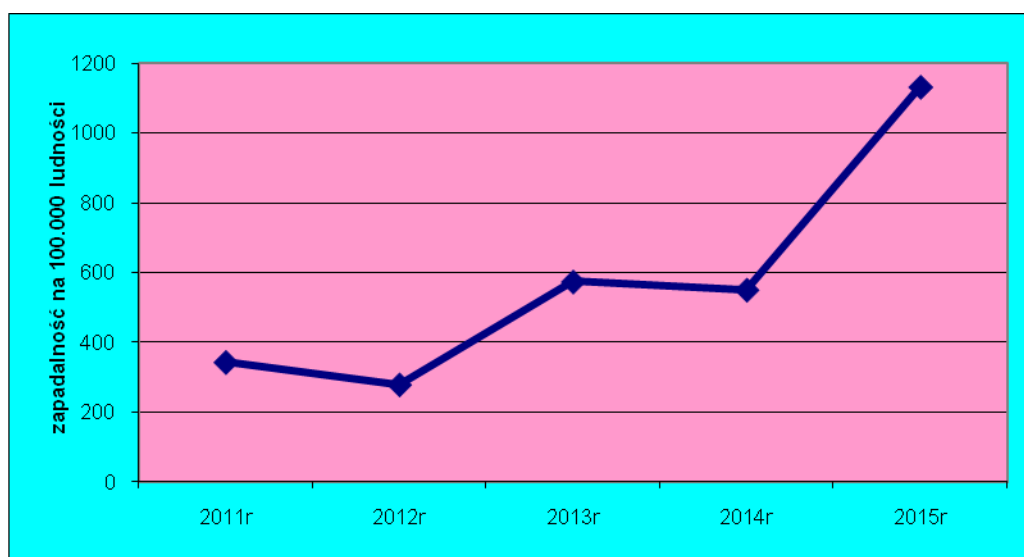
W **2014r** zarejestrowano **977** zachorowania w tym **61** dzieci do lat 14.

Odnotowano 1 przypadek grypy potwierdzonej badaniami wirusologicznymi A H1N1. Zachorowała 47-letnia kobieta, hospitalizowano z niewydolnością oddechowo-krążeniową.

Pozostałe zachorowania były rozpoznane jako zachorowania grypopodobne na podstawie objawów

klinicznych bez potwierdzenia wirusologicznego.

Szczyt zachorowań na grypę przypada w miesiącach od listopada do marca.

Ryc. 11 Zapadalność na grypę od 2011r do 2015r

Ocena w zakresie szczepień ochronnych

W **2015** roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach na terenie miasta Zabrze prowadził nadzór nad **56** punktami szczepień. Przeprowadzono **44** kontrole w zakresie realizacji szczepień ochronnych.

Kontrole sanitarne nie wykazały nieprawidłowości w przedmiocie kontroli. Szczepienia wykonywane są przez pielęgniarki posiadające kurs kwalifikacyjny w zakresie szczepień ochronnych. Przed szczepieniem badanie przeprowadza lekarz w punkcie szczepień i odnotowuje ten fakt w stosownej dokumentacji pacjenta. Dokumentacja medyczna prowadzona prawidłowo (karta uodpornienia, książeczka szczepień, historia choroby). Szczepienia wykonywane są wyłącznie sprzętem jednorazowego użytku, który przechowywany jest w sposób prawidłowy i zapewnia potrzeby zakładu opieki zdrowotnej. Wyposażenie punktu szczepień jest zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.

Po zużyciu sprzęt jest zabezpieczany i przekazywany do utylizacji firmie, z którą zakład opieki zdrowotnej zawarł stosowną umowę.

Nadzorowane placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywa się w termotorbach z wkładami chłodzącymi. Każdy punkt szczepień wyposażony jest w lodówkę

służącą do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem do pomiaru temperatury w urządzeniu chłodniczym. Część punktów szczepień posiada już całodobowy elektroniczny monitoring temperatury w urządzeniach chłodniczych, co poprawiło bezpieczeństwo przechowywania preparatów szczepionkowych.

W punktach szczepień wykonuje się również szczepienia zalecane, niefinansowane z budżetu państwa szczepionkami sprowadzonymi z hurtowni, jak również dostarczonymi przez pacjenta. W takim wypadku osoba wykonująca szczepienie przed podaniem preparatu upewnia się, czy szczepionka była transportowana z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Fakt ten odnotowuje się w dokumentacji pacjenta.

W placówkach wykonujących szczepienia ochronne opracowane są i stosowane procedury postępowania zapobiegające zakażeniom i chorobom zakaźnym związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

Zakłady opieki zdrowotnej prowadzą rejestry dzieci i młodzieży przybyłych i wypisanych z punktu szczepień, na podstawie których sporządzane są kwartalne sprawozdania z posiadanych przez świadczeniodawcę kart uodpornienia.

W PSSE Gliwice od 2012r. funkcjonuje Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek, który został w 2013r. udoskonalony w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji PSO w Polsce.

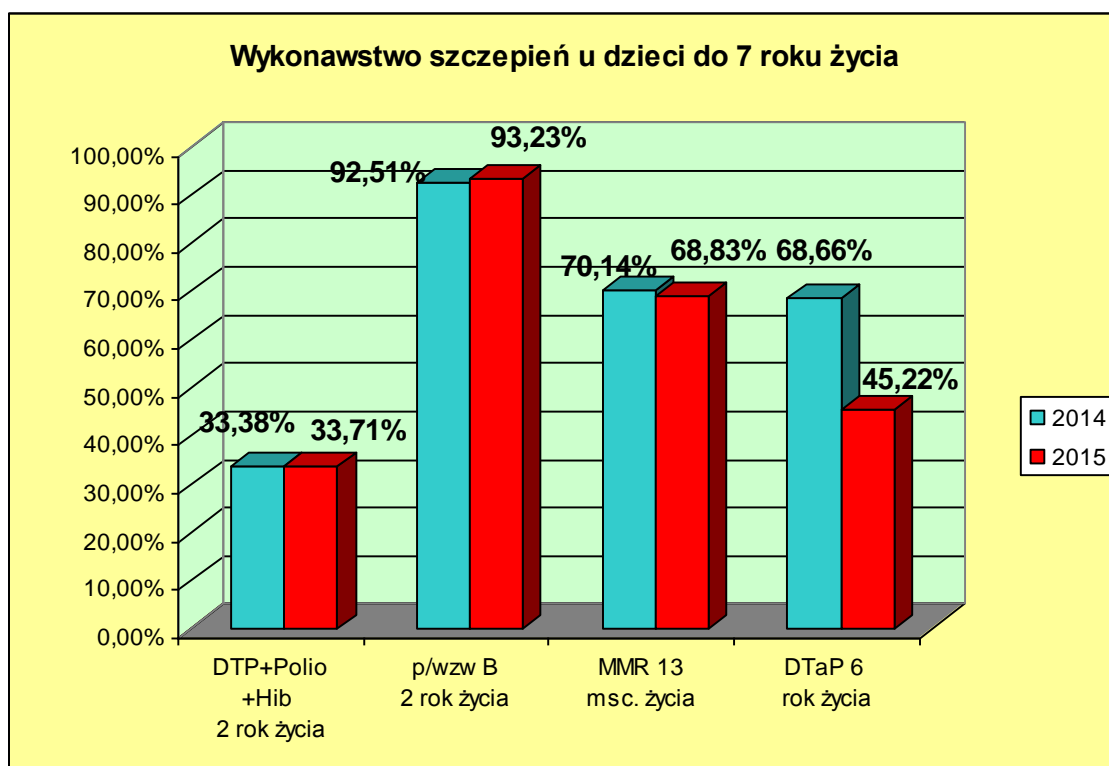
Placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie z wykonanych szczepień ochronnych na druku Mz-54. Analiza roczna Mz-54 uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko poszczególnym chorobom zakaźnym dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach oraz szczepienia grupy ryzyka i zalecane, nie finansowane z budżetu państwa.

W 2015 roku Program Szczepień Ochronnych nie uległ zmianom w stosunku do roku ubiegłego.

Wykonawstwo szczepień u dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych na terenie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach utrzymuje się na porównywalnym poziomie w stosunku do roku poprzedniego. Szczepienie dzieci przeciwko odrze, śwince i różyczce w 13 miesiącu życia nieznacznie spadło o 1,29% w stosunku do roku ubiegłego. Szczepienie przypominające przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi u dzieci w 6 roku życia uległo spadkowi - o 2,79 % w stosunku do roku ubiegłego (ryc 1). Spadek był spowodowany brakiem szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, co utrudniało przeprowadzanie szczepień w tej grupie wiekowej. Powodem braku szczepionki był długotrwały problem z produkcją i dystrybucją szczepionki zawierającej acelularny komponent krztuśca.

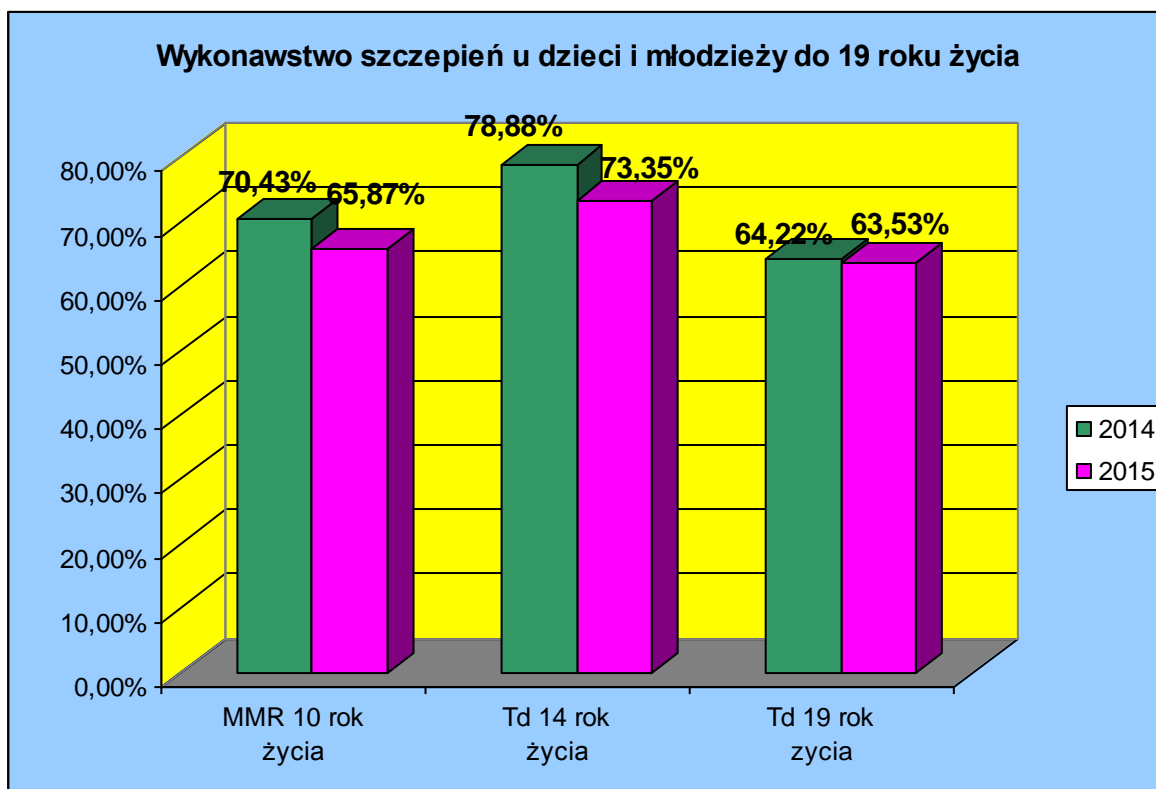
Wahania wykonawstwa szczepień u dzieci do 7 roku życia nie są spowodowane nieprawidłowościami w realizacji Programu Szczepień Ochronnych, ale koniecznością podjęcia szczepień w chwili ukończenia przez dziecko wieku przewidzianego dla danego rodzaju szczepienia. Wysokie odsetki zaszczepienia dzieci do 7 roku życia świadczą o akceptowalności szczepień przez rodziców dzieci, którzy w większości terminowo zgłaszają się na szczepienia. Opóźnienia w stosunku do programu szczepień są spowodowane przeważnie czasowymi przeciwwskazaniami lekarskimi. Część z rodziców wyraża jedynie obawy odnośnie dużej ilości szczepień obowiązkowych u dzieci do 2 roku życia.

Niemniej jednak w roku 2015 zaobserwowano przypadki świadomej odmowy wykonania szczepienia u dzieci. Rodzice dzieci kwestionują zasadność stosowania szczepień ochronnych, co potwierdzili pisemnie. Wzrasta ilość rodziców uchylających się od szczepień ochronnych na skutek dużej aktywności medialnej ruchów antyszczepionkowych. Do osób uchylających się w 2015r. wysłano 4 wezwania do wykonania szczepień ochronnych.

ryc. 1 Wykonawstwo szczepień u dzieci do 7 roku życia

Od momentu zmiany organizacji szczepień ochronnych polegającej na przeniesieniu realizacji szczepień ze szkół do zakładów opieki zdrowotnej odnotowuje się mniejszy odsetek zaszczepienia młodzieży (ryc.2). W **2015** roku szczepienie p/błonicy i tężcowi w 19 roku życia bardzo nieznacznie spadło o 0,69%.

ryc. 2 Wykonawstwo szczepień u dzieci i młodzieży do 19 roku życia

Szczepienie dzieci w 10 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce w porównaniu do roku poprzedniego uległo spadkowi – o 4,56%. Szczepienie przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi młodzieży w 14 roku uległo spadkowi o 5,53% w stosunku do roku ubiegłego.

W **2015** roku uodporniono p/gruźlicy 99,35 % noworodków.

Kontynuowano szczepienia p /wzw B pracowników służby zdrowia, osób z otoczenia nosicieli HBV, osób z przewlekłym zakażeniem HCV.

W **2015** roku uodporniono p/wzw B 34 pracowników służby zdrowia.

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzano szczepienia profilaktyczne o charakterze zalecanym, co w znacznym stopniu przyczyniło się do zwiększenia odporności populacji.

Uodporniono ogółem:

- p/grypie 3013 osób
- p/wzw typu A 139 osób
- p/kleszczowemu zapaleniu mózgu 39 osób
- p/*Streptococcus pneumoniae* 597 osób

- *p/Neisseria meningitidis* 79 osób
- *p/rotawirusom* 295 dzieci
- *p/ospie wietrznej* 132 osoby
- *p/wirusowi brodawczaka ludzkiego* 24 osoby.

Profilaktycznie po zranieniu podano szczepionkę *p/tężcowi* 2510 osobom.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gliwicach prowadzi rejestr zgłoszeń Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych.

W **2015 roku** do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach zgłoszono 4 przypadki niepożądanych odczynów poszczepiennego. Odczyny miały przebieg łagodny z pełnym powrotem do zdrowia. Dzieci nie były hospitalizowane w związku z wystąpieniem odczynu poszczepiennego. Żaden niepożądany odczyn poszczepienny nie nastąpił w wyniku nieprawidłowego przechowywania lub błędnego podania szczepionki. W porównaniu do roku ubiegłego ilość zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczepiennych spadła.

**OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO
W ZAKŁADACH PRACY NA TERENIE m. ZABRZE
za 2015 rok**

Człowiek poddany jest ciąglemu działaniu czynników o różnym charakterze i pochodzeniu, nie zawsze korzystnych dla jego zdrowia. Czynności związane z wykonywaniem określonej pracy mogą wpływać na powstanie zagrożeń w środowisku pracy. Higiena Pracy powstaje i rozwija się w celu ochrony zdrowia i dobrego samopoczucia człowieka podczas wykonywanej pracy.

Podstawowym zadaniem Higieny Pracy jest rozpoznawanie zagrożeń zdrowotnych w środowisku pracy, utrzymanie należytego stanu higienicznego w zakładach pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym.

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy sprawują nadzór nad stanem bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy, niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi stosowanymi w działalności zawodowej, środkami biobójczymi, detergentami, czynnikami rakotwórczymi

i mutagennymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy oraz środkami zastępczymi.

Na terenie miasta Zabrze, nadzorem sanitarnym objętych jest **256** zakładów pracy różnych branż w których zatrudnionych jest **26 632** pracowników.

W 2015 r. skontrolowano **50** zakładów pracy, zatrudniających **5335** pracowników.

Przeprowadzono **66** kontroli.

Na stwierdzone uchybienia wydano **37** decyzji administracyjnych oraz **18** decyzji płatniczych.

Przeprowadzono następujące kontrole z zakresu Higieny Pracy:

Lp	Zakres kontroli	Liczba kontroli	Decyzje
1.	Kontrole warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach produkujących artykuły spożywcze	7	3
2.	Kontrole „wkładów do e-papierosów” – mieszanin chemicznych zawierających w swoim składzie nikotynę.	2	0
3.	Kontrole warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników narażonych na rtęć i jej związki	3	0
2.	Kontrole w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin.	42	3
3.	Kontrole w zakresie wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych.	4	0
4.	Kontrole w zakresie szkodliwych czynników biologicznych	17	3
5.	Kontrole w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy.	36	10
7.	Kontrole interwencyjne	5	1
8.	Kontrole dot. wprowadzania środków zastępczych	18	9

Sekcja Higieny Pracy prowadzi profilaktykę zdrowotną poprzez udzielanie porad i przeprowadzanie szkoleń w zakresie zapobiegania i eliminowania wpływu czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych, o działaniu rakotwórczym i mutagennym na zdrowie pracownika.

Wiedza o skutkach zdrowotnych narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe środowiska pracy stale się rozszerza i pogłębia. Nieustannie zwiększa się świadomość pracodawców odnośnie

zagrożeń, występujących na stanowiskach pracy w zakładzie, między innymi poprzez wykonywanie poleceń, nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy.

W 2015r. Sekcja Higieny pracy w ramach Promocji Zdrowia przeprowadziła cykl szkoleń dla fryzjerów oraz kosmetyczek pod tytułem „Jak bezpiecznie i higienicznie pracować i świadczyć usługi w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu oraz odnowy biologicznej.” Zostało również przeprowadzone szkolenie dla nauczycieli chemii szkół średnich dot. stosowania chemikaliów w szkolnych pracowniach chemicznych, podczas którego przedstawiono także informacje dotyczące działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w temacie środków zastępczych.

Ponieważ na rynku wciąż dostępne są zakazane prawem środki zastępcze, tzw. „dopalacze”, pracownicy Sekcji przeprowadzili 18 kontroli w sklepach na terenie Zabrze, dotyczących wprowadzania do obrotu w/w produktów przy współpracy z funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji w Zabrzu. Wydano 9 decyzji nakazujących wstrzymanie wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz 8 kar pieniężnych na łączną sumę 160 000 zł. Podczas kontroli zabezpieczono 90 sztuk środków zastępczych oraz pobrano 11 próbek do badań.

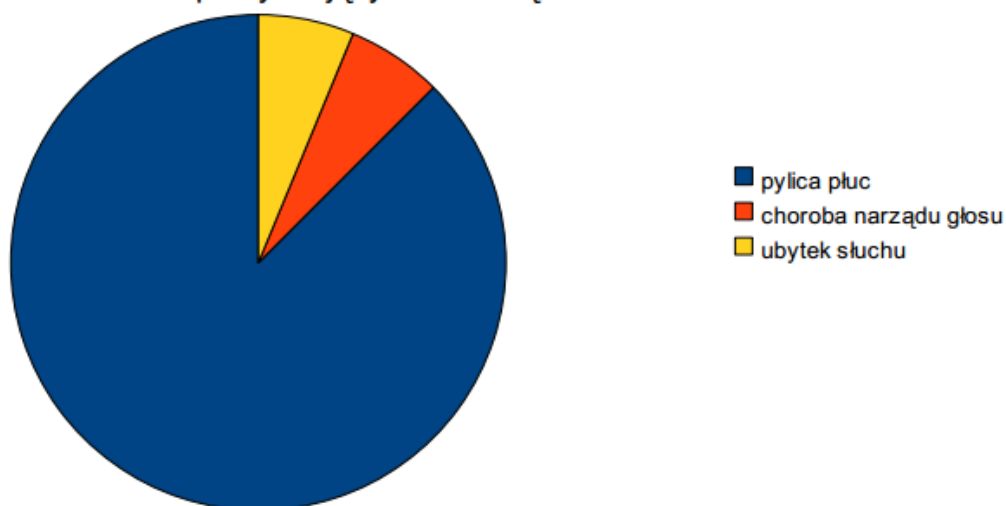
W ramach wymiany informacji otrzymane wyniki analiz toksykologicznych przekazywane były przedstawicielom Policji oraz Prokuraturze.

W dniu 13.10.2015r wydano decyzję nakazującą zaprzestanie działalności sklepu wprowadzającego do obrotu środki zastępcze w Zabrzu.

W 2015 r. stwierdzono **16** chorób zawodowych, w **6** zakładach pracy mających siedzibę w mieście Zabrze:

- 14 przypadków pylic górników kopalń węgla,
- 1 przypadek choroby narządu głosu,
- 1 przypadek ubytku słuchu.

CHOROBY ZAWODOWE stwierdzone w 2015 r.
w zakładach pracy mających siedzibę w mieście ZABRZE

Najczęściej stwierdzaną jednostką chorobową była **pylica płuc**, stanowiła **87,5 %** ogółu stwierdzonych chorób.

Branżą, w której stwierdzono najwięcej chorób zawodowych jest górnictwo węgla kamiennego: 87,5 % ogółu stwierdzonych chorób zawodowych stanowiły pylice górników kopalń węgla stwierdzone u pracowników:

- zakładu wydobycia węgla kamiennego (PKD 05.10 Z): 10 przypadków,
- spółek zewnętrznych świadczących specjalistyczne usługi pod ziemią na terenie kopalni węgla kamiennego (PKD 43.99 Z): 3 przypadki oraz (PKD 09.90 Z): 1 przypadek.

W pozostałych branżach stwierdzono po 1 przypadku choroby zawodowej w danym zakładzie pracy:

- 1 przypadek choroby narządu głosu, spowodowanej nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat (wtórne zmiany przerostowe fałdów głosowych) u pracownicy stowarzyszenia prowadzącego działalność fizjoterapeutyczną PKD 86.90.A,
- 1 przypadek ubytku słuchu u pracownika zakładu produkcji maszyn dla górnictwa i do wydobywania oraz budownictwa PKD 28.92 Z.

Zdrowie pracujących stało się w ostatnich latach bardzo ważnym elementem polityki zdrowotnej z tego też powodu rola Higieny Pracy w zapobieganiu negatywnym skutkom zagrożeń zawodowych jest niezbędną w obecnej rzeczywistości.

**OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO MIASTA ZABRZE
W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ ZA ROK 2015**

Ocena obrazuje stan sanitarny miasta Zabrze w zakresie stanu higienicznego nieruchomości, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i wód wykorzystywanych do kąpieli.

Ponadto wskazuje na problemy mieszkańców dotyczące higieny nieruchomości i pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi na podstawie analizy wnoszonych interwencji.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Stałym nadzorem pionu Higieny Komunalnej Oddziału Nadzoru Sanitarnego tutejszej Stacji w 2015r. objętych było **432 obiekty komunalne**. W roku sprawozdawczym **skontrolowano 159 obiektów**, przeprowadzając w nich **180 kontroli sanitarnych**.

Tabela 1 Działalność kontrolno-represyjna w obiektach użyteczności publicznej na terenie Miasta Zabrze w 2015r.

GRUPA STATYSTYC ZNA	ilość obiektów wg ewidencji stan na 31.12.2013r	ilość skontrolowa- nych urządzeń i obiektów ogółem / środków transportu	ilość wykona- nych kontroli	Ilość decyzji wydanych w poszczególnych grupach (bez decyzji dot. jakości wody)		mandaty nałożone w trakcie kontroli	
				nakazujących usunięcie uchybień	Prolongują- cych termin wykonania decyzji	ilość	na łączną kwotę
ustępy	17	14	14	0	0	0	0 zł
pływalnie	6	6	6	0	1	0	0 zł
domy pomocy społecznej	2	2	4	2	0	1	200 zł
inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	1	1	1	0	0	0	0 zł
noclegownie	3	3	4	2	0	0	0 zł
hotele	3	1	1	0	0	0	0 zł
inne obiekty świadczące usługi hotelarskie	9	9	9	1	0	0	0 zł
zakłady fryzjerskie,	219	65	74	4	1	4	1000 zł

kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu							
dworce kolejowe	1	1	2	0	0	0	0 zł
zakłady pogrzebowe i domy przedpogrzebowe	8	5	5	0	0	0	0 zł
cmentarze	18	1	1	0	0	1	200 zł
tereny rekreacyjne	6	2	2	0	0	0	0 zł
zakłady karne i areszty śledcze	2	2	5	1	1	0	0 zł
apteki	60	14	14	0	0	0	0 zł
obiekty sportowe	17	9	13	1	1	0	0 zł
obiekty kulturalno-widowiskowo-rozrywkowe	16	7	7	0	1	0	0 zł
inne obiekty nadzorowane przez sekcję higieny komunalnej	25	8	9	1	4	0	0 zł
RAZEM	432	159	180	12	9	6	1 400 zł

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami sanitarno-technicznymi stwierdzonymi podczas kontroli **wydano 12 decyzji administracyjnych** nakazujących usunięcie uchybień, **9 decyzji prolongujących** terminy wykonania nałożonych obowiązków. Postępowanie karne zastosowano w obiektach, w których stwierdzano nieprawidłowości sanitarno – porządkowe. **Nałożono 6 mandatów karnych na łączną sumę 1400 zł.**

Jak co roku prowadzono nadzór nad ustępami publicznymi, hotelami i innymi obiektami świadczącymi usługi hotelarskie, pływalniami, przystankami kolejowymi i autobusowymi.

Podczas kontroli ustępów publicznych nie stwierdzano nieprawidłowości. Skontrolowane obiekty podłączone były do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, zapewniony był dostęp do środków

higieny tj, mydła w płynie, ręczników jednorazowego użytku i papieru toaletowego. Stan sanitarno-porządkowy i techniczny ustępów publicznych nie budził zastrzeżeń. Na uwagę zasługuje *Ustęp publiczny zlokalizowany na terenie Dworca PKP w Zabrze*, ponieważ obiekt został całkowicie zmodernizowany, zaadoptowano nieczynne pomieszczenia, które zostały przeznaczone na toaletę dla osób niepełnosprawnych oraz pomieszczenie dla matki z dzieckiem. Obecnie ustęp ten posiada odpowiedni na miarę czasu standard.

Dworzec PKP w Zabrze zarządzany jest przez dwa podmioty tj: *PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Zakład Linii Kolejowych w Tarnowskich Górach, ul. Nakielska 3, 42-600 Tarnowskie Góry*(perony i tunel) oraz *Jednostkę Obsługi Finansowej Gospodarki Nieruchomościami w Zabrze, ul. Targowa 3, 41-800 Zabrze*(budynek dworca). Budynek dworca utrzymany jest w dobrym stanie sanitarno-porządkowym i technicznym. Przy wejściu głównym do holu dworca wzdłuż schodów zamontowany jest podnośnik dla osób niepełnosprawnych. Hol dworca wyposażony jest w kasy biletowe, punkt informacyjny, ławki dla podróżnych oraz punkty sprzedaży. Obiekt posiada całodobowy monitoring wraz z ochroną.

Obiekty świadczące usługi hotelarskie w Zabrze są zróżnicowane pod względem wyposażenia i stanu sanitarno-technicznego oraz charakteru świadczonych usług.

Wysoki standard świadczonych usług zapewniają hotele, które posiadają kategoryzację. Część obiektów tej grupy posiada pełne węzły sanitarne przy pokojach, natomiast pozostałe posiadają węzły sanitarne ogólnodostępne zlokalizowane w korytarzach. Stan sanitarno-techniczny i porządkowy skontrolowanych obiektów oceniono jako dobry. Obiekty posiadały umowy na wywóz nieczystości stałych i płynnych z firmami posiadającymi zezwolenia na prowadzenia tego typu działalności oraz umowy z firmami pralniczymi świadczącymi usługi w zakresie prania bielizny. Posiadają wydzielone magazyny do przechowywania bielizny czystej i brudnej, a także składziki porządkowe na środki dezynfekcyjne i czyszczące. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki ściekowej i usuwania odpadów stałych.

W przypadku *Pokoi Gościennych przy ul. Szafarczyka 16 w Zabrze*, za stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości sanitarno-techniczne wydano **decyzję administracyjną** nakazującą stronie w terminie **do dnia 31.05.2016r.** wymienić lub naprawić uszkodzoną wykładzinę podłogową w pokoju mieszkalnym, uzupełnić ubytki powierzchni posadzki w pomieszczeniu magazynowym do przechowywania środków dezynfekcyjnych i czyszczących, odnowić zabrudzone powierzchnie ścienne i sufitowe w pokojach mieszkalnych.

Na terenie Zabrze funkcjonują 3 noclegownie, które skontrolowano i przeprowadzono w nich 4 kontrole. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami sanitarno-technicznymi, które dotyczyły m. in.: brudnych powłok malarskich we wszystkich pomieszczeniach obiektu, ubytków płytek ceramicznych ściennych w magazynie na czystą bieliznę, złego stanu technicznego armatury sanitarnej w toaletach, **wydano decyzje administracyjne** w obiektach:

- *Dom Noclegowy przy ul. Trocera 63 w Zabrze;*
- *Przytulisko – Dom Św. Brata Alberta przy ul. Kochanowskiego 26 w Zabrze.*

Liczną grupą nadzorowanych obiektów w 2015r były **zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, zakłady odnowy biologicznej i solaria oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z ww. usług.** Ogółem w tej grupie obiektów wydano **4 decyzje nakazujące, 1 decyzję prolongującą, nałożono 4 mandaty karne na łączną kwotę 1000 zł.**

W okresie sprawozdawczym skontrolowano 65 obiektów, w których przeprowadzono 74 kontrole. Wydane decyzje nakazujące dotyczyły m. in.:

- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego powierzchni mebli w pomieszczeniach;
- wydzielenia pomieszczenia socjalno-szatniowego dla pracowników;
- wymiany zniszczonej wykładziny podłogowej w pomieszczeniu wykonywania usług;
- odświeżenie powłok malarskich ścian i sufitów w pomieszczeniach,
- uzupełnienie ubytków płytek ceramicznych.

Za stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości sanitarno-porządkowe tj:

- brak bieżącej dezynfekcji narzędzi wielokrotnego użycia;
- nieprawidłowe stosowanie preparatów do dezynfekcji narzędzi;
- brudne pomieszczenia i stanowiska pracy;
- wielokrotne używanie narzędzi jednorazowych przy świadczeniu usług;
- brudne narzędzia fryzjerskie,

nałożono 4 mandaty karne na łączną sumę 1000 zł. Wydane zalecenia pokontrolne dotyczące usunięcia bieżących uchybień zostały wykonane w całości, co zostało potwierdzone kontrolami sprawdzającymi.

Ponadto działania kontrolno-represyjne zostały podjęte w następujących obiektach:

- *Boisko Sportowe przy ul. Wyciska 5a w Zabrze* – na w związku ze stwierdzonymi

nieprawidłowościami sanitarno-technicznymi tj.: zniszczona powierzchnia umeblowania w szatniach dla zawodników, brudne powierzchnie ścian i sufitów we wszystkich pomieszczeniach obiektu, **wydano decyzję administracyjną.**

- Zakład Karny w Zabrze przy ul. Janika 12

Po przeprowadzonej kontroli sanitarnej kompleksowej stwierdzono nieprawidłowości dotyczące złego stanu technicznego pomieszczeń magazynowych do przechowywania bielizny czystej i brudnej t.j.: brudne powłoki malarskie ścian i sufitów z licznymi ubytkami tynku, zniszczone drewniane i metalowe regały, brak gładkiej, łatwozmywalnej powierzchni podłogi w pomieszczeniach magazynowych. W związku z powyższym wydano **decyzję administracyjną** nakazującą stronie usunięcie w/w nieprawidłowości technicznych z terminem wykonania na rok 2016.

Na pisemną prośbę strony **wydano decyzję przedłużającą** zarządzenia decyzji wydanej w 2014r. dotyczącej zlikwidowania przyczyny zawilgocenia powierzchni ścian i sufitu oraz odnowienia powłok malarskich w pomieszczeniu łaźni zlokalizowanej w pawilonie mieszkalnym Nr II. W związku z pismem strony informującym o wykonaniu zarządzenia, przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która potwierdziła wykonanie zarządzenia decyzji w całości.

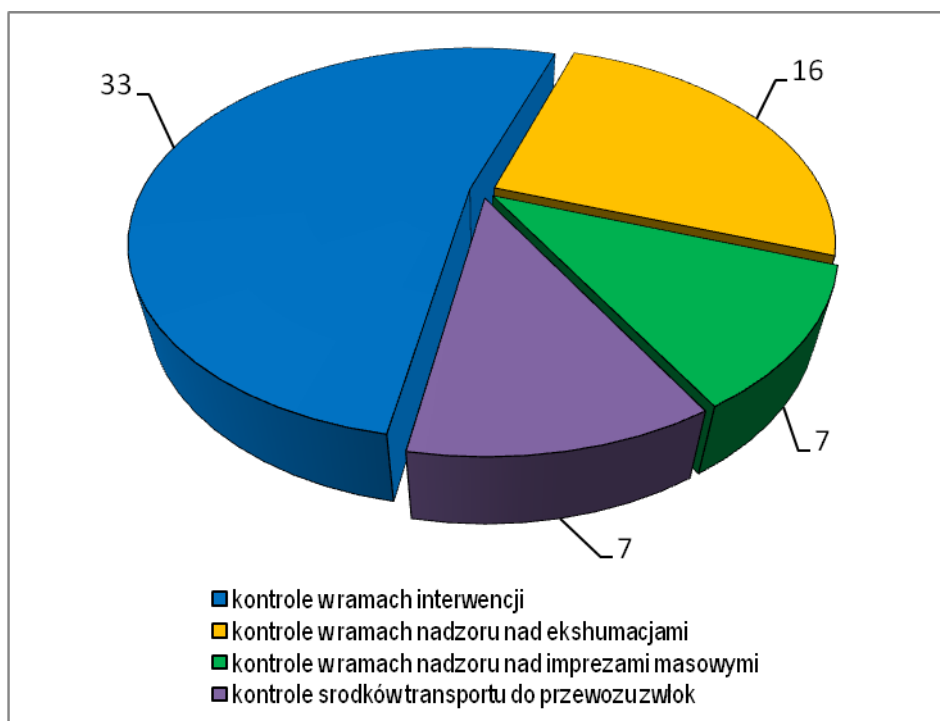
Pozostała działalność wynikająca z dodatkowych zadań

W 2015r. pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej realizowali przy współpracy z pracownikami Sekcji Epidemiologii, Higieny Pracy, Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego i Oświaty Zdrowotnej założenia Kampanii Społecznej „*Mam świadomość jak być zdrowym*” prowadzonej na terenie województwa śląskiego skierowanej do właścicieli i pracowników gabinetów pielęgnacji urody, celem podniesienia poziomu ich wiedzy na temat zakażeń krwiopochodnych, przestrzegania zasad higieny oraz stosowania procedur dotyczących dekontaminacji narzędzi, sprzętu, pomieszczeń i skóry, co skutkuje zwiększeniem bezpieczeństwa epidemicznego. Kampania prowadzona była w 2 etapach:

I-szkolenia, II-wizytacje w zakładach sektora „beauty” związane z wypełnieniem ankiet dotyczących warunków technicznych zakładów, prowadzonej działalności ze szczególnym uwzględnieniem zabiegów powodujących naruszenie ciągłości tkanek, przestrzeganiem zasad bhp. Uzyskanie przez zakłady odpowiedniej liczby punktów, pozwala na wyłonienie zakładów wyróżniających się, godnych rekomendacji inspektora sanitarnego. W I etapie w ramach 4 szkoleń przeszkolono pracowników z 56 zakładów. W II-etapie objęto wizytacją 12 zakładów, które zostały pozytywnie ocenione.

Oprócz sprawowanego stałego nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej, w 2015r. pracownicy sekcji higieny komunalnej nadzorowali przeprowadzane prace ekshumacyjne (16 przypadków) czuwając nad prawidłowym spełnieniem warunków zawartych w decyzjach, skontrolowali 7 środków transportu do przewozu zwłok.

Wydano również 21 opinii w formie postanowienia na **sprowadzenie zwłok z zagranicy** oraz 7 na organizowanie **impres masowych sezonowych i okolicznościowych**.

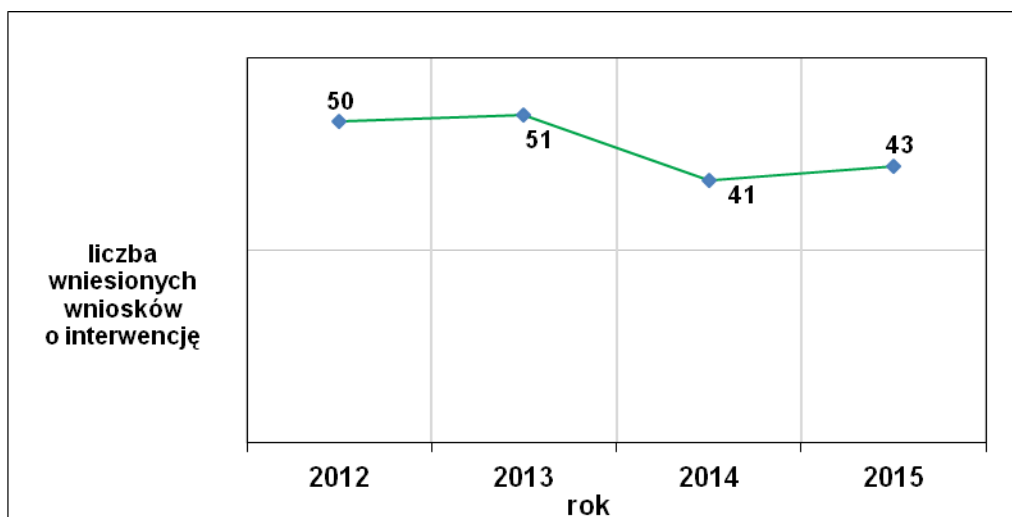

Rycina 1 Pozostała działalność kontrolna z zakresu Higieny komunalnej prowadzona w roku 2015 na terenie miasta Zabrze.

Stan sanitarno-porządkowy nieruchomości, higieny pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi na podstawie wniesionych interwencji.

W 2015r. zostało wniesionych przez mieszkańców Zabrze 43 wnioski o interwencję (w tym jedna w sprawie złej jakości wody), w ramach których przeprowadzono 33 kontrole. Część skarg, których załatwienie nie należało do kompetencji organów Inspekcji Sanitarnej przekazano po wstępnym rozpoznaniu do rozpatrzenia innym organom.

Od 2014r. odnotowuje się spadek ilości wniesionych przez mieszkańców Zabrze wniosków o interwencję, co przedstawia poniższy wykres.

Rycina 2 Liczba wniesionych interwencji w latach 2012-2015 przez mieszkańców miasta Zabrze.

Wniesione wnioski dotyczyły m.in. złego stanu sanitarnego budynków, zagrożeń związanych z obecnością gryzoni, insektów, niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej, awarii kanalizacji (np. przy budynku nr 73 przy ul. Rolnika, w piwnicy budynku przy ul. Roosevelta 73, uciążliwych zapachów (np. w pomieszczeniach piwnicznych budynku przy ul. Franciszkańskiej 24, przy ul. Tarnopolskiej 70, przy ul. Różańskiego 39, z komór zsypanych w budynku przy ul. Gen. de Gaulle'a 7 i przy ul. Wolności 126), nadmiernego hałasu (np. mieszkaniu nr 1 przy ul. Sikorskiego pochodzący z szybu „Pawłów” KWK „Bielszowice”, z klimatyzatorów zamontowanych na budynku przy ul. 3 Maja 5, z klimatyzatorów usytuowanych przy sklepie Polo MARKET przy ul. Wolności 118).

W 2015 r. największa liczba skarg **dotyczyła złego stanu sanitarnego budynków mieszkalnych**, a w szczególności brudnych, zaniedbanych, zaśmieconych i nieprawidłowo eksploatowanych lokali mieszkalnych (np. mieszkanie przy ul. Podleśnej 10, mieszkanie przy ul. Dworcowej 8, mieszkanie przy ul. Franciszkańskiej 32b). W związku z powyższym interweniowano u zarządców budynków oraz sprawy przekazywano w formie pism do zarządców budynków z jednoczesną informacją o możliwości zorganizowania wizji tych lokali z powiadomieniem odpowiednich służb, takich jak Policja, Straż Miejska, Opieka Społeczna itp. Przeprowadzano kontrole lub uczestniczono w wizjach lokalnych organizowanych przez zarządców budynków.

Podobnie jak w latach poprzednich do tutejszej Stacji **wpływały również wnioski związane z obecnością zwierząt, gryzoni i insektów** (np. w pustostanie mieszczącym się w budynku przy

ul. Dzierżona 31B/9, w budynku przy ul. Pszczyńskiej 16, na terenie Składu Budowlanego przy ul. Wolności 217, przy stanowisku śmietnikowym na posesji przy ul. Jarzębiej 14, w piwnicy budynku przy ul. Tatarkiewicza 18, w budynku przy ul. Heweliusza 20). W powyższych sprawach interweniowano u zarządców budynków, którzy podejmowali stosowne działania m.in. zlecali przeprowadzenie dezynsekcji w pomieszczeniach budynków mieszkalnych i potwierdzali stosownymi protokołami wykonanie zabiegów dezynsekcyjnych przez wyspecjalizowane firmy DDD.

W roku 2015 rozpatrywano również **skargi dotyczące niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej.**

W *Zakładzie Fryzjerskim przy ul. Floriana 30 w Zabrze* stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-porządkowe tj.: brak prawidłowej dezynfekcji narzędzi, podwłósniki używane wielokrotnie przy wykonywaniu usług, brudne, zanieczyszczone narzędzia fryzjerskie – nałożono **mandat karny w wysokości 200 zł**. Ponadto stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne: zniszczona z ubytkami powierzchnia mebli, nieprawidłowy pojemnik do przechowywania bielizny brudnej, skorodowana obudowa podajnika na ręczniki jednorazowe przy stanowisku do mycia głów. Strona usunęła wszystkie nieprawidłowości przed wszczęciem postępowania administracyjnego.

W *Domu Pomocy Społecznej przy ul. Knurowskiej 17 w Zabrze* stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-porządkowe tj.: brak bieżącej czystości w pomieszczeniu socjalnym dla pracowników, brudne pomieszczenia do przechowywania czystej i brudnej bielizny - **nałożono mandat karny w wysokości 200 zł**. Ponadto stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne: brudne ściany i sufity w pokojach mieszkalnych, brak wydzielonego pomieszczenia lub miejsca do gromadzenia odpadów medycznych, ubytki w powierzchniach ściennych i podłogowych w pokojach oraz w pomieszczeniach pralni, brak opracowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi. W związku z powyższym **wydano decyzję administracyjną.**

W związku z telefonicznym zgłoszeniem jednego z mieszkańców dotyczącym rozkopanego grobu na terenie *Cmentarza Parafialnego św. Anny przy ul. Czołgistów w Zabrze*, skutkującego rozprzestrzenianiem się odoru, natychmiast upoważniony przedstawiciel Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach przeprowadził kontrolę sanitarną. W czasie kontroli ustalono, że grób został rozkopany przez pracowników cmentarza na polecenie zarządcy, w celu przygotowania mogiły do mającej się odbyć w dniu następnym w godzinach rannych ekshumacji. Przedstawiciel PPIS zobowiązał administratora cmentarza do natychmiastowego działania polegającego na zabezpieczeniu grobu (zakopanie grobu), przywróceniu miejsca do stanu pierwotnego i uporządkowania terenu. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami zarządca

cmentarza został ukarany **mandatem w wysokości 200 zł**. Pouczono zarządcę, że prace ekshumacyjne mogą odbywać się jedynie w obecności przedstawiciela Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach zgodnie z obowiązującymi przepisami.

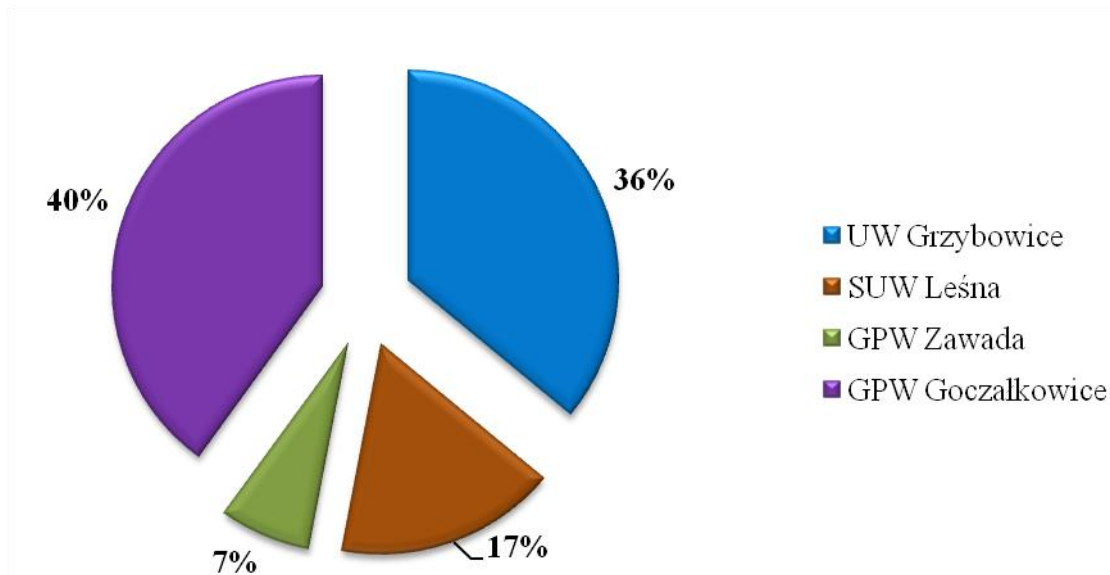
JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA NA TERENIE MIASTA ZABRZE

Mieszkańcy Miasta Zabrze zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia przez Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. przy ul. Wolności 215. Dostarczana woda pochodzi z 2 ujęć wód głębinowych tj. Ujęcia Wody Grzybowice i Stacji Uzdatniania Wody „Leśna” oraz z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach.

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę ok. 180047
- Zaopatrzenie w wodę - ilość rozprowadzanej wody –21500 m³/d
- Za dystrybucję wody odpowiada Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o, które również kupuje wodę od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągowego S.A. Katowice.

Tabela 2 Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Miasta Gliwice.

Lp.	Ujęcie wody/ Zakup	[m ³ /dobe]	Zaopatrywane miejscowości
1	UW Grzybowice	7 900	Grzybowice, Rokitnica, osiedle Helenka, Mikulczyce, częściowo Śródmieście
2	SUW „Leśna”	3 600	Centrum Północ, os. Kopernika, os. Kotarbińskiego, Maciejów,
3	Zakup z GPW Zawada	1 500	Rokitnica, Helenka, Biskupice
4	Zakup GPW Goczałkowice	8 500	Śródmieście, Zaborze, Pawłów, Kończyce, Makoszowy, os. Janek

Rycina 3 Procentowy udział wody produkowanej oraz z zakupu na terenie Miasta Zabrze.

Woda przeznaczona do spożycia na terenie miasta Zabrze pochodzi z ujęć powierzchniowych (GPW Goczałkowice) i podziemnych (UW Grzybowice, SUW Leśna, GPW Zawada).

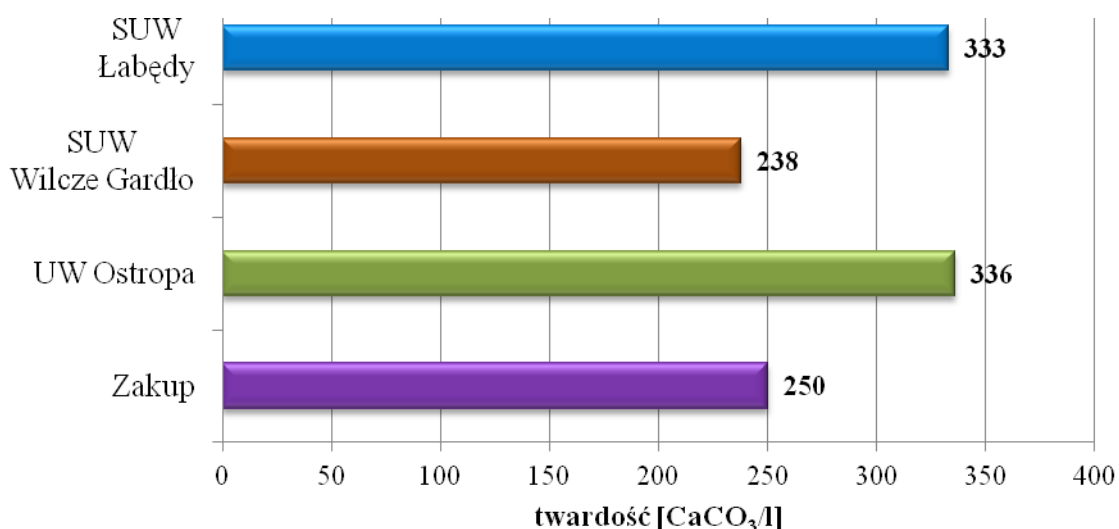
Woda z Ujęcia w Grzybowicach spełniała wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, przez co może być ona wtłaczana bezpośrednio do sieci. Uzdatnianie wody na Stacji Uzdatniania Wody Leśna polega na odmanganianiu i odżelazianiu, które prowadzone jest na 5 filtrach piaskowych, natomiast dezynfekcja odbywa się za pomocą podchlorynu sodu.

Woda z zakupu pochodzi z ujęcia głębinowego w Zawadzie, natomiast woda z ujęć powierzchniowych dopływa z kierunku „Czarny Las”.

Rycina 4 Hala pomp-UW Grzybowice [źródło:<http://www.wodociagi.zabrze.pl/index.php/obiekty/wydzial-produkcji-wody/stacja-uzdatniania-wody/stacja-uzdatniania-wody-grzybowice>].

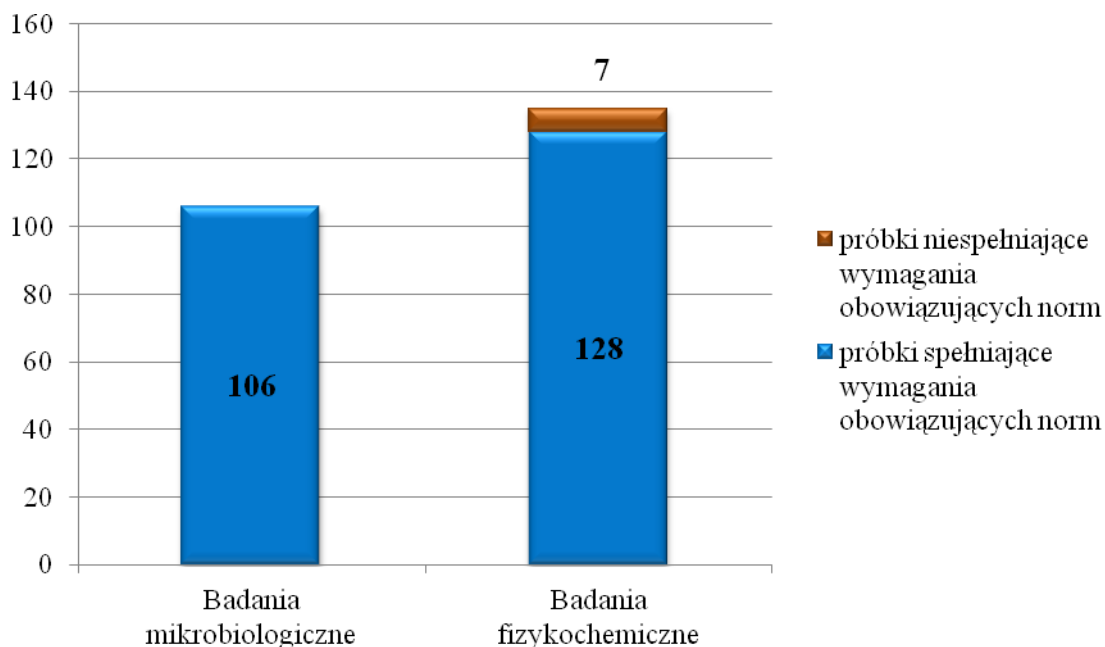
Prowadzony jest stały nadzór nad ujęciami wody. Kontrole sanitarne Ujęcia Wody Grzybowice i Stacji Uzdatniania Wody „Leśna”, w trakcie których dokonano oceny urządzeń wodociągowych, nie wykazały uchybień sanitarno-technicznych, a jakość wody podawanej bezpośrednio do sieci spełniała wymagania obowiązujących norm.

Rycina 5 Średnia twardość wody [CaCO₃/l] na terenie Miasta Gliwice

W ramach kontroli urzędowej w 2015r. prowadzono stały nadzór nad jakością wody

dostarczanej mieszkańcom Zabrze. Upoważnieni Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach w ramach monitoringu kontrolnego, przeglądowego oraz bieżącego nadzoru sanitarnego pobrali z 21 stałych punktów monitoringowych 106 próbek wody do badań mikrobiologicznych oraz 128 próbek do badań fizykochemicznych. Ponadto Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. oraz Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach S.A. prowadziło monitoring jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem.

Rycina 6 Porównanie ilości przebadanych próbek wody pod względem parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych do ilości próbek niespełniających obowiązujących norm (kontrola urzędowa prowadzona przez PPIS w Gliwicach).

Analiza laboratoryjna pobranych próbek wody wykazała, iż wszystkie badane parametry mikrobiologiczne w 2015r. zarówno w kontroli urzędowej jak i wewnętrznej spełniały wymogi zawarte w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Przekroczenia parametrów fizykochemicznych stwierdzono w 7 próbkach, w których przekroczone zostały dopuszczalna wartość manganu oraz mętności.

Przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych tj. mętności oraz manganu stwierdzono na Ujęciu Wody Grzybowice oraz w rejonie jego zaopatrzenia. Podwyższona zawartość parametrów była konsekwencją awarii pompy głębinowej na studni zasilającej UW Grzybowice. Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. niezwłocznie przystąpiło do wymiany pompy głębinowej oraz intensywnego płukania sieci. Zwiększono nadzór

nad jakością wody poprzez monitorowanie zawartości manganu w wodzie podawanej do sieci. Po zakończeniu prac przeprowadzono badania kontrolne, które nie wykazały żadnych uchybień.

Podwyższoną wartość manganu stwierdzono w próbce wody pobranej z punktu monitoringowego zlokalizowanego przy ul. Kruczkowskiego. Nieprawidłowość mogła być spowodowana pracami remontowymi trwającymi w budynku. Po otrzymaniu informacji o przekroczeniu Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. niezwłocznie podjęło działania naprawcze polegające na płukaniu odcinka sieci. Kolejne badania próbek wody nie wykazywały niezgodności badanych parametrów z obowiązującymi normami, co wskazuje na krótkotrwały charakter przekroczenia.

W 2015 r. na terenie miasta Zabrze zgłoszono 1 skargę na złą jakość wody. Po otrzymaniu informacji upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach wraz z przedstawicielami Zabrzeńskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Zabrze pobrali próbki wody do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych i fizykochemicznych z kranu w kuchni lokalu mieszkalnego przy ul. Słonecznej 22/5 oraz dodatkowo w dwóch punktach zlokalizowanych w ww. budynku mieszkalnym.

Analiza laboratoryjna pobranych próbek wody wykazała, iż wszystkie badane parametry spełniają wymagania obowiązujących norm, w związku z czym skargę uznano za niezasadną.

Na podstawie sprawowanego nadzoru PPIS w Gliwicach w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015r, poz. 1989), wydał ocenę o przydatności wody do spożycia na terenie Miasta Zabrze w 2015r.

Pływalnie

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach prowadzi stały nadzór sanitarny wraz z monitoringiem wody w **6 pływalniach** zlokalizowanych na terenie Miasta Zabrze:

- 2 baseny szkole,
- 2 baseny sezonowe,
- 2 baseny całoroczne.

W 2015r. przeprowadzono 6 kontroli planowanych oceny stanu sanitarno-higienicznego

i technicznego obiektów. Basen sezonowy przy ul. Jaskółczej 40 został zakwalifikowany jako **zły** ze względu na toczące się postępowanie administracyjne - dotycząca wymiany zniszczonych i wyeksploatowanych płytek ceramicznych. Pozostałe baseny nie budziły zastrzeżeń pod względem sanitarno-higienicznym i technicznym.

Pobrano ogółem 111 próbek wody do badań bakteriologicznych, z czego 19 z basenów szkolnych, 74 z pływalni całorocznych oraz 8 z basenów sezonowych. Niewielkie pogorszenie jakości wody stwierdzono w 2 próbkach wody na basenie krytym całorocznym (przekroczenie dotyczy parametru: *pseudomonas aeruginosa*), na basenie szkolnym w 1 próbce (ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h) oraz na basenie sezonowym w 5 próbkach (przekroczenia dotyczą parametrów: *Escherichia coli*, ogólnej liczby mikroorganizmów w 36±2°C po 48h). Po otrzymaniu informacji o przekroczeniach parametrów mikrobiologicznych organizatorzy pływalni podejmowali działania naprawcze polegające m. in. na zwiększeniu ilości środka dezynfekującego w procesie uzdatniania wody lub wymianie wody, co miało na celu poprawę bezpieczeństwa osób korzystających z basenów.

Tabela 3 Baseny na terenie miasta Zabrze.

	Adres	Liczba niecek	Liczba poborów ogółem	Liczba próbek złych	Maksymalna wartość przekroczenia
BASENY SZKOLNE	Szkoła Podstawowa Nr 16 ul. Lompy 78, Zabrze	1	9	1	ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h >300 jtk/ml
	Szkoła Podstawowa Nr 1 ul. Sportowa 5, Zabrze	1	10	0	brak
BASENY KRYTE	AQUARIUS Plac Krakowski, Zabrze	1	11	0	brak
	AQUARIUS KOPERNIK Al. Korfantego 18, Zabrze	6	63	2	<i>Pseudomonasaeruginosa</i> - 6 jtk/100ml
BASEN SEZONOWY	Kąpielisko WALKA ul. Jaskółcza 40, Zabrze	2	4	2	ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h >300 jtk/ml, <i>Escherichia coli</i> – 5 jtk/100ml
	Kąpielisko LEŚNE ul. Srebrna, Zabrze	2	4	3	ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h >300 jtk/ml, <i>Escherichia coli</i> – 10 jtk/100ml

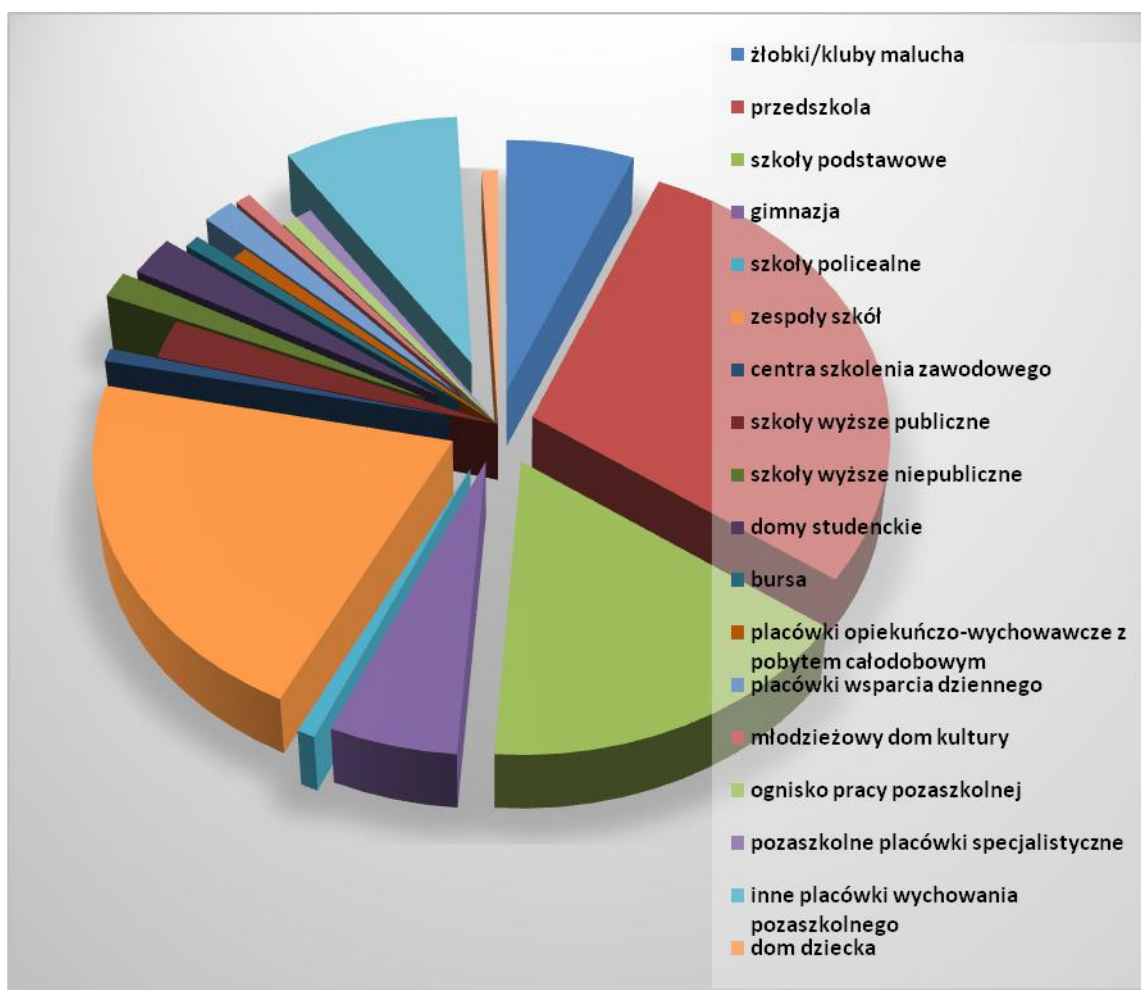
WNIOSKI

1. W porównaniu z rokiem ubiegłym zmniejszyła się ilość wnoszonych skarg przez mieszkańców miasta Zabrze dotyczących świadczonych usług w obiektach użyteczności publicznej, a w szczególności w zakładach fryzjerskich, fryzjersko-kosmetycznych, kosmetycznych oraz gabinetów odnowy biologicznej.
2. Wzrosła świadomość właścicieli oraz pracowników zakładów, w których świadczone są usługi z zakresu fryzjerstwa, kosmetyki, tatuażu i odnowy biologicznej w związku z przeprowadzonymi przez pracowników inspekcji sanitarnej szkoleniami i wizytacjami w obiektach w ramach kampanii p.n. „*Mam świadomość jak być zdrowym*” co skutkuje lepszym wyposażeniem zakładów w urządzenia sterylizacyjne oraz stosowaniem środków dezynfekcyjnych oraz przekłada się na jakość świadczonych usług.
3. Na terenie Miasta Zabrze jakość wody do spożycia spełnia wymagania obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa.

OCENA STANU SANITARNEGO
w zakładach nauczania i wychowania miasta Zabrze
za rok 2015

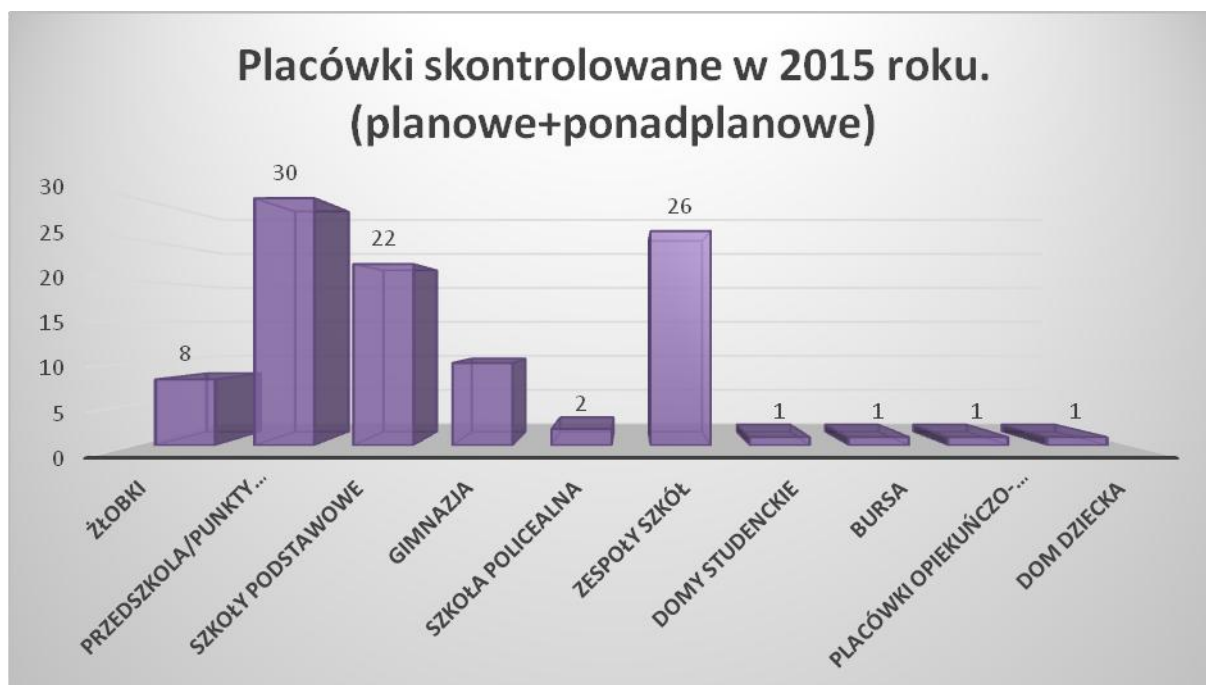
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach, Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży nadzoruje warunki higieniczno – sanitarne w 129 zakładach nauczania i wychowania, co przedstawia poniższy wykres.

Liczba placówek objętych nadzorem na terenie miasta Zabrze w 2015 roku.

▪ Żłobki/kluby malucha	8
▪ Przedszkola	37
▪ Szkoły Podstawowe	21
▪ Gimnazja	7
▪ Szkoły Policealne	1
▪ Zespoły Szkół	27
▪ Centra Szkolenia Zawodowego	1
▪ Szkoły Wyższe Publiczne	3
▪ Szkoły Wyższe Niepubliczne	2
▪ Domy Studenckie	3
▪ Miejska Bursa Szkolna	1
▪ Dom Dziecka	1
▪ Placówki Opiekuńczo Wychowawcze z pobytem całodobowym	1
▪ Placówki Opiekuńcze – Wychowawcze Wsparcia Dziennego	2
▪ Młodzieżowy Dom Kultury	1
▪ Ogniska Pracy Pozaszkolne	1
▪ Pozaszkolne Placówki Specjalistyczne	1
▪ Placówki wychowania pozaszkolnego - inne	11

Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży w okresie sprawozdawczym przeprowadziła 102 kontrole w 70 zakładach nauczania i wychowania na terenie miasta Zabrze. Liczbowe dane przedstawione są poniżej:

▪ Żłobki	8
▪ Przedszkola	30
▪ Szkoły Podstawowe	22
▪ Gimnazja	10
▪ Szkoły Policealne	2
▪ Zespoły Szkół	26
▪ Dom Studenta	1
▪ Miejska Bursa Szkolna	1
▪ Placówki opiekuńczo - wychowawcze z pobytem całodobowym	1
▪ Dom Dziecka	1

Wzorem lat ubiegłych przedmiotem kontroli w placówkach było:

1. egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
2. nadzór nad stanem technicznym sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, sal zajęć, boisk szkolnych,
3. nadzorowanie placów zabaw oraz piaskownic w przedszkolach,

4. nadzorowanie warunków w pracowniach chemicznych nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
5. higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
6. ocena dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii,
7. ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
8. ocena prowadzenia dożywiania dzieci i młodzieży,
9. ocena zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych.

OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO W PLACÓWKACH OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono zaniedbań odnośnie stanu sanitarno – higienicznego placówek oświatowo – wychowawczych. Natomiast zastrzeżenia dotyczyły stanu technicznego. W celu poprawy stanu technicznego wydano 3 decyzje administracyjne w placówkach:

- Przedszkole Nr 12, ul. Św. Urbana 2 b, 41- 800 Zabrze,
- Przedszkole Nr 1, ul. Fredry 21, 41- 800 Zabrze,
- Zespół Szkół Katolickich, ul. Tarnopolska 3, 41-807 Zabrze.

W 2015 roku wyegzekwowano 5 decyzji administracyjnych z lat poprzednich:

z 2005 roku – 1 decyzja:

- Zespół Szkół Nr 2, ul. Gagarina 2, 41-818 Zabrze,

z 2007 roku -1 decyzja:

- Gimnazjum Nr 25 , ul. Kotarbińskiego 18, 41-819 Zabrze,

z 2012 roku –1 decyzja:

- Zespół Szkół Sportowych, ul. Płaskowickiej 2, 41-800 Zabrze,

z 2013 roku – 1 decyzja:

- Szkoła Sportowa Nr 6 , ul. Klonowa 23, 41-800 Zabrze,

z 2014 roku – 1 decyzja

- Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 13, ul. Wajdy 7, 41- 800 Zabrze.

W związku z niewykonaniem zaleceń z lat ubiegłych w 2015 r. wydano decyzje administracyjne zmieniające termin:

z 2009 r.

- Zespół Szkół Ogólnokształcących , ul. Wolności 323, 41-800 Zabrze,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 11, ul. Sienkiewicza 33,41- 807 Zabrze,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 12, ul. Gen. Wł. Andersa 64, 41-808 Zabrze,

z 2011 r.

- Przedszkole Nr 23 , ul. Ślęczka 9, 41- 800 Zabrze,
- Gimnazjum Nr 9 , ul. Olchowa 2, 41- 806 Zabrze,

z 2012 r.

- Przedszkole Nr 19, ul. Konopnickiej 1, 41- 800 Zabrze,
- Przedszkole Nr 47, ul. Kalinowa 9 A, 41- 800 Zabrze,
- Szkoła Podstawowa Nr 8, ul. Londzina 2, 41- 800 Zabrze,
- Szkoła Podstawowa Nr 7, ul. Pokoju 41, 41- 800 Zabrze,
- Gimnazjum Nr 12, ul. Niemcewicza 1, 41- 800 Zabrze.

ZAPEWNIENIE UCZNIOM MIEJSCA NA POZOSTAWIENIE W SZKOLE CZĘŚCI PODRĘCZNIKÓW I PRZYBORÓW SZKOLNYCH

W roku sprawozdawczym na terenie Zabrze w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej (DZ. U Nr 6 z 2003r. poz. 69 z późn. zm.) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych, przeprowadzone kontrole w szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół wykazały, że:

na 32 szkoły skontrolowane:

- 31 szkół zapewniło warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN,
- 1 szkoła zapewniła jedynie warunki uczniom w klasach od I – III
tj. Zespół Szkół Sportowych im. Janusza Kusocińskiego, ul. Płaskowickiej 2,
41- 800 Zabrze.

WARUNKI DO UTRZYMANIA HIGIENY OSOBISTEJ

W 2015 roku w placówkach dokonano oceny warunków do utrzymania higieny osobistej. Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na zapewnienie: bieżącej ciepłej wody, suszarek automatycznych lub ręczników papierowych oraz na dostępność mydła w dozownikach i papieru toaletowego w kabinach.

W porównaniu do lat ubiegłych odnotowuje się poprawę warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów.

W dalszym ciągu jednak w 2 placówkach nie zapewniono bieżącej ciepłej wody, mimo obowiązującego od września 2011 r. obowiązku zapewnienia bieżącej ciepłej i zimnej wody w pomieszczeniach sanitarnych (Dz. U. Nr 6 z 2003r, poz. 69 z późn. zm.).

- **Szkoła Podstawowa Nr 7, ul. Pokoju 41, 41- 800 Zabrze,**
- **Gimnazjum Nr 12, ul. Niemcewicza 1, 41-800 Zabrze.**

WARUNKI REALIZACJI PROFILAKTYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

Podczas kontroli przeprowadzonych w 33 szkołach stwierdzono, że 30 placówek posiada gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami do własnej dyspozycji. Wspólnie z inną placówką, w tym samym obiekcie korzysta 1 szkoła.

Ponadto 3 szkoły korzystają ze świadczeń Profilaktycznej Opieki Zdrowotnej poza terenem placówki tj.:

- Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 7, ul. Daleka 2, 41-81 Zabrze,
- Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 9, ul. Gwarecka 15, 41-808 Zabrze,
- Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego, ul. 3-go Maja 95, 41-800 Zabrze.

POMIARY NATĘŻENIA OŚWIETLENIA SZTUCZNEGO

W 2015 roku przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia w 2 placówkach na terenie Zabrze. Zakres prac obejmował wykonanie pomiarów natężenia oświetlenia światłem elektrycznym oraz wyznaczenie równomierności oświetlenia na danej powierzchni (blat ławek). Pomiary zostały wykonane przez pracowników Laboratorium Akredytowanego – Oddział Laboratoryjny tutejszej Stacji, Sekcja Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy w Zabrzu, ul. 3-go Maja 64 w niżej wymienionych obiektach :

1. Szkoła Podstawowa Nr 43 ul. Buchenwaldczyków 25, 41-800 Zabrze

Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia i równomierności oświetlenia w 21 oddziałach, w tym w 1 pracowni komputerowej. Pomiary natężenia oświetlenia wykazały, że we wszystkich salach lekcyjnych natężenie oświetlenia nie spełnia wymagań normy, w tym w 1 pracowni komputerowej.

Równomierność oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 3 salach lekcyjnych.

2. Zespół Szkół Nr 4 im. Komisji Edukacji Narodowej ul. Zamkowa 2, 41-803 Zabrze

Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia i równomierności oświetlenia w 11 oddziałach. Pomiary natężenia oświetlenia wykazały, że we wszystkich salach lekcyjnych natężenie oświetlenia nie spełnia wymagań normy.

Równomierność oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 3 salach lekcyjnych.

OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI EDUKACYJNYCH DO ZASAD ERGONOMII

W roku 2015 przeprowadzono ocenę dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii w 12 placówkach:

- Przedszkole Nr 1, ul. Reymonta 52, 41- 800 Zabrze,

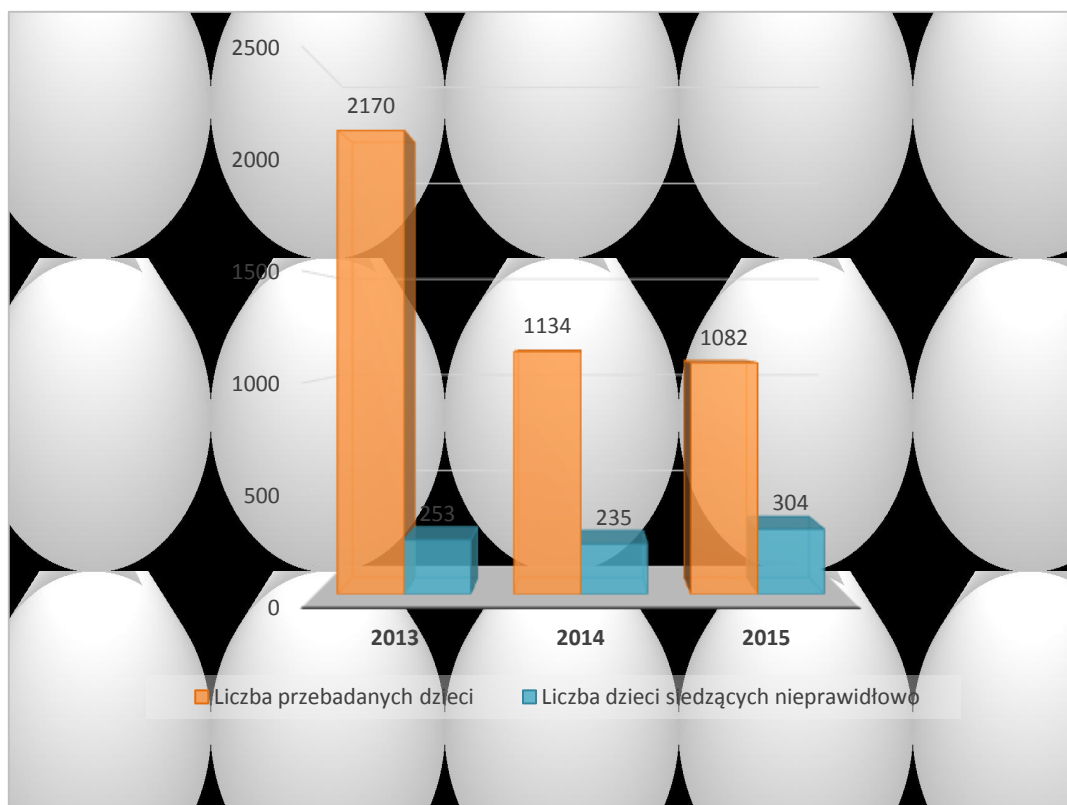
- Przedszkole Nr 12, ul. Urbana 2b, 41- 800 Zabrze,
- Przedszkole Nr 20, ul. 3-go Maja 89, 41- 800 Zabrze,
- Przedszkole Nr 24, ul. Strażacka 1, 41- 800 Zabrze (Zespół Przedszkoli Nr 1, Zabrze, ul. Wawrzyńca 49),
- Przedszkole 43, ul. Klonowa 2, 41-800 Zabrze,
- Centrum Innowacji Edukacyjnych i Integracyjnych, Park Hutniczy 12, 41- 800 Zabrze,
- Szkoła Podstawowa Nr 23 im. Tadeusza Kościuszki, ul. Pestalozziego 16, 41- 804 Zabrze,
- Szkoła Podstawowa Nr 25 im. Jana Pawła II, ul. Kotarbińskiego 18, 41-819 Zabrze,
- Szkoła Podstawowa Nr 36 im. Juliana Tuwima , Plac Warszawski 6, 41- 800 Zabrze,
- Zespół Szkolno - Przedszkolny Nr 6, ul. Sikorskiego 74, 41- 809 Zabrze,
- Zespół Szkolno - Przedszkolny Nr 7, ul. Daleka 2, 41- 811 Zabrze,
- Zespół Szkolno - Przedszkolny Nr 9, ul. Gwarecka 15, 41- 808 Zabrze.

Na ogólną liczbę 1082 przebadanych dzieci i uczniów stwierdzono, że 304 korzysta z mebli niedostosowanych do wzrostu, co stanowi 28,10 %.

Na powyższe nieprawidłowości skierowano wystąpienia do dyrektorów placówek.

Analizę porównawczą za lata 2013 - 2015 obrazuje poniższy wykres.

OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI EDUKACYJNYCH DO ZASAD ERGONOMII

W porównaniu do roku ubiegłego nastąpił wzrost liczby dzieci i uczniów siedzących nieprawidłowo, co stanowi 7,38 %.

HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

Higieniczną ocenę rozkładów zajęć oceniono w:

- 11 szkołach podstawowych w 186 oddziałach,
- 5 gimnazjach w 40 oddziałach,
- 16 zespołach szkół w 269 oddziałach.

Nieprawidłowości stwierdzono w 1 zespole szkół, w 1 oddziale.

Nieprawidłowości stwierdzone podczas analizy rozkładów zajęć dotyczyły:

- różnicy liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia,
- nie rozpoczynania się zajęć lekcyjnych o stałej porze.

NADZÓR NAD NIEBEZPIECZNYMI SUBSTANCJAMI CHEMICZNYMI I ICH MIESZANINAMI

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracowniami chemicznymi stwierdzono, że w skontrolowanych w 2015 r. placówkach znajduje się 288 kg niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin. Nie stwierdzono substancji przeterminowanych.

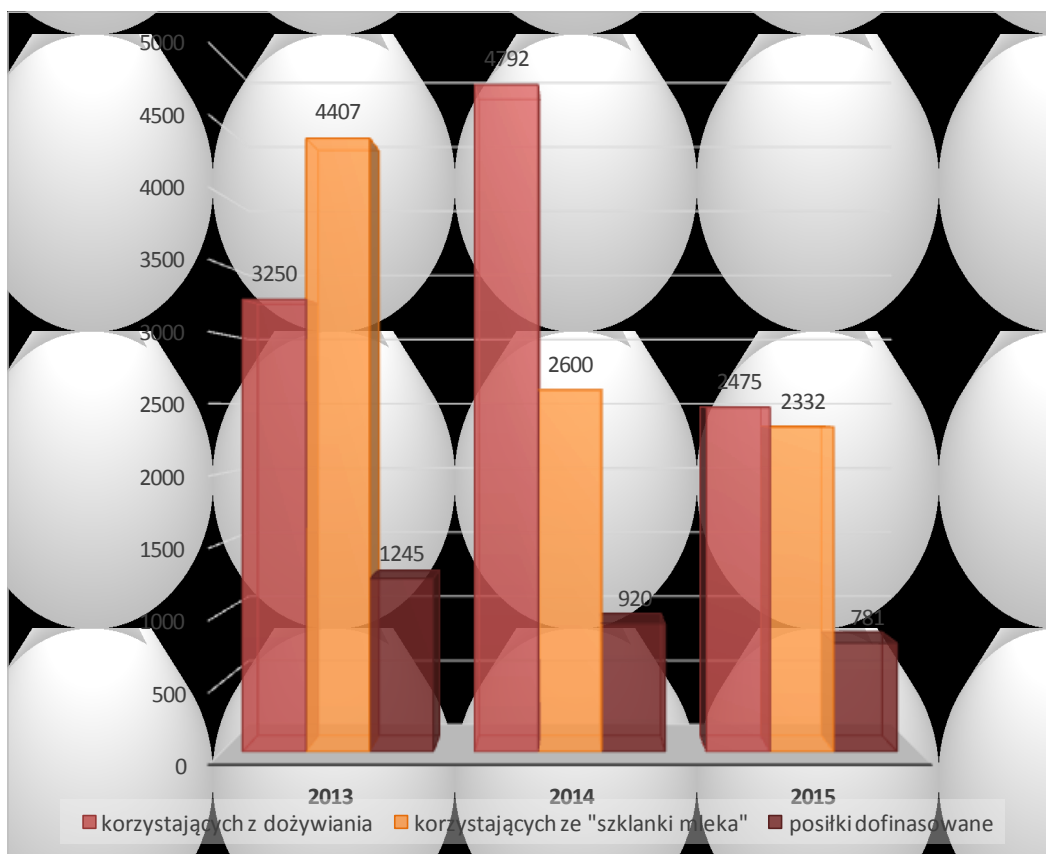
W porównaniu do lat poprzednich również nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin.

DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

W roku sprawozdawczym na terenie miasta Zabrze na 33 skontrolowane szkoły, 32 prowadziły dożywianie; 2475 uczniów skorzystało z obiadów dwudaniowych, z czego 781 uczniów skorzystało z posiłków dofinansowanych.

Akcję „Szlanka mleka” w roku 2015 prowadziło 9 zabrzańskich placówek i skorzystało z niej 2332 dzieci. Część szkół podstawowych przystąpiła także do programu „Owoce w szkole” dofinansowywanego przez Agencję Rynku Rolnego ze środków Unii Europejskiej, skorzystało z niego 1351 dzieci.

Podane dane obrazuje poniższy wykres

W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się ilość dzieci korzystających z dożywiania co stanowi 51,5% .

INTERWENCJE

W 2015 roku na terenie Zabrze przeprowadzono dwie kontrole doraźne w związku ze zgłoszonymi interwencjami w sprawie:

- **Zespołu Szkolno - Przedszkolnego Nr 9, ul. Gwarecka 15,41-808 Zabrze.**

Dnia 28.05.2015 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach wpłynęła interwencja drogą elektroniczną na zły stan sanitarny pomieszczeń sanitarnych Przedszkola Nr 22 funkcjonującego w Zespole Szkolno – Przedszkolnym Nr 9 w Zabrzu przy ul. Gwareckiej 15.

Dnia 11.06.2015 r. przedstawiciel Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach Sekcji NS/HDM przeprowadził kontrolę doraźną w obiekcie. W trakcie kontroli stwierdzono, że pomieszczenia oraz urządzenia sanitarne utrzymane były w należytej czystości.

Środki higieny osobistej tj. papier toaletowy, mydło w płynie oraz ręczniki jednorazowego użytku znajdowały się wystarczającej ilości.

Ponadto środki czystości oraz sprzęt porządkowy przechowywany był prawidłowo, tj. w pomieszczeniu gospodarczym.

Dnia 19.06.2015 r. PPIS odpowiedział drogą e - mailową stronie skarżącej, iż przesłane do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach pismo nie spełnia wymogów określonych w art. 63 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. Nr 98 z 2000 r. poz. 1071 z późn. zm.) informując jednocześnie, iż we wskazanym obiekcie została przeprowadzona kontrola doraźna.

W związku z powyższym interwencję wniesioną przez stronę należy uznać za bezzasadną.

- **FRAJDA Postulka Paweł, ul. Staromiejska 72, 41-800 Zabrze**

Dnia 23.04.2015r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach drogą e-mailową wpłynęła interwencja dotycząca złego stanu technicznego bawialni dla dzieci „Frajda”. Obiekt ten nie stanowi placówki oświatowo - wychowawczej i nie figuruje w ewidencji tutejszej stacji. W związku z powyższym interwencja ta została przekazana do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Zabrzu do rozpatrzenia zgodnie z kompetencjami.

- **FRAJDA Postulka Paweł, ul. Staromiejska 72 41-800 Zabrze**

Dnia 30.10.2015 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach drogą e - mailową wpłynęła anonimowa interwencja dotycząca złego stanu sanitarnego w w/w obiekcie.

Dnia 19.11.2015 r. przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach Sekcji NS/HDM, NS/HK przy współudziale przedstawicieli Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Zabrzu przeprowadzili kontrolę doraźną.

W trakcie kontroli stwierdzono, że sprzęt do zabaw typu zjeżdżalnia, basen z kulkami, dmuchany zamek był uszkodzony i brudny. Nawierzchnia wykładziny podłogowej na sali zabaw była brudna i nierówna. Stwierdzono również brak bieżącej czystości w pomieszczeniach sanitarnych. W związku z powyższym zastosowano **karanie mandatowe** w wysokości 200 zł.

W obiekcie zapewniona jest bieżąca ciepła woda. Środki higieny osobistej tj. papier toaletowy, mydło w płynie oraz ręczniki jednorazowego użytku znajdowały się w pomieszczeniach sanitarnych w wystarczającej ilości. Personel posiada aktualne badania lekarskie.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach zobowiązał właściciela do doprowadzenia obiektu do prawidłowego stanu sanitarno – technicznego zgodnie z art. 50 pkt. 2 Ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570 z późn. zm.). Ponadto zobowiązano również właściciela do dopełniania wszelkich formalności niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania obiektu.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach poinformował Stronę skarżącą pismem Nr NS/HDM-0614-384/15 z dnia 20.11.2015 r. o sposobie rozpatrzenia wniosku.

W związku z powyższym interwencję należy uznać **za zasadną**.

Dnia 11.12.2015 r. ponownie przeprowadzono kontrolę w obiekcie, która wykazała poprawę istniejącego stanu sanitarnego. Właściciel zadeklarował też całkowitą poprawę stanu technicznego (zakurzone ściany na sali zabaw, nierówna nawierzchnia wykładziny podłogowej) – w terminie do sierpnia 2016 r.

W BIEŻĄCYM ROKU SPRAWOZDAWCZYM PRZEPROWADZONO NASTĘPUJĄCE ZAMIERZENIA:

W roku 2015 w placówkach oświatowo - wychowawczych prowadzone były zamierzenia zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego:

Przygotowanie szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego:

Sekcja NS/HDM dokonała oceny stanu przygotowania szkół do nowego roku szkolnego.

Na terenie miasta Zabrze skontrolowanych zostało pod tym kątem 10 placówek w tym:

- 7 szkół podstawowych,
- 1 gimnazjum,
- 2 zespoły szkół.

W czasie kontroli zwrócono szczególną uwagę na zakres i przebieg prac prowadzonych w placówkach przed rozpoczęciem roku szkolnego.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że placówki oświatowe na terenie Zabrze zostały

w większości prawidłowo przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego. Prace remontowo - porządkowe zostały zakończone do 31.08.2015 r.

W przypadku jednej szkoły (tj. Szkoła Podstawowa Nr 30, ul. Wawrzyńskiej 1, Zabrze) prace remontowe miały toczyć się w trakcie trwania roku szkolnego (termomodernizacja budynku- termin zakończenia prac październik 2015 r.)

Wypoczynek letni i zimowy dzieci i młodzieży:

W 2015 roku na terenie miasta Zabrze zorganizowano 11 półkolonii :

- 5 organizatorów zorganizowało wypoczynek zimowy, w którym wzięło udział 250 uczestników,
- 6 organizatorów zorganizowało wypoczynek letni, w którym uczestniczyło 260 dzieci.

W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się liczba organizatorów.

Przeprowadzone na terenie Zabrze kontrole wypoczynku zimowego i letniego nie wykazały nieprawidłowości

DODATKOWE INFORMACJE

W roku sprawozdawczym na terenie Zabrze zostały zlikwidowane 2 placówki:

- Kolegium Języków Obcych Pl. Warszawski 6, 41-800 Zabrze,
- Niepubliczne Przedszkole z oddziałami integracyjnymi „Misiowa Karina”
ul. Szczęście Ludwika 2, 41-800 Zabrze.

OBIEKTY NOWOURUCHOMIONE

W 2015r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach dopuścił do użytkowania niżej wymienione obiekty:

1. Zespół Przedszkoli Nr 1 ul. Św. Wawrzyńca 49, 41-807 Zabrze (na mocy uchwały Rady Miasta Zabrze w skład Zespołu Przedszkoli Nr 1 wchodzi Przedszkole Nr 24 ul. Strażacka 1, 41-807 Zabrze oraz Przedszkole Nr 32 ul. Ogórka 9, 41-807 Zabrze),
2. Wydział Inżynierii Biomedycznej , ul. Roosevelta 40-40 a,41-800 Zabrze.

Ponadto w Żłobku „Misiowa Kraina” w Zabrzu, przy ul. Szczęście Ludwika 2 powstały dwa

dodatkowe oddziały dla dzieci 2÷3 lat (przekształcone ze zlikwidowanego przedszkola).

PODSUMOWANIE

Stan techniczny placówek oświatowych na terenie Zabrze, mimo trudności, ulega sukcesywnej poprawie, między innymi w związku z realizacją decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach, kolejnymi etapami termomodernizacji budynków, remontami kapitalnymi bloków sportowych, pomieszczeń sanitarnych.

Trudności, jakie odnotowano w roku 2015 podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad placówkami oświatowymi, to przede wszystkim:

1. Opieszałość w realizacji postępowań administracyjnych (10 decyzji) dotyczące m.in. braku wentylacji grawitacyjnej i mechanicznej w budynkach, a także remontów pomieszczeń sanitarnych oraz sal gimnastycznych.
2. W roku sprawozdawczym wyegzekwowano zaledwie 5 decyzji.
3. Niestety w dalszym ciągu w 2 obiektach (Szkoła Podstawowa Nr 7, ul. Pokoju 41, Zabrze i Gimnazjum Nr 12, ul. Niemcewicza 1, Zabrze) nie zapewniono bieżącej ciepłej wody w pomieszczeniach sanitarnych.
4. Problem wszawicy w szkole powraca każdej jesieni wraz z nowym rokiem szkolnym. Rodzice otrzymują informację od wychowawców klas z prośbą o regularne sprawdzanie czystości głów dzieci oraz w razie potrzeby zastosowanie leczenia. Wszawica nie jest objęta działaniem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
5. Mankamentem, który utrudnia pracę Inspekcji Sanitarnej jest brak zapewnienia dzieciom właściwych zgodnych z Polską Normą mebli edukacyjnych (krzesel, stolików) do zasad ergonomii. W części placówek meble pozostają niedostosowane do wzrostu dzieci, co niekorzystnie wpływa na ich rozwój. W roku sprawozdawczym odnotowano, iż 28,10 % dzieci korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu.

**Ocena stanu sanitarnego miasta Zabrze
w zakresie działania Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego
za rok 2015**

**Zagadnienia dotyczące uzgadniania przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach
środowiskowych – postępowania dla zakresu raportu**

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach brał udział w postępowaniach dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko

W 2015 r. wydał dla Zabrza **19** opinii, dla których odstąpiono od konieczności sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko a w **3** przypadkach konieczne było wydanie takiej opinii.

W przedmiocie wydania opinii przed wydaniem decyzji o **środowiskowych uwarunkowaniach** w Zabrzu w roku 2015 wydano **6** opinii.

W w/w opiniach przeważały następujące przedsięwzięcia:

- zmiana sposobu użytkowania byłej piekarni na zakład produkcji granulatu PCV,
- budowa węzła betoniarskiego,
- punkty skupu metali kolorowych,
- przebudowa oczyszczalni ścieków
- urządzenia do suszenia osadów ściekowych
- budowa kompostowni dla odpadów biodegradowalnych w zakładzie przetwórstwa drewna.

Organy występujące o opinię prawidłowo przedkładały wnioski z załącznikami.

Dla w/w przedsięwzięć nie było konieczności utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania.

Na terenie miasta Zabrze nie odnotowano także żadnych protestów mieszkańców dla tworzących się ww. postępowań administracyjnych

Zagadnienia związane z uzgadnianiem dokumentacji projektowej

W 2015 r. dla miasta Zabrze wydano **11** opinii dla dokumentacji projektowej, która w głównej mierze dotyczyła zmian sposobu użytkowania pomieszczeń użytkowych i mieszkalnych na gabinety lekarskie indywidualnej praktyki lekarskiej i niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Podczas wydawania opinii zwracano uwagę między innymi na zachowanie prawidłowej funkcji tych obiektów oraz wentylację.

Zagadnienia dotyczące uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych

W mieście Zabrze w 2015 r. przeprowadzono **129** odbiorów obiektów i **13** odbiorów w trybie art. 56 Prawa Budowlanego wymagających pozwolenia na użytkowanie wydawanego decyzją Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego.

Z ogólnej liczby odbiorów **129** dla obiektów żywnościowo-żywnościowych wydano **92** opinie, dla obiektów komunalnych – **23** , dla zakładów pracy – **4**, dla obiektów leczniczych - **18**, dla obiektów przeznaczonych dla dzieci i młodzieży – **3** opinie oraz innych obiektów **1** opinia.

Były to głównie sklepy, lokale gastronomiczne, obiekty odnowy biologicznej, zakładów fryzjersko-kosmetyczne i indywidualnej praktyki lekarskiej.

Do ciekawszych obiektów można zaliczyć:

- nowo wybudowane przedszkole ośmiooddziałowe w Zabrze – Mikulczycach,
- utworzony w budynkach Politechniki Śląskiej w Zabrze Wydział Inżynierii Biomedycznej, - duże targowisko miejskie przy ul. Boboli z uporządkowaną strefą sprzedaży artykułów spożywczych i zapleczem sanitarnym,
- Bank Tkanek oraz Pracownia Genomiki Laboratorium Diagnostycznego przy Śl.C.C.S.

Zagadnienia dotyczące współpracy z innymi organami

Bardzo pozytywnie układa się współpraca z innymi organami administracji publicznej; w roku 2015 przeprowadzono następujące spotkania:

1. 11.03.2015 r. w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach odbyło się spotkanie przedstawicieli PSSE Gliwice sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży oraz Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego z przedstawicielami Wydziału Inwestycji i Remontów Urzędu Miasta Zabrze. Spotkanie dotyczyło realizacji toczących się w placówkach oświatowych na terenie miasta Zabrze postępowań administracyjnych ze szczególnym uwzględnieniem:
 - zapewnienia ciepłej wody we wszystkich umywalkach w obiektach, w których jeszcze nie przeprowadzono odpowiednich remontów,
 - zapewnienia prawidłowej wentylacji grawitacyjnej lub mechanicznej w salach zajęć i w pomieszczeniach sanitarnych,
 - możliwości utrzymania higieny osobistej przez uczniów po zajęciach wychowania

fizycznego,

- modernizacji boisk szkolnych.

2. 19.11.2015 r. także odbyło się spotkanie przedstawicieli Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Zabrze i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach tj. Sekcji NS/HDM i NS/ZNS w sprawie warunków techniczno – sanitarnych jednej z bawialni dla dzieci w Zabrze.

WNIOSKI

1. W postępowaniach do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nadal dominującą rolę odgrywają inwestycje przemysłowe i magazynowe.
2. Coraz częściej stosowana jest w obiektach wentylacja mechaniczna nawiewno – wywiewna z rekuperacją (odzyskiem ciepła) wykonana na podstawie projektu uzgodnionego w zakresie sanitarnym.
Prawidłowe rozwiązania wentylacji eliminują uciążliwości dla otoczenia i poprawiają warunki pracy.
3. W trakcie odbiorów żąda się przedłożenia protokołów skuteczności wentylacji mechanicznej, a w przypadku wentylacji grawitacyjnej opinii kominiarskiej, stwierdzającej drożność kanałów, do których podłączone są pomieszczenia lokalu.
4. Wzrasta ilość lokali gastronomicznych i obiektów handlowych, które poprzez modernizację poprawiają w nich warunki sanitarne dla ludzi, produkcji i sprzedaży żywności.
5. Z roku na rok daje się zauważyć podnoszenie standardów w zakresie wykonawstwa, stosowanych materiałów budowlanych wykończeniowych, nowoczesnego wyposażenia technologicznego np, w gastronomii specjalistyczne urządzenia do przygotowania żywności, które przyspieszają produkcję żywności, czynią produkty lepsze smakowo i zdrowotnie, nie emitują pary i zapewniają wysoki poziom jej przygotowania.
Na etapie uzgadniania dokumentacji małej gastronomii z konsumpcją potraw na miejscu żąda się wc dla klientów. Zauważalne to jest w nowo otwartych lokalach małej gastronomii.
6. W porównaniu do 2014 r. wzrosła o 75% liczba dopuszczonych do użytkowania niepublicznych żłobków.
7. W trakcie odbiorów zauważa się, że coraz więcej obiektów użyteczności publicznej dostosowana jest do korzystania przez osoby niepełnosprawne przez wykonanie podjazdów, wind i odpowiednich toalet.